

הוכן מתוכנת תורת אמת, מותר להפיץ בכפוף לתנאי רשיון - [CC BY-NC-SA 2.5](#) אסור
בשימוש מסחרי
וספרי ויקיטקסט תחת רשיון [GNU Free Doc. License](#)
בס"ד - כל הזכויות שמורות (c) ל ר' פנחס ראובן שליט"א ולויקטקסט על פ' הרמב"ם

משנה מסכת קידושין (מ)

פרק א • פרק ב • פרק ג • פרק ד

פרק א

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח
משנה ט משנה י

פרק ב

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח
משנה ט משנה י

פרק ג

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח
משנה ט משנה י משנה יא משנה יב משנה יג

פרק ד

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז משנה ח
משנה ט משנה י משנה יא משנה יב משנה יג משנה יד

א

פרק

פרק א - משנה א

הָאִשָּׁה נִקְנִית **{א}** בְּשֵׁלשׁ דְּרָכִים **{ג}**, וְקוֹנָה **{ד}** אֶת עֲצָמָהּ בְּשֵׁתֵי **{ה}** דְּרָכִים. נִקְנִית בְּכֶסֶף **{ו}**, בְּשֶׁטֶר, וּבְבִיאָה. בְּכֶסֶף, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, בְּדִינָר **{ט}** וּבִשְׁוֹה **{י}** דִּינָר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, בְּפְרוּטָה וּבִשְׁוֹה פְּרוּטָה. וְכַמָּה **{יא}** הִיא פְּרוּטָה, אַחַד מִשְׁמֹנֶה בְּאַסֵּר הָאֵיטְלָקִי **{יב}**. וְקוֹנָה אֶת עֲצָמָהּ בְּגִט **{יג}** וּבְמִיתַת הַבַּעַל. הַיְבָמָה נִקְנִית בְּבִיאָה. וְקוֹנָה אֶת עֲצָמָהּ בְּחִלְיָצָה **{טו}** וּבְמִיתַת הַיָּבָם **{טז}** :

ר"ע מברטנורה **האשה נקנית**. לפי שאין האשה מתקדשת אלא מדעתה, תנא האשה נקנית ולא תנא האיש קונה **{ב}**. ואידי דתנא רישא האשה נקנית, תנא סיפא היבמה נקנית, ואף על גב דיבמה נקנית ליבם בין מדעתה בין שלא מדעתה: **נקנית בכסף**. דגמרינן קיחה קיחה משדה עפרון, כתיב הקא (דברים כד) כי יקח איש אשה, וכתוב התם (בראשית כו) נתתי כסף השדה קח ממני: **בשטר**. כגון שכתב לה על הנגר או על החרס ואף על פי שאין בו שוה פרוטה, בתד מקדשת לי **{ז}**, בתד מארסת לי, בתד לי לאנתו, ונתנו לה בפני עדים. וילפינן לה דכתוב (דברים כד) ויצאה והיתה, מה יציאה בשטר, כדכתוב (שם) וכתב לה ספר כריתות, אף הנייה בשטר: **ובביאה**. בא עליה **{ח}** בפני עדים לשם קדושין, דכתוב (שם) כי יקח איש אשה ובעלה. ואף על פי שאין לה קדושין מפרשים בתורה יותר מקדושי ביאה, אמרו חכמים שהמקדש בביאה מכין אותו מפת מרדות, שלא יהיו בני ישראל פרוצין: **בפרוטה**. היא חצי שערה של כסף: **היבמה נקנית**. ליבם להיות כאשתו לכל דבר, בביאה. אבל כסף ושטר לא מהנו בה מדאורייתא **{י}**, אלא רבנן הוא דתקון דמהני בה מאמר לפסלה על שאר האחיו, אבל לא לפטרה מן החליצה, ולא להטמא לה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} נקנית. לבעלה להצריכה ממנו גט. הר"ן: **{ב}** ואפתי קשיא דלתני מתקדשת. ומתרח בגמרא משום דקא בעי למתני כסף, דילפינן קיחה

קִיחָה, וְקִיחָה אֶקְרִי קִנְיָן דְּכֹתִיב הַשְּׁדָה אֲשֶׁר קָנָה אַבְרָהָם. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ג] בְּשֵׁלֶשׁ כּוֹי**. מְנִינָא לְמַעוּטֵי חֲלִיפִין. דְּלֹא תִימָא הוּאִיל וְגַמְרִינְן מִשְׁדָּה עֶפְרוֹן, מָה הָתָם בְּחֲלִיפִין אָף כָּאן בְּחֲלִיפִין, קָא מְשַׁמַּע לָן דְּלֹא, דְּאִשָּׁה בְּפָחוֹת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה לֹא מְקַנְיָא נְפֻשָׁה, וְחֲלִיפִין אֶפְלוּ בְּפָחוֹת מִשְׁוֹה פְּרוּטָה. וְלֹא דִבְרַהּ הַפְּתוּב בְּקִיחָה דְּאִשָּׁה אֶלֶּא בְּקִנְיָן דְּמִים. גְּמָרָא: **[ד] וְקוֹנָה**. לְהִיּוֹת בְּרִשׁוּתָהּ לְהַנְשֵׂא לְאַחַר. רִשְׁיִי: **[ה] בְּשִׁתֵּי**. מְנִינָא לְמַעוּטֵי חֲלִיפָה דְּלֹא תִיּוֹתֵי מִקַּל וְחֹמֶר מִיבְּמָה שְׂאִינָה יּוֹצֵאָה בְּגִט כּוֹי, תִּלְמוּד לּוֹמַר כּוֹי. גְּמָרָא: **[ו] בְּכֶסֶף**. וְצָרִיד שְׂיִהִיָּה לְשֵׁם קִדּוּשִׁין וְלִפְנֵי עֵדִים. וְתִימָה עַל הַר"ב וְהַרְמַב"ם שְׁלֹא פְּרָשׁוּ. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ז] אֵיבָרָא דְּבַגְמָרָא הֲכִי אֵינָהּ, אֲבָל הַר"ב מְסִיִּם וְנִתְּנוּ לָהּ, מְשׁוּם דְּהוּא הַדִּין בְּמַתְקַדְשֵׁת שְׁלֹא עַל יְדֵי אֲבִיהָ אִינְרִי**. וְעַיִן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ח] וְלֹא דוֹקָא, אֶלֶּא נְתִיחַד עֵמָה: [ט] בְּדִינָר**. טַעְמִיָּהּ דְּבֵית שְׁמַאי שְׁלֹא יְהוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל כְּהַפְּקָר. גְּמָרָא. וּמְצִאֲנוּ שְׁעוֹר דִּינָר שֶׁהוּא שְׁעוֹר חָשׁוּב: **[י] וּבְשׁוֹה**. וְהַטַּעַם דְּכִינּוֹן שֶׁהִיא מִתְרַצִּית בְּדִבְרַהּ וְנִיחָא לָהּ בְּשׁוֹה כְּסָף כְּכֶסֶף דְּמִי, וְאִין צָרִיד קָרָא לְרַבּוּי. הַר"ן: **[יא] וְכַמָּה כּוֹי**. הָא דְּלֹא מְפָרֵשׁ כְּמָה הוּא דִּינָר מְשׁוּם דְּדִינָר הִיּוּ יוֹדְעִים כְּמָה הִיּה כּוֹי. וְעוֹד דְּדַבְּרֵי בֵּית הַלֵּל דְּקִימָא לָן פְּתִיחָה אֵיבְעֵי לִיהָ לְפָרוּשֵׁי טַפִּי. תּוֹסְפוֹת: **[יב] הָאֵיטְלָקִי**. הִיא אֵיטְלָא שֶׁל יוֹן. הַר"ב: **[יג] בְּגִט כּוֹי**. בְּגַמְרָא וְלִפְנֵינָן לְהוּ מְקָרָאִי: **[יד] כְּדִילִיף לָהּ בְּגַמְרָא מְקָרָאִי: [טו] בְּחֲלִיפָה**. יְלִיף לִיהָ בְּגַמְרָא מְקָרָא: **[טז] וּבְמִיתַת כּוֹי**. קַל וְחֹמֶר, וּמָה אִשְׁתְּ אִישׁ שֶׁהִיא בְּחֻנְק מִיתַת הַבַּעַל מִתִּירְתָּהּ, יְבָמָה שֶׁהִיא בְּלֹא לֹא כָּל שְׂפָן כּוֹי. גְּמָרָא: (עִיקָר תּוּי"ט).

רמב"ם האשה נקנית בשלש דרכים וקונה את עצמה בשתי דרכים כו': דרך טפל בין על לשון זכור בין על לשון נקבה כתוב בתורה את הדרך (אשר) ילכו בה וכתוב בדרך אחד יצאו אליך. ומה שאמר האשה נקנית ולא אמר האיש קונה ללמדנו שהיא אינה נישאת ותהיה אשת איש אלא בעצונה אבל אם קדשה בעל כרחה אינה מקודשת. ולמדנו שהיא מתקדשת בכסף לפי שנאמר כי יקח איש אשה ונאמר בעפרון נתתי כסף השדה קח ממני גמר קיחה קיחה. והקידושין בשטר הוא שיכתוב לה על איזה דבר שיזדמן ואפילו על גב החרס או על עלי הצמחים הרי את מקודשת לי או הרי את מאורסת לי ומה שדומה לזה הענין ויתן לה זה הדבר הכתוב בפני שני עדים והראיה על זה מה שאמר ויצאה והיתה מקיש הויה ליציאה מה יציאה בשטר כמו שנאמר בתורה וכתב לה ספר כריתות אף הויה בשטר. וענין הקדושין בביאה הוא שיבא עליה בפני שני עדים לשם קידושין ואין שם דרך מבואר בקדושין יותר מזו והוא הכתוב בתורה שנאמר ובא עליה ובעלה בביאה נעשית בעולת בעל אבל מי שקדש בביאה או בלא שדוכין שקדמו לקדושין יש לו לדיין להלקותו מכת מרדות כדי שלא יהיו בני אדם פרוצין ואף על פי שהם נשואים קיימין ויכנוס את אשתו: ומשקל הדינר ששה ותשעים גרעיני שעורה מכסף ואיסר הוא רובע הדרכמון נקרא דרהם בערבי. והדינר ששה דרכמונים א"כ משקל האיסר ארבעה גרעינין ופרוטה חצי גרעין מכסף. ומפני שאמר האשה נקנית אמר ג"כ היבמה נקנית והיה מן הדין שיאמר היבם קונה לפי שהעיקר אצלנו שהאונס יבמתו ובא עליה בלא כוונה שקנאה כמו שנתבאר בסוף פרק ששי מיבמות: (רמב"ם)

פרק א - משנה ב

עֶבֶד עִבְרִי נִקְנָה בְּכֶסֶף {יז} וּבִשְׁטָר, וְקוֹנָה אֶת
עַצְמוֹ בְּשָׁנִים וּבַיּוֹבֵל {כא} וּבִגְרָעוֹן כֶּסֶף {כב}.
יִתְּרָה עָלָיו אִמָּה הָעִבְרִיָּה, שְׁקוֹנָה אֶת עַצְמָהּ
בְּסִימָנֶיךָ. הַנֶּרְצָע נִקְנָה בְּרָצִיעָה, וְקוֹנָה אֶת
עַצְמוֹ בַּיּוֹבֵל וּבְמִיתַת הָאָדוֹן :

ר"ע מברטנורה עֶבֶד עִבְרִי נִקְנָה בְּכֶסֶף. דְּכִתִּיב (ויקרא כה) מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ,
מִלְמַד שֶׁהוּא נִקְנָה בְּכֶסֶף {יח} : וּבִשְׁטָר. שְׁנֵאמַר בְּאִמָּה הָעִבְרִיָּה (שְׁמוֹת כא)
אִם אַחֲרַת יָקַח לוֹ, הַקִּישָׁה הַכְּתוּב לְאַחֲרַת. מֵה אַחֲרַת בִּשְׁטָר {יט}, אִף
הָאִמָּה בִּשְׁטָר. וְיִלְמַד עֶבֶד עִבְרִי מֵאִמָּה הָעִבְרִיָּה, דְּכִתִּיב (דְּבָרִים טו) הָעִבְרִי
אוֹ הָעִבְרִיָּה, מִקִּישׁ עִבְרִי לְעִבְרִיָּה : בְּשָׁנִים. לְסוֹף שָׁשׁ שָׁנִים יֵצֵא חֲפָשִׁי,
וְאִפְלוּ הִיתָה שְׁמִטָּה בְּתוֹךְ שָׁשׁ שָׁנִים, עוֹבֵד, דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת כא) שָׁשׁ שָׁנִים
יַעֲבֹד וּבִשְׁבִיעִית. פְּעָמִים שֶׁהוּא עוֹבֵד בְּשִׁבְעִית {כ} : וּבַיּוֹבֵל. אִם פָּגַע יוֹבֵל
בְּתוֹךְ שָׁשׁ שָׁנִים, מוֹצִיאֵהוּ : וּבִגְרָעוֹן כֶּסֶף. דְּכִתִּיב בְּאִמָּה הָעִבְרִיָּה (שֵׁם)
וְהַפְּדָה, וְהִקְשׁ עִבְרִי לְעִבְרִיָּה, אִם קָנָאוּ רַבּוֹ בְּשָׁשׁ מָנִים וְהוּא עֲתִיד לְצֵאת
לְסוֹף שָׁשׁ, נִמְצָא קוֹנָה עֲבוּדַת כָּל שָׁנָה בְּמִנְהָ, כְּשֶׁבָּא לְפָדוֹת עַצְמוֹ מִגְרָע
לוֹ רַבּוֹ מִפְּדִיוֹנוֹ דְּמֵי עֲבוּדַת הַשָּׁנִים שֶׁעֲבָד : יִתְּרָה עָלָיו אִמָּה. שְׁקוֹנָה
עַצְמָהּ בְּכָל אֵלֶּה {כג} וּבְסִימָנֶיךָ נִעְרוּת, כְּדִלְפִינָן מוֹיָצְאָה חֲנָם, רַבָּה לָּהּ
יֵצִיאָה לְזוֹ, שְׁיוּצְאָה בְּסִימָנִים : וּבְמִיתַת הָאָדוֹן. דְּכִתִּיב וְעֶבְדוֹ לְעוֹלָם, לוֹ
וְלֹא לָבֶן. אֲבָל הַנִּמְכָּר וּמֵת הָאָדוֹן בְּתוֹךְ שָׁשׁ, עוֹבֵד לָבֶן, דְּכִתִּיב שָׁשׁ שָׁנִים
יַעֲבֹד, בֵּין לוֹ בֵּין לָבֶנוּ. וְדוֹקָא לָבֶן עוֹבֵד כָּל שָׁשׁ אִם מֵת הָאָדוֹן, אֲבָל לְבַת
וְלֹא לְיֹרְשֵׁי אִינּוֹ עוֹבֵד, דְּכִתִּיב (דְּבָרִים טו) וְעֶבְדְּךָ שָׁשׁ שָׁנִים, לָךְ
וְלֹא לְיֹרְשֵׁי אִינּוֹ. וְאִמָּה הָעִבְרִיָּה קוֹנָה עַצְמָהּ בְּמִיתַת הָאָדוֹן כְּנֶרְצָע, דְּכִתִּיב
גְּבִי נֶרְצָע (שֵׁם) וְאִף לְאִמָּתְךָ תַּעֲשֶׂה כֵן {כד} : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יז} בְּכֶסֶף. וְלֹא פָרְשָׁה מִשְׁנֵתָנוּ זֹו בְּכֶמָה. וְהַרְמַב"ם כָּתַב בְּאִמָּה,
וְאִינָה נִקְנִית בְּפְרוּטָה מִפְּנֵי שְׁצָרִיךְ לְקוֹנוֹתָה בְּדָמִים שְׁרָאוּיִים לְגָרְעוֹן כְּדִי
שְׁתַּגְרַע פְּדִיוֹנָה וְתֵצֵא. וּמִצְאָתִי לוֹ רָאִיָּה כו', וּבְעֶבֶד עִבְרִי לֹא כָּתַב כֵּן. וְכָתַב
הַכֶּסֶף מִשְׁנָה מִשְׁמַע דְּדִינוֹ בְּפְרוּטָה, וְקִשָּׁה דְּהָא אִתְקַשׁ לְעִבְרִיָּה : {יח} וְכֵן
כָּתַב הַרְמַב"ם. וּבִגְמָרָא, אֲשֶׁכַּחֵן עֶבֶד עִבְרִי הַנִּמְכָּר לְנִכְרִי כו', נִמְכָּר לְיִשְׂרָאֵל
מִנְלוֹ. אִמָּר קָרָא וְהַפְּדָה, מִלְמַד שְׁמִגְרָעוֹת פְּדִיוֹנָה וְיוֹצְאָה. וּפְרִשׁ רַש"י אֶלְמָא

בְּכֶסֶף נִקְנָה, דָּאֵי לֹא קִנְיָהּ בְּדָמִים מֵאֵי מְגָרְעָא. וְהִקְשׁ עֲבָרֵי לְעֲבָרֶיהָ. אֲשַׁכְּחֹן מְכָרוּהוּ בֵּית דִּין הוֹאִיל וְנִמְכָּר בְּעַל כְּרָחוּ, מוֹכֵר עֲצָמוֹ מִנְלֹן, יְלִיף שְׂכִיר שְׂכִיר. וּפְרִשׁ רִשְׁיִי נֶאֱמַר בְּמוֹכֵר עֲצָמוֹ כְּשְׂכִיר כְּתוּשָׁב יִהְיֶה עִמָּךְ, וְנֶאֱמַר בְּמְכָרוּהוּ בֵּית דִּין כִּי מִשְׁנֵה שְׂכָר שְׂכִיר: **[יט]** כְּלוּמַר קִיחַת קְדוּשֵׁינוּ. וּלְפִי זֶה שְׁטַר דְּאָמָה נְמִי הַקּוֹנֶה כּוֹתֵב בְּתֵדָה קְנוּיָהּ לִי. וּבְגִמְרָא פְּלִיגֵי בָּהּ. וְהִרְמַבֵּי"ם פּוֹסֵק כְּמֵאן דְּאָמַר דְּכוֹתֵב בְּתֵי קְנוּיָהּ לָךְ: **[כ]** וְהָדָּה קָרָא בְּמְכָרוּהוּ בֵּית דִּין כְּתִיב, אָבֵל בְּמוֹכֵר עֲצָמוֹ דִּינוֹ שְׂמוֹכֵר עֲצָמוֹ אֶפְלוּ לְעֹשְׂרִים שָׁנָה, וְאִם פָּגַע בּוֹ יוֹבֵל אֶפְלוּ אַחַר שָׁנָה אַחַת יוֹצֵא, שְׁנֵאֲמַר עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ. וְנִרְאָה לִי דְהוֹאִיל וּמְכָל מְקוּם יוֹצֵא בְּשָׁנִים שְׁקָצַב בְּמְכִירָתוֹ, שְׁפִיר תְּנִי סְתָם דְּעֵבֵד עֲבָרֵי יוֹצֵא בְּשָׁנִים, וְאֶלָּא מִיָּהָא הָא כְּדֵאִיתָא וְהָא כְּדֵאִיתָא: **[כא]** וּבִיּוֹבֵל. בְּגִמְרָא יְלִיף לְהוּ מְקָרָא: **[כב]** וּבְגִרְעוֹן כְּסָף. תְּנָא וְקוֹנֶה אֶת עֲצָמוֹ בְּכֶסֶף וּבְשׂוּהַ כְּסָף. וְיְלִיף לִיהַּ מְקָרָא כּו'. וְדַע דְּבִבְרִיתָא תְּנִי וּבְשְׁטַר, כְּלוּמַר שְׁטַר שְׁחָרוּר. וְכִתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת דְּתִנָּא דְּמִתְנִיתִין לֹא חֲשִׁיב אֶלָּא יְצִיאוֹת שְׁהִם בְּעַל כְּרָחוּ שֶׁל הָאָדוֹן. וְעֵינֵן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[כג]** מִהִקְיָשָׁא דְּעֲבָרֵי וְעֲבָרֶיהָ. הִרְמַבֵּי"ם: **[כד]** וְכִינֵן דְּאִיתָא נְמִי בְּאִישׁ לֹא קִתְנִי. גִּמְרָא: (עִיקַר תּוּי"ט).

רמב"ם עבד עברי נקנה בכסף ובשטר וקונה עצמו כו': כתוב בתורה בעבד עברי מכסף מקנתו מלמד שהוא נקנה בכסף ונאמר באמה העבריה והפדה מלמד שמגרעת מפדיונה ויוצאה ואמר כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה מקיש עברי לעבריה ונאמר באמה העבריה אם אחרת יקח לו הקישה הכתוב לאחרת מה אחרת בשטר אף אמה העבריה נקנית בשטר וילמוד עבד עברי מאמה עבריה שהוא נקנה בשטר כמותה ויצא בגרעון כסף ונלמוד אמה עבריה מעבד עברי שהיא נקנית בכסף כמותו ותצא בשנים. ומה שאמר בשנים ר"ל עבודת שש שנים מיום שנמכר עד תשלום ששה שנים ואפילו היה בכלל השש שנים שמטה והוא מה שאמר שש שנים יעבוד ובשביעית ר"ל פעמים שהוא עובד בשביעית ואם נזדמן שנת היובל בתוך השש שנים יצא לחירות. וגרעון כסף הוא שיחשוב הקונה לפי חשבון השנים שעבד אצלו וגורע מה שמגיע להם מדמיו ונותן לו השאר ויצא כיצד הרי שלקחו בששים דינרין ועבד אצלו שתי שנים נותן לו ארבעים דינרין ויצא בן חורין ואל זה הענין רמז באמה העבריה כשאמר והפדה: ובסימנין ר"ל שתביא שתי שערות אחר תשלום י"ב שנה ויום אחד וזה בא בקבלה ויצאה חנם אלו ימי הבגרות. אין כסף אלו ימי הנערות וימי הנערות הם אחר שהביאה ב' שערות עד ששה חדשים כמו שבארנו בפ' שלישי מכתובות (הל"ח). ואמר בנרצע ואף לאמתך תעשה כן ולכך האמה העבריה גם כן יוצאה במיתת האדון ולא זכר אותה התנא מפני שהיא משותפת עם הנרצע בזה הענין. ואמנם עבד עברי כשמת האדון אם הניח בן עובד את הבן עד תשלום שש שנים ואם לא הניח בן יוצא לחירות ואינו עובד לא את הבת ולא את האח ולא שאר יורשים. ודע שעבד עברי כשמכר הוא את עצמו מפני העניות הוא שנאמר עליו בתורה כי ימכר לך אחיך העברי וכשמכרוהו ב"ד נאמר בו ונמכר בגנותו ואם היו דמיו יותר מן הסך שנשאר עליו מקרן גניבתו אינו נמכר. וכבר נקדם לך בפ' ג' (הל"ח) מסוטה האיש נמכר בגנותו ולא האשה נמכרת בגנותה ואמנם מוכר אותה אביה בעודה קטנה כמו שבארנו בפרק שלישי מכתובות (הל"ח). ואמרו שטר אמה עבריה מי כותבו האב כותבו כגון שיכתוב לו בתי מכורה לך בתי קנויה לך ונותן לו השטר בפני עדים. ואחר

שזכרנו קצת מדיני עבד עברי נשלים אותם דרך העברה אחר שתדע שהנמכר לעובד כוכבים יוצא גם כן במיתת האדון ומזה הענין הוא מה שאמרו המוכר עצמו נמכר לשש ויותר על שש מכרוהו ב"ד אינו נמכר אלא לשש המוכר את עצמו אינו נרצע מכרוהו ב"ד נרצע המוכר עצמו אין מעניקין לו מכרוהו ב"ד מעניקין לו המוכר עצמו אין רבו מוסר לו שפחה כנענית מכרוהו בית דין רבו מוסר לו שפחה כנענית והיא מותרת לו כל זמן שהוא עבד והבנים שיש לו ממנה עבדים והוא מה שאומר בתורה האשה וילדיה תהיה לאדוניה ויש לו רשות לאדון להכריחו על זה אם לא רצה העבד. ואמרו ואלו מעניקין להם היוצא בשנים וביובל ובמיתת האדון ואמה עבריה בסימנין אבל יוצא בגרעון כסף אין מעניקין לו ושיעור הדבר שיגיע לו מממונו לא פחות ממה ששוה לי סלעים והסלע ד' דינרין וכבר בארנו הלכה קודמת שיעור הדינר ואמרו מנין לבורח שחייב להשלים שנאמר שש שנים יעבוד. ואמרו ענק אמה עבריה ומציאתה לאביה לפי שהיא עדיין נערה כמו שבארנו והיא ברשות אביה ואם מת אביה הרי היא לעצמה לפי שהעיקר אצלנו אין אדם מוריש זכות בתו לבנו לפיכך אין לאחיה בזה שום דבר וענק ע"ע לעצמו ואין לבי"ח שום זכות בו ולא יגבה חובו מזה וכל זמן שחלה ע"ע והוא אצל רבו והיה חולה פחות מד' שנים רצופין או מקוטעין יחשב לו זמן החולי מכלל שש שנים ואם התמיד בחליו ד' שנים חייב להשלים לפי שהוא כמו השכיר והנך רואה מה שכתוב בתורה (דברים טו) כי משנה שכר שכיר: וכבר ידעת לשון התורה באמה העבריה אשר לא יעדה ואמרו כיצד מצות יעוד אומר לה בפר שנים הרי את מקודשת לי הרי את מאורסת לי הרי את לי לאינתו אפילו בסוף שש ואפילו סמוך לשקיעת החמה ונוהג בה מנהג אישות ואינו נוהג מנהג שפחות. וכתוב בתורה ואם לבנו ייעדנה והוא שיאמר לה הרי את מקודשת לבני אבל צריך שיהיה הבן גדול וירצה בכך וכן אמרו אין יעוד אלא בגדול ואין יעוד אלא מדעתה ומכר אמה העבריה אינו קיים אלא לאדם שיש לה עליו קידושין או יש לה על בנו קידושין ואף על פי שאין לה עליו כגון שימכור את בתו לאביו שאי אפשר שייעד אותה אלא לבנו מפני שהיא בת אחיו ואמרו לאמה מלמד שמוכרה לפסולין. וכשיעדה לו או לבנו אינה יוצאה אלא בגט ואמנם יוצאה בכל אלו הדרכים כשלא יעדה לא לו ולא לבנו. ודע שמחייבין האב לפדות את בתו כשמכרה משום פגם משפחה והוא מה שאמר מפדין אותה בעל כרחו ואמרו אינה נמכרת ונשנית. וממה שצריך שתדעהו שהגנב כשגנב מראובן ונמכר בגניבתו אח"כ גנב פעם שניה מראובן עצמו הרי זה אינו נמכר פעם שניה לפי שלא ימכרנו ראובן שתי פעמים אמרו כיון שנמכר פעם אחת אי אתה רשאי למוכרו. ולא יהיה המרצע אלא של מתכת ואין רוצעין אלא בגובה של אוזן ועבד עברי כהן אינו נרצע מפני שנעשה בעל מום אבל לוקח שפחה כנענית מפני שהיא מותרת לו כל זמן העבדות ואמרו בכל עבד עברי יש לו אשה ובנים רבו מוסר לו שפחה כנענית ואמרו אם אמר יאמר העבד עד שיאמר וישנה העבד עד שיאמר כשהוא עבד ועד שיאמר בתחלת שש ובסוף שש. לו אשה ובנים ולרבו אין אשה ובנים אינו נרצע שנאמר כי אהבך ואת ביתך לרבו אשה ובנים ולו אין אשה ובנים אינו נרצע שנאמר את אשתי ואת בני הוא אוהב את רבו ורבו אינו אוהבו אינו נרצע שנאמר כי טוב לו עמך רבו אוהבו והוא אינו אוהב. רבו אינו נרצע שנאמר כי אהבך ואת ביתך הוא חולה ורבו אינו חולה אינו נרצע שנאמר כי טוב לו רבו חולה

והוא אינו חולה אינו נרצע שנאמר עמך ת"ר כי טוב לו עמך עמך במאכל עמך במשתה. שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא פת קיבר אתה שותה יין ישן והוא יין חדש אתה ישן על גבי המוכין והוא ישן על גבי התבן מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו ואמרו רבו חייב במזון אשתו ובניו ולכך אמר ויצאה אשתו עמו ויצא מעמך הוא ובניו עמו לפי שאין לו עליהם רשות ואמנם ר"ל שהם יוצאים מטרתו וכמו כן אינו מותר לו שישתעבד בו בכל ימי העבדות בענינים שיש בהם גנאי גדול כגון שינעול מנעליו או יוליד כליו לבית המרחץ לפי שנאמר לא ימכרו ממכרת עבד ואמרו אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג : (רמב"ם)

פרק א - משנה ג

עֶבֶד כְּנֻעֲנֵי נִקְנָה בְּכֶסֶף {כה} וּבִשְׁטָר וּבַחֲזָקָה, וְקוֹנָה אֶת עֲצָמוֹ בְּכֶסֶף {כו} עַל יְדֵי אַחֲרִים, וּבִשְׁטָר {כח} עַל יְדֵי עֲצָמוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, בְּכֶסֶף עַל יְדֵי עֲצָמוֹ וּבִשְׁטָר עַל יְדֵי אַחֲרִים, וּבִלְבַד שִׁיחָא הַכֶּסֶף מִשָּׁל אַחֲרִים :

ר"ע מברטנורה **עבד כְּנֻעֲנֵי נִקְנָה בְּכֶסֶף וּבִשְׁטָר וּבַחֲזָקָה.** דְּכַתִּיב (ויקרא כה) וְהִתְנַחֲלֶתֶם אוֹתָם לְבְנֵיכֶם [אחריכם] לְרֵשֶׁת אַחֲזָה {כו}, הַקִּישׁ עֲבָדִים לְקַרְקָעוֹת, מֵה קַרְקַע נִקְנָה בְּכֶסֶף בִּשְׁטָר וּבַחֲזָקָה, אִף עֶבֶד כְּנֻעֲנֵי נִקְנָה בְּכֶסֶף בִּשְׁטָר וּבַחֲזָקָה. וְחֻזְקַת הָעֶבֶד, כְּגוֹן שֶׁהִתִּיר מִנְעַל לְרַבּוֹ, אוֹ הִנְעִילוֹ, אוֹ הוֹלִיךְ כָּלִיו אַחֲרָיו לְבֵית הַמֶּרְחָץ, הַפְּשִׁיטוֹ, הִרְחִיצוֹ, סָכּוֹ, גִּרְדּוֹ, הִלְבִּישׁוֹ, הִגְבִּיהוֹ אוֹ שֶׁהִגְבִּיחַ הֶרַב אֶת הָעֶבֶד, קָנָאוֹ : **בְּכֶסֶף עַל יְדֵי אַחֲרִים.** שִׁיתְּנוּהוּ לְרַבּוֹ עַל מְנַת שִׁיחָהּ זֶה בֶּן חוֹרִין. אָבֵל הוּא עֲצָמוֹ לֹא יִקְבֵּל מֵהֶם, וְאֶפְלוּ עַל מְנַת שְׁאִין לְרַבּוֹ רְשׁוּת בּוֹ, דְּקִסְבֵּר אִין קִנְיָן לְעֶבֶד בְּשׁוּם צַד בְּלֹא רַבּוֹ : **וּבִשְׁטָר עַל יְדֵי עֲצָמוֹ.** דְּסָבֵר חוֹבָה הוּא לְעֶבֶד שִׁיֵּצֵא מִתַּחַת יְדֵי רַבּוֹ לְחֵרוֹת, שְׁאֵם עֶבֶד כֶּהֵן הוּא, פּוֹסְלוֹ מִלְּאֹכֵל בְּתֵרוּמָה, וְאֵם עֶבֶד יִשְׂרָאֵל הוּא, אוֹסְרוֹ בְּשִׁפְחָה. וּמִשׁוּם הַכִּי קָאֵמֵר דְּאִינוּ יוֹצֵא לְחֵרוֹת בִּשְׁטָר עַל יְדֵי אַחֲרִים אֶלָּא עַל יְדֵי עֲצָמוֹ, דְּכִיּוֹן דְּחוֹבָה הִיא לוֹ

אין חבין לאדם אלא בפניו. וכסף דעל ידי אחרים שאני, שפן קבלת רבו גרמה לו להשתחרר מאליו, ואין אחרים הללו חבין לו, אלא קבלת הרב, והרב אינו נעשה שלוחו, אלא לצרף עצמו, ומקנהו מאליו: **וחכמים אומרים בכסף על ידי עצמו.** דקסברי יש קנן לעבד בלא רבו, הלכך קונה את עצמו בכסף אפלו על ידי עצמו, וכל שפן על ידי אחרים: **ובשטר על ידי אחרים.** דקסברי זכות הוא **{כט}** לעבד שיצא מתחת ידי רבו לחרות, וזכין לאדם שלא בפניו. והלכה פחכמים. והעבד פנעני קונה עצמו אם סמא רבו את עינו או הפיל את שנו או קטע ממנו אחד מעשרים וארבעה ראשי אברים **{ל}**, שהם **{ראשי}** אצבעות ידיים, ואצבעות רגלים, וראשי אזנים, וראש החטם, וראש הזכרות, וראשי שדים באשה. והא דלא חשיב להו במתניתין בכלל הדברים שהעבד קונה את עצמו, משום דהיוצא בראשי אברים צריך גט שחרור **{לא}** מרבו, והינו קונה את עצמו בשטר: **ובלבד שיהא הכסף משל אחרים.** דעבד אין לו כלום, דאף מציאה וקבלת מתנה הכל לרבו. ואם בא להפדות על ידי עצמו צריך להיות הכסף משל אחרים שיתנוהו לו על מנת שאין לרבו רשות בו **{לב}**: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט {כה} בכסף כו'. בגמרא דהוא הדין בחליפין ובמשיכה, ומלתא דאיתא במטלטלי לא קתני: **{כו}** והאי קרא בפרשת בהר פתיב: **{כז} בכסף.** וביובל לא. ואף על גב דאתקיש לקרקעות לשדה אחזה, ושדה אחזה יוצאת ביובל כמפרש בכתוב, בעבד פתיב לעולם בהם תעבדו, כדאיתא בגמרא: **{כח} ובשטר.** דגמר לה לה מאשה: **{כט} ולפי זה כל שפן על ידי עצמו.** ואם תאמר ליערבינהו ולתני בכסף ובשטר בין על ידי עצמו בין על ידי אחרים. בגמרא משנינו דהך גבא ובשטר כו' לאו חכמים אמרי לה אלא רבי שמעון בן אלעזר היא, ושלש מחלקות בדבר. ופרש רש"י הכי קאמרי ליה רבנן לרבי מאיר, אף בכסף על ידי עצמו, דיש קנן, וכל שפן על ידי אחרים דזכות הוא לו, וכל שפן שטר דזכות. ורבי שמעון בן אלעזר אומר בשטר על ידי אחרים, והכי קאמר, אף בשטר, וכל שפן בכסף, דעל ידי אחרים דוקא: **{ל} יליף ליה בגמרא מפלל ופרט וכלל:** **{לא} יליף לה שלוח שלוח מאשה:** **{לב} שמעין מנה דסברת הר"ב דהלכה כי אמר על מנת שאין לרבו רשות בו מהני ולא קנה רבו, ואם כן כל שפן אשה שאם אמרו לה כן שלא קנה בעלה. שהרי העבד גופו קנוי לרבו ולא כן האשה לבעלה. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).**

רמב"ם עבד כנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה כו': כתוב בתורה בעבד כנעני והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה הקיש עבדים לקרקעות מה קרקע נקנה בכסף ובשטר ובחזקה כמו שיתבאר עתה כמו כן עבד כנעני נקנה באלו הדרכים בעצמם. ושמור בלבד שני עיקרים אחד מהן זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו והעיקר השני מחלוקת ר"מ וחכמים שהוא בפי ראשון מגיטין (הל"ח) בענין יציאת עבד לחירות שר"מ אומר חובה הוא לו וחכמים אומרים זכות הוא לו ומן הידוע מה שקנתה אשה קנה בעלה ומה שקנה עבד קנה רבו ובזה אין חולק בו שום אדם ר"מ סבר כשנתן שום אדם ממון לעבד ואמר לו קנה אותו על מנת שתצא בו לחירות קנה

אותו רבו ואינו יוצא לחירות לפי שכל זמן שאמר לו קנה אותו קנה רבו ואינו מועיל לו תנאו אחר כך לפיכך אמר רבי מאיר שהוא לא יצא בכסף לחירות אלא על ידי אחרים כגון שיתן אחד מבני אדם ממון לרבו כדי לפדותו וחכמים אומרים שתנאו מועיל ולא קנה העבד מזה הממון שום דבר עד שיצא לחירות ולכך אפשר לפי סברתם בכסף על ידי עצמו וכל שכן על ידי אחרים ורבי מאיר ג"כ סבר שאינו יוצא לחירות עד שיגיע גט שחרור לידו אבל אם זכה לו על ידי אחר לא יצא לחירות לפי שהיא חובה לו ולכך אמר בשטר על ידי עצמו וחכמים אומרים שהוא קונה את עצמו אפילו בשטר על ידי אחרים לפי שזכות הוא לו. והלכה כחכמים. ומה שאמר בכאן בחזקה כבר בארוהו ואמרו כיצד בחזקה התיר מנעל רבו או הנעילו הוליד אחריו כליו לבית המרחץ הפשיטו הרחיצו סכו גרדו הלבישו הגביהו או שהגביה הרב את העבד קנאו. ועבד כנעני גם כן יקנה עצמו בראשי אברים והוא שיכה אותו רבו ויבטל ממנו אחד מעשרים וארבעה אברים והם אצבעות הידים והרגלים וראשי אזניים וראש החוטם וראשי שדים שבאשה וראש הזכרות או שיבטל פעולת עינו או שינו כמו שכתוב בתורה ומה שחייב שלא מנה אותם בכלל מה שיקנה בו העבד עצמו לפי שהוא צריך גט חירות מרבו אחר שעשאן בעל מום כמו שזכרנו : (רמב"ם)

פרק א - משנה ד

בְּהֵמָה גִּסָּה נִקְנִית בְּמִסְיָרָה, וְהַדָּקָה בְּהִגְבָּהָה
{לד}, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר. וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים, בְּהֵמָה דָּקָה נִקְנִית בְּמִשְׁיכָה :

ר"ע מברטנורה בְּמִסְיָרָה. בְּעֵלִים מוֹסְרִין {לג} אוֹתָהּ לְלוֹקֵחַ בְּאַפְסָר או
בְּשַׁעֲרָה : בְּהִגְבָּהָה. וְלֹא בְּמִשְׁיכָה : נִקְנִית בְּמִשְׁיכָה. וְאִף עַל גַּב דְּאֶפְשָׁר
בְּהִגְבָּהָה, מִכָּל מְקוֹם נִקְנִית בְּמִשְׁיכָה, מִשּׁוּם דְּמִסְרָכָא, שֶׁהִיא מִתְחַזְּקַת
בְּצַפְרֵינֶיהָ תְּמִיד לְאַחַז עַל גַּבֵּי קַרְקַע. וּפְסִק הַהִלְכָה, בֵּין בְּהֵמָה דָּקָה בֵּין
בְּהֵמָה גִּסָּה נִקְנִית בְּמִשְׁיכָה וְכָל שֶׁפֶן בְּהִגְבָּהָה {לה}. וּמִשְׁיכָה קוֹנֶה
בְּסִמְטָא שֶׁהִיא זְוִית שֶׁל רְשׁוֹת הַרְבֵּים, וּבְחֶצֶר שֶׁל שְׁנֵינֵיהֶם {לו}. וּמִסְיָרָה
קוֹנֶה בְּרְשׁוֹת הַרְבֵּים, וּבְחֶצֶר שְׁאִינָה שֶׁל שְׁנֵינֵיהֶם {לז}. וְהִגְבָּהָה קוֹנֶה בְּכָל
מְקוֹם. וְכָל מֶה שֶׁדָּרְכוּ בְּהִגְבָּהָה אֵינוֹ נִקְנֶה אֶלָּא בְּהִגְבָּהָה {לח}. וְדָבָר

הַנְקָנָה בַּמְסִירָה אֵינוֹ נִקְנָה בַּמְשִׁיכָה {לט}. וְכֵן דְּבַר הַנְקָנָה בַּמְשִׁיכָה אֵינוֹ נִקְנָה בַּמְסִירָה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {לג} לֹא דוֹקָא, דְּאִין צְרִיךְ שְׂמִסְרָנָה מִיַּד לֵיד. אֶלָּא כֹּל שְׂאֲחֻזָּה בְּמִצְוֹתוֹ סָגִי. הַר"ן {לד} **בְּהַגְבָּהָה**. שְׁלֹשָׁה טַפְחִים, דְּנִפְקָא לִיה מִתּוֹרַת לְבוּד. רְש"י. וְלֹא דְמִי לְעָרוּב דְּמִשְׁנָה ו' פְּרָק ז' דְּעָרוּבִין דְּהַגְבָּהָה טַפַּח סָגִי לְזָכוֹת בּוֹ. דְּשִׂאֲנֵי שְׁתּוּפֵי מְבוֹאוֹת דְּרַבָּנָן לֹא הִצְרִיכוּ קְנִיָּה כֹּל כָּד. וְרַבְּנּוּ תָּם מְפָרֵשׁ דְּכָל הַגְבָּהָה בְּטַפַּח קָנִי : {לה} מִשְׁמַע דְּבַמְסִירָה לֹא. שְׁמַע מִנָּה דְּמְשִׁיכָה עֲדִיפָא מַמְסִירָה : {לו} טַעְמָא דְּמַלְתָּא, מְשׁוּם דְּמְשִׁיכָה הֵינּוּ שְׁמוּשָׁד הַדְּבַר לְרְשׁוֹתוֹ, וְאֵלוֹ רְשׁוֹת הַרְבִּים לֹא רְשׁוֹתוֹ הוּא, שְׁהָרִי אֵין לוֹ רְשׁוֹת לְהִבִּיא שְׁם כְּלוּי. וְאִף דְּבַכָּל מְשִׁיכָה מְסִירָה, שְׁהָרִי אֵין צְרִיךְ מִיַּד לֵיד (וּמְשִׁיכָה צְרִיכָה נְמִי לְהִיּוֹת בְּמִצְוֹת הַמוֹכֵר, אִי נְמִי בְּפִנְיֵי, וְכֵן דִּין הַמְסִירָה). וְכֵין שְׁהַמְסִירָה קוֹנָה בְּרְשׁוֹת הַרְבִּים אֵיךְ אֶפְשָׁר שְׁהַמְשִׁיכָה לֹא תִקְנָה. לֹא קִשְׂיָא הִיא, דְּכֵין שְׁמִשְׁדָּ גְלִי דְּעִתִּיהָ דְּלֹא נִיחָא לִיה דְּלִקְנִי בַּמְסִירָה אֶלָּא בַּמְשִׁיכָה, וּמְשִׁיכָה בְּרְשׁוֹת הַרְבִּים לֹא מִיַּדִּי הִיא. וְהָא דְּמְסִירָה לֹא קָנִי בְּסִמְטָא וּבְחֶצֶר שֶׁל שְׁנֵיהֶם, מְשׁוּם דְּאֶפְשָׁר בַּמְשִׁיכָה, אִי נְמִי כּו'. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב : {לז} הֵינּוּ כְּשֶׁהַכְּנִיסָה שְׁלֹא בְּרְשׁוֹת בְּעַל הַחֶצֶר. דָּאִם לֹא כֵן הוּי חֶצֶר שְׁלוֹ אוֹ שֶׁל שְׁנֵיהֶם. הַמְּגִיד : {לח} מְסִים הַרְמַב"ם וְאֶפְלוּ שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים בּוֹ דְּנִקְנָה בַּמְשִׁיכָה. וּמְכַל מְקוּם יֵצֵא מִן הַכָּלל בְּהִמָּה דְּקָה, מְשׁוּם דְּמְסַרְכָּא. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב : {לט} לֹא יִדְעָתִי טַעַם הַדְּבַר, דְּוַדָּאי דְּמְשִׁיכָה דְּעֲדִיפָא מַמְסִירָה כְּמוֹ שְׁכַתְּבִתִּי מִהֵנִי בְּדְבַר הַנְקָנָה בַּמְסִירָה דְּגִרְיָעָה מִנָּה : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם בהמה נסה נקנית במסירה והדקה בהגבהה כו' : מסירה הוא שימסור לו בהמה או שתלך בראש הבהמות ונמשכות אחריה על ידי ההלוך ופסק ההלכה בין בהמה דקה בין בהמה גסה נקנית במשיכה וכל שכן בהגבהה ומן העיקרים שאנו עתידין לבארם בב"ב (פ"ה הל"ט) הם אלו שהמשיכה קונה בסימטא ובחצר של שניהם ומסירה קונה ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם והגבהה קונה בכל מקום וכל מה שדרכו בהגבהה אינו נקנה אלא בהגבהה ואפילו שאנו אומרים בו שנקנה במשיכה ואשר חייב שתקנה בהמה דקה במשיכה ואע"פ שאפשר בה בהגבהה מפני שהיא מחזקת עצמה בקרקע ואינה נעתקת הוא מה שאמרו משום דמסרכה ובמקומות שאמרו שקונין בהם במסירה לא תועיל בהם המשיכה והמקומות שתועיל בהם המשיכה לא תועיל בהם המסירה ושמור אלו העקרם תמיד : (רמב"ם)

פרק א - משנה ה

נְכָסִים שֵׁישׁ לָהֶם אַחֲרֵי־וְת נִקְנִין בְּכֶסֶף {מא} וּבְשֵׁטֶר וּבַחֲזָקָה. וְשֵׁאִין לָהֶם אַחֲרֵי־וְת, אֵין נִקְנִין אֶלָּא בַּמְשִׁיכָה {מט}. נְכָסִים שֵׁאִין לָהֶם אַחֲרֵי־וְת, נִקְנִין עִם {נא} נְכָסִים שֵׁישׁ לָהֶם אַחֲרֵי־וְת, בְּכֶסֶף וּבְשֵׁטֶר וּבַחֲזָקָה. וְזוֹקְקִין {נב} נְכָסִים שֵׁאִין לָהֶם אַחֲרֵי־וְת אֶת הַנְּכָסִים שֵׁישׁ לָהֶם אַחֲרֵי־וְת לְשִׁבַע עֲלֵיהֶן :

ר"ע מברטנורה נְכָסִים שֵׁישׁ לָהֶם אַחֲרֵי־וְת. הֵינּוּ קַרְקָעוֹת, שֶׁהַמְּלוֹה אֶת חֵבְרוֹ סוֹמֵךְ עֲלֵיהֶם לְפִי שְׁקִימִים וְעוֹמְדִים. וּפְרוּשׁ אַחֲרֵי־וְת, חֲזָרָה, שְׁחוּזֵר הַמְּלוֹה עֲלֵיהֶם {מ} וְטוֹרֵף אוֹתָם מִן הַלְקוּחוֹת כְּשֶׁלֹּא יִמָּצֵא כְּלוּם לְלוֹה : נִקְנִין בְּכֶסֶף. דְּכִתִּיב (יִרְמִיָּה לב) שְׂדוֹת בְּכֶסֶף יִקְנוּ {מב}. וְהֵי מְלִי בְּמָקוֹם שֵׁאִין רְגִילִין לְכַתֵּב שֵׁטֶר, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁרְגִילִין לְכַתֵּב שֵׁטֶר לֹא קָנָה עַד שֶׁיִּכְתֵּב שֵׁטֶר {מג} : בְּשֵׁטֶר. שְׁכוֹתֵב עַל הַנִּיָּר אוֹ עַל הַחֶרֶס שְׂדֵי נִתְּוֶנָה לְךָ שְׂדֵי קְנוּיָה לְךָ {מד}, וּמוֹסְרוֹ לְקוֹנָה. וְדוֹקָא בְּמִתְּנָה נִקְנָה הַקְּרָקַע בְּשֵׁטֶר. אֲבָל בְּמַכִּירָה, עַד שֶׁיִּתֵּן אֶת הַכֶּסֶף {מה}, אֶלָּא אִם כֹּן מוֹכֵר שְׂדֵהוּ מִפְּנֵי רְעֻתָה {מו}, דְּבָהָא קָנָה בְּשֵׁטֶר לְחוּדִיָּה. וּמְנַלְן דְּמִקְרָקַעֵי נִקְנִין בְּשֵׁטֶר, דְּכִתִּיב (יִרְמִיָּה לב) וְכָתוּב בְּסִפְרֵי וְחִתּוּם {מז} : וּבַחֲזָקָה. כְּגוֹן שֶׁחִפְרָ בְּקְרָקַע מְעַט, אוֹ נֶעַל, וְגָדֵר, וּפְרָץ {מח} כֹּל שֶׁהוּא בְּפְנֵי הַמוֹכֵר. וְאִם הָיָה שֶׁלֹּא בְּפְנֵיו, צְרִיךְ שֵׁיאֲמַר לוֹ לְךָ חֲזַק וּקְנִי. וּמִנָּא לֹן שֶׁקְרָקַע נִקְנָה בַּחֲזָקָה, דְּכִתִּיב (דְּבָרִים יא) וִירְשִׁתֶּם אֶתְּהָ וַיִּשְׁבַּתֶּם בָּהּ, בְּפֶה יִרְשִׁתֶּם, בִּישִׁיבָה : וְשֵׁאִין לָהֶם אַחֲרֵי־וְת אֵין נִקְנִין אֶלָּא בַּמְשִׁיכָה. דְּכִתִּיב (ויקרא כה) אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ, דְּבַר שֶׁאֲפָשֶׁר לְתַתּוֹ מִיַּד לֵיד אֵינוֹ נִקְנָה אֶלָּא בְּנִתְּוֶנָה מִיַּד לֵיד {נ} : נִקְנִין עִם נְכָסִים כּוֹי. אִם מְכַר מְטַלְטְלִין עִם הַקְּרָקַע, כֵּינֵן שֶׁקָּנָה לוֹ קַח הַקְּרָקַע בְּאֶחָד מִשְׁלֵשָׁה קְנִינִים הַלְלוֹ, נִקְנוּ מְטַלְטְלִין עִמָּה, וְהוּא שֵׁיאֲמַר לוֹ קְנִי (הֵנִי) אֲגַב קְרָקַע. וְנִפְקָא לֹן מִקְרָא דְּכִתִּיב בְּדְבָרֵי הַיָּמִים (ב כא) וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מִתְּנוֹת רַבּוֹת לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְמַגְדָּנוֹת עִם עָרֵי מְצֻרוֹת : וְזוֹקְקִין נְכָסִים הַלְלוֹ שֵׁאִין לָהֶם אַחֲרֵי־וְת אֶת הַנְּכָסִים שֵׁישׁ לָהֶם אַחֲרֵי־וְת כּוֹי. אִף עַל גַּב דְּאֵין נִשְׁבַּעִין עַל הַקְּרָקַעוֹת, הֵיכָא דְּטַעְנוּ מְטַלְטְלִין וְקְרָקַעוֹת וְנִתְּוֶנָה לְשִׁבַע עַל הַמְּטַלְטְלִין, זוֹקְקִין הַמְּטַלְטְלִין אֶת הַקְּרָקַעוֹת לְשִׁבַע עֲלֵיהֶם עַל יְדֵי גְלוּל שְׁבוּעָה. וְלִמְדֵנוּ גְלוּל שְׁבוּעָה מְסוּטָה, דְּכִתִּיב (בְּמִדְבָּר ה) וְאִמְרָה הָאִשָּׁה אֲמֹן אֲמֹן, אֲמֹן מְאִישׁ זֶה, אֲמֹן מְאִישׁ אַחֵר. אֲמֹן שֶׁלֹּא שְׁטִיתִי אֲרוּסָה, אֲמֹן שֶׁלֹּא שְׁטִיתִי נְשׂוּאָה, שׁוֹמֵרֵת יָבָם, וּכְנוּסָה {נג} : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **מ** וּכְלוּמַר שְׁחוּזָר לְאַחוּר. וּלְשׁוֹן הָעָרוּז וְאַחֲרִיתָךְ תִּתְּאָכַל בְּאֵשׁ (יחזקאל כג), תִּרְגוּם וּשְׁפָר אֲרַעֲךָ תִּתְּוֹקֵד בְּנוֹרָא: **מא** **בְּכֶסֶף**. בְּשׁוּה פְרוּטָה. דְּבִפְחוֹת מְשׁוּה פְרוּטָה לֹא מְקַרֵי כֶסֶף. בֵּית יוֹסֵף: **מב** וְאִימָא עַד דְּאִיכָא שְׁטָר, דְּכְתִיב וְכָתוּב בְּסֵפֶר וְחֲתוּם. אִי כְתִיב יְקִנּוּ לְבִסּוּף, כְּדִקְאֲמַרְתָּ, הַשְׁתָּא דְּכְתִיב יְקִנּוּ מֵעַקְרָא, כֶּסֶף קִנִּי, שְׁטָר רְאִיָּה בְּעֵלְמָא הוּא. גְּמָרָא: **מג** כִּיּוֹן שְׁרָגִילִים בְּהִכִּי לֹא סְמִיכָה דְּעֵתִיָּה דְּלוֹקַח עַד דְּנִקִּיט שְׁטָרָא וְעַקֵר דְּעֵתוֹ לְקִנּוֹת עַל הַשְׁטָר הוּא. רִש"י. וּבְכָל שְׁטָר עֲסָקִינוּ, וְאֶפְלוּ בְּשְׁטָר הוּדָאָה (כְּלוּמַר שְׁטָר רְאִיָּה. בֵּית דֹּד). וּמִיָּהוּ כְּשֶׁרָגִילִין בְּשְׁטָר קִנְיָן תּוֹלָה קִנְיָתוֹ בְּשְׁטָר וְאִינוּ קוֹנֵה מְשֻׁעַת נְתִינַת הַכֶּסֶף. וּכְשֶׁרָגִילִין בְּשְׁטָר רְאִיָּה, כְּשֶׁנִּכְתַּב הַשְׁטָר קִנְיָה לְמִפְרָע מְשֻׁעַת נְתִינַת הַכֶּסֶף. הַר"ן. וְעֵין תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב: **מד** אוֹ אוֹ קְאָמַר. וּמְשַׁפְּחַת לִיָּה דְּקִנְיָה, בְּמוֹכֵר שְׁדָּהוּ מִפְּנֵי רְעֵתָה, כְּדִמְפָּרֵשׁ וְאֲזִיל: **מה** דְּלֹא גָמַר מוֹכֵר וּמִקְנָה עַד שֶׁמְקַבֵּל דְּמִים, וְאִף עַל גַּב דְּקַבֵּיל דְּמִים בְּעֵי שְׁטָרָא כְּדִלְעִיל. רִש"י: **מו** דְּנִיחָא לִיָּה דְּלִקְנִי לִיָּה שְׁטָרָא לְלוֹקַח כִּי הִיכִי דְּלֹא מְצִי לְמַהְדֵּר בֵּיָּה. רִש"י: **מז** וְכֵן כְּתַב הַרְמְב"ם. וְתִימָה דְּהָא אֲמָרן לְעִיל דְּהָאִי קָרָא לְשְׁטָר רְאִיָּה בְּעֵלְמָא הוּא. וּבְגִמְרָא, אֶלְא מְהִכָּא וְאֶקַּח אֶת סֵפֶר הַמְקָנָה, פִּרְשׁ רִש"י אֶלְמָא יֵשׁ קִנְיָן אִף בְּסֵפֶר לְבָדוֹ: **מח** וְשִׁיר קִנְיָן חֲלִיפִין: **מט** **בְּמִשִּׁיכָה**. לֹא אֶתָּא לְמַעוּטֵי אֶלְא קִנְיָנִין דְּנִכְסִים שְׁיֵשׁ לָהֶן אַחֲרִיּוֹת, דְּהִינוּ כֶּסֶף שְׁטָר וְחֲזָקָה. אֲבָל אִין הִכִּי נָמִי דְּנִקְנִין בְּמִסִּירָה וְהַגְבָּהָה. וְנִקְט מְשִׁיכָה מְשׁוּם דְּרַב קִנְיָת מְטַלְטֵלִין בְּמִשִּׁיכָה כּו'. הַר"ן. וְעֵין תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב: **נ** וְכֵן כְּתַב הַרְמְב"ם. וְתִימָה דְּבְמִשְׁנָה ב' פֶּרֶק ד' דְּבָבָא מְצִיעָא מְפָרֵשׁ דְּבַר תּוֹרָה מְעוֹת קוֹנוֹת וְחֲכָמִים תִּקְנּוּ מְשִׁיכָה כּו', וּבְגִמְרָא סִתְּמָא דְּתַלְמוּדָא קְאָמַר דְּכְתִיב קִנְיָה מִיָּד כּו', וְהִדֵּר אֲמָרִינוּ וְלִרְבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר דְּבַר תּוֹרָה מְעוֹת קוֹנוֹת מֵאִי אִיכָא לְמִימַר, תִּנְּא תִּקְנִתָּא דְּרַבְּנָן קִתְּנִי: **נא** **עֵם**. מְסָקִינוּ בְּגִמְרָא דְּלֹא בְּעֵינוּ צְבוּרִין וּמְנַחֲיוּ בְּקַרְקַע: **נב** **וְזוֹקִינוּ**. גוֹרְרִין. הַר"ב פֶּרֶק ו' דְּשְׁבוּעוֹת מְשֻׁנָּה ג': (עִיקַר תּוֹי"ט).

רמב"ם נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף כו': נכסים שיש להם אחריות הם הקרקעות ואמנם נקראו כך לפי שאחריות הוא חזרה והשגה והחזרה וההשגה אמנם הוא על קרקע בלבד כיצד ראובן מכר שדה לשמעון וראובן חייב ללוי חוב שהוא קודם לזאת המכירה הנה לוי מוציא השדה המכור מיד שמעון אם לא תמצא אצל ראובן ממה שיגבה חובו וזהו ענין אחריות ושאין להם אחריות הם המטלטלין כולם לפי שאין יכול לוי להוציא מיד שמעון המטלטלין שמכר ראובן אחר שקבל החוב מלוי. ואמנם שתהיה הקרקע נקנה בנתינת המעות הוא מה שנא' (ירמיה לב) שדות בכסף יקנו ועל מנת שלא יהיה מנהגם בזה המקום לכתוב את השטר אבל המקומות שנוהגין בהם לכתוב השטרות במקח וממכר לא קנה עד שיכתוב השטר אלא א"כ פירש שהוא בנתינת המעות בלבד יקנה. וענין קניית הקרקע בשטר הוא שיכתוב באיזה דבר שירצה שדי נתונה לך שדי קנויה לך או כל כיוצא בזה וזהו במתנה בלבד שיקנה בשטר אבל במקח וממכר לא קנה עד שיתן הדמים אלא אם כן היה מוכר שדהו מפני רעתה ומביאין אנו ראיה שקונין בשטר ממה שכתוב (שם) וכתוב בספר וחתום. והחזקה קונין בה לבדה לעולם בכל ענין ואנו עתידין לבאר מיניה בבבא בתרא במקומה ומהם שיבנה שום דבר או יהרוס איזה שיעור שיהיה בזה הקרקע שרוצה לקנותו בפני בעל הקרקע וכל זמן שיעשה שום דבר בגוף הקרקע

ובעל הקרקע לא ימחה בידו נתקיים המקח ומחייב לזה המוכר בזה המכר ואם היה שלא בפניו צריך שיאמר לו לך חזק וקני והראיה שקונין בחזקה מה שנאמר וירשתם אותה וישבתם בה במה ירשתם בישיבה. ושאיין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה הביאו ראיה על זה ממה שנאמר וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד רוצה לומר שהדבר שאפשר לתתו מיד ליד לא יתקיים קנינו אלא בנתינה מיד ליד. ומה שאמר שהמטלטלין נקנין עם נכסים שיש להן אחריות כגון שימכור ראובן לשמעון ככר של פלפלין ובית פלוני בכך וכך מעות כשקנה שמעון הבית באחד משלשה דרכים שהקרקעות נקנין בהם קנה הפלפלין עם זה הבית ואע"פ שלא משך אותן ואפילו שהיו הפלפלין במדינה אחרת ועל מנת שיאמר לו קני הני אגב הקרקע והביאו ראיה על זה ממה שנאמר (דה"ב כא) ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערים מצורות ביהודה. וכבר זכרנו בזה הסדר במסכת כתובות (פ"ט הל"ז) שבכל מקום שנאמר במשנה שבועה שהיא שבועה בתורה או שבועה בתקנת חכמים כעין דאורייתא ואין מחייבין שבועת התורה בטענות קרקעות ועוד יתבאר זה במקומו במסכת שבועות (פ"ו ה"א) אבל נשבעין שבועת התורה על המטלטלין שנאמר כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים וגוי' ואמר ונקרב בעל הבית אל האלהים וכבר זכרנו שמודה במקצת הוא המחוייב שבועת התורה אבל אם כפר בכל זה הוא פטור ר"ל שישבע היסת כמו שבארנו בסוף כתובות ואם היה טוען ראובן לשמעון מנה ובית פלוני והודה לו במקצת המנה חייב שבועת התורה על כפירת קצת המנה וישבע ג"כ על כפירת הבית על ידי גלגול וגלגול שבועה מן התורה לפי שנאמר בסוטה אמן אמן ובא בקבלה אמן מאיש זה אמן מאיש אחר וכו' כמו שביארנו במקומו (פ"ב ה"ה דסוטה) לפיכך כל מי שנתחייב שבועה יכול המשביעו לגלגל עליו בכלל שבועתו כל מה שירצה ממה שיתלה בטענה הראשונה או לא יתלה בה ומכח דברי יתבאר לך שכל מי שטוען לחבירו קרקעות והודה באחד מהם או טען עליו כלים וקרקעות והודה במטלטלין וכפר בקרקעות כולם או הודה בקצתם וכפר בכל המטלטלין הרי הוא בכל אלו החלקים פטור מן התורה משבועה וחייב בשבועת היסת בכל טענה מהם וכמו כן מי שטען על חבירו במטלטלין והזמין קצתם ואמר לו זהו שיש לך בידי טול והילך אינו מחוייב אלא שבועת היסת ושמור אלו העיקרים כולם ודי בהם : (רמב"ם)

פרק א - משנה ו

כָּל הַנֶּעֱשֶׂה דָּמִים בְּאַחַר, כִּיּוֹן שְׁזָכָה זֶה, נִתְחַיֵּב

זֶה בַּחֲלִיפָיו. כִּיצַד. הַחֲלִיף שׁוֹר בְּפָרָה אוֹ חֲמוֹר
בְּשׁוֹר, כִּיּוֹן שְׁזָכָה זֶה, נִתְחַיֵּב זֶה בַּחֲלִיפָיו.
רְשׁוֹת הַגְּבוּהָ, בְּכֶסֶף {נו}, וּרְשׁוֹת הַהֲדִיוֹט,
בַּחֲזָקָה. אֲמִירְתּוֹ לַגְּבוּהָ, כַּמְסִירְתּוֹ לַהֲדִיוֹט:

ר"ע מברטנורה **כל הנעשה דמים באחר.** מפרש בגמרא כל הנשום דמים
באחר, כל דבר שאם בא לתתו דמים באחר צריך לשומו, דהינו כל
מטלטלין בר מטבע: **כיון שזכה זה.** כלומר כיון שמשך האחד נתחייב
האחר בחליפין בכל מקום שהם אם מתו או אבדו, ואף על פי שלא
משך, לפי שבמשיכת המוכר את הסוּדָר {נד} או את החפץ, נקנה המקח
ללוקח בכל מקום שהוא. ואף על פי שאין בחפץ שקונים בו שוה פרוטה.
ובלבד שלא יהיה מטבע או פרות, שאילו אין קוּנִין בהם. וכל הדברים
נקנים בחליפין, מטלטלין עבדים וקרקעות, חוץ מהמטבע שאינו נקנה
בחליפין, משום דדעתיה דאנש אצורתא דמטבע לא על גופיה, וצורתא
עבידא דבטלה {נה}. לפיכך אם לקח אדם מטבע בלא משקל ובלא מנין,
ואמר אלו חליפי שדה פלונית, או עבד פלוני, או חפץ פלוני, כיון שמשך
זה, נתחייב האחר בחליפין, דהא גלי דעתיה דלאו אצורתא קפיד הואיל
ולא שקל ולא מנה. ואין שום דרך שיועיל בקניית המטבע היכא דליתיה
בעיניה, אלא להקנותו אגב קרקע: **רשות הגבוה בכסף.** גזבר שנתן
מעות בבהמה לצרף הקדש, אפלו היא בסוף העולם, קנה. ובהדיוט לא
קנה אלא בחזקה, כלומר עד שימשך {נו}. ואם נתן ההדיוט דמים על
החפץ, כל זמן שלא משך החפץ לא קנה, ומחזיר המוכר את הדמים אם
חוזר בו ממכירת החפץ, וצריך לקבל עליו מי שפרע. אבל אם משך
הלוקח החפץ, אף על פי שעדין לא נתן הדמים שהתנה, אין שום אחד
מהם יכול לחזור בו. ואם לא נתן דמים ולא משך החפץ, אלא שנתפשו
על המקח בפני עדים ונתרצה זה שיקנה בכך וכך, ונתרצה חברו למכור
בכך ובכך, אפלו אמר אתם עדי, אין באלה הדברים כלום, ואפלו מי
שפרע אין כאן: **אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט.** האומר שור זה עולה
{נח}, בית זה הקדש, אפלו בסוף העולם, קנה. ובהדיוט לא קנה עד
שימשך בבהמה, ויחזיק בבית: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {נג} ואף על גב דסוטה אסורא, ילפינן מנה לממונא, ובקל
וחמר, ומה סוטה שלא נתנה להתבע בעד אחד מגלגליו, ממון שנתן להתבע
בעד אחד (להשביעו) אינו דין שמגלגליו. גמרא: {נד} כדכתיב שלף איש נעלו
{רות ד}: {נה} שהמלך פוסלה לפעמים וגוזר לצור צורה אחרת, הלכך הוי ליה
כדבר שאינו מסים ושלם, דממעטינן דבר שאינו מסים מדכתיב נעל. רש"י.
וטעם דבפרות לא, מדכתיב נעלו, נעל אין מידי אחרנא לא. גמרא. וקשה
דלמאן דאמר אין קוּנִין בפרות לא קימא הך אוקימתא דכל הנשום דהינו
כל מטלטלין שכתב הר"ב ברישא. ומוקמינן שנתחייב לו דמי שור ואחר כך
קונה אצלו פרה באותן הדמים, ומשום דלא שכית לא תקנו בו רבנן שלא

יהיו מעות קונות כו'. והרמב"ם מפרש כל הנשום כו' כגון שיאמר אלו בהמות או זו השדה שוים כד' וכד' לטרין פלפלין, לפיכך פשהחליף הפלפלים עם הבהמה כו' (פיון שמשד זה נתחייב כו') ולא יתקיים הקנין, לא בפרות ולא במטבע. ולא קשה מידי, לפי דלדבריו הראשונים אין הקנין כמו קנין סודר שבו אמרו אין קונין בפרות דאמעטו מנעל, אבל דבריו הראשונים בתורת שווי דמים הן וסבירא ליה דבכהאי גוונא פלי עלמא סבירא להו דקונין זה את זה. ומה שכתב הר"ב הואיל ולא שקל כו', כן כתב הרמב"ם. וקשה, דהא אפשר דאף על פי כן דעתו אצורה. ובגמרא אמרו משום דלא שכיח כו'. ולי נראה שלשון הר"ב מסרס, שמה שכתב וכל וכו' עד בחליפין, צריך לומר אחר ולא מנה. ועין תוספות יום טוב: [נו] בכסף. בגמרא יליף ליה: [נד] וחזקה לאו דוקא. והוא הדין משיכה לאו דוקא: [נה] משמע דבמקח וממכר לא משפחת לה. ומשנה ב' פרק ח' דערכין, מדבריהם היא. המגיד. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה כו': רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה כו': כל הנעשה דמים באחר פי' כל הנישום דמים באחר ופי' זה כל מה שאפשר שמשערים בו והוא דמי ענין מהענינים כגון שיאמר אדם אלו הבהמות או זה השדה שוים כד' וכד' ליטרין מפלפלין לפיכך כשהחליף הפלפלין עם הבהמות כיון שמשד זה נתחייב האחר בחליפיו ואפילו לא משך השני וזהו ענין הקנין שאתה רואה שנוהג תמיד בבעלי המקר. והממכר שהלוקח נותן למוכר זה הדבר ויתקיים בו הקנין חליפין על הדבר שלקח ממנו וכל זמן שהגיע זה הדבר ביד המוכר קנה הלוקח ואע"פ שהוא לא משך ובהיות הדבר שנפל בו החליפין אין לו שיעור אנו אומרים קונין בכלי אע"פ שאין בו שוה פרוטה ולא יתקיים הקנין לא בפירות ולא במטבע רוצה לומר מטבע הדרכמוני שיש בהם צורה והדינרים כמו כן כל הדברים נקנים בחליפין רוצה לומר הקנין כמו שבארנו בין שהיה הדבר הלוקח מקרקעי או מטלטלי או עבדים אלא המטבע. שהוא אינו נקנה בחליפין והוא אינו ראוי שיהיה חליפין לקנות בו דבר אחר אא"כ לקח האדם הדרכמונים הרבה או דינרים בלתי שאינו חושש למשקלם וחשבונם ואמר אלו חליפין דבר פלוני בין מטלטלי או עבדים ונתן לו אלו הרי זה יתקיים הקנין ויתקיים המכירה בזה ויהיה זה המטבע דינו כדין החליפין וכבר בארנו שבכל מקום שאנו אומרים חליפין או קנין שהענין כולו אחד ולכך נאמר קנין ומה שחייב שלא יתקיים הקנין במטבע משום דדעתיה אצורתא רוצה לומר הפיתוח והציור שבו וצורתא עבידא דבטלה לפיכך אם לקח מזה המטבע באומד ואינו חושש שיגיע למשקלו ולמנינו הרי נתבאר מדעתו שהוא אינו מעיין אותו מטעם שהוא מצוייר ומפותח אלא שמעיין שיעור גופו והרי הוא כאילו היה לשון של זהב או חתיכות כסף שמתקיים בו הקנין בלא ספק ואי אפשר לו לאדם שיקנה מטבע שאיט בעין אא"כ קונה אותו אגב קרקע כמו שנקדם ויתקיים לו קניית זה הקרקע בכסף ובשטר ובחזקה ובקנין לפי מה שנקדם באורו: ומה שאמר רשות הגבוה בכסף רוצה לומר שהגזבר כשלוקח שום דבר לצורך הקדש ונותן דמיו קונה ואפילו שלא ימשוך ובהדיוט עד שימשוך והוא פירוש מה שאמר ההדיוט בחזקה וכבר נתבאר לקח הדיוט מהדיוט מטלטלין ונתן הלוקח דמים קצתם או כולם אבל לא תפס המטלטלין ולא באו לידו המקח אינו קיים

ואינו חייב המוכר על המכר וכל אחד מהם יכול לחזור מהמקח וממכר אבל על החוזר לקבל מי שפרע ויתזיר הדמים לחבירו והסחורה תשאר ביד בעלים אא"כ נתן הממון בתורת חליפין והוא שיתן לו באומד כמו שבארנו ואם תפס במטלטלין וקנה אותן בדרך מן הדרכים שהמטלטלין נקנין בהם וכבר זכרנו אותם נתקיים המקח והממכר ונתחייב הלוקח בנתינת המעות ונתחייב המוכר ליתן הסחורה אם היא מצויה אצלו. וכשיאמר אדם שור פלוני הקדש קנה אותו הקדש כמו שקנה אותו הלוקח אחר המשיכה כשהוא הדיוט והוא ענין מה שאמרו אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט והמקח והממכר בדברים והסכמה על הסך אינו כלום בשום ענין מהענינים לא בקרקע ולא במטלטלי ואינו מועיל בו העדים ואפילו שיאמר אתם עדים שלקחתי ממנו כך וכך או מכרתי לו כך וכך בכך דמים ואפילו מי שפרע אינו חייב בזה מי שיחזור ואמנם יתקיים קניית הדברים כולם בדרכים הנזכרים בזה הפרק והבן אלו העקרים כולם שזכרתי בזה הפרק שהם עקרי הדינים ולא תשאל ממני להחזירם לך בכל מקום כדי שלא נאריך החיבור בחזרת הדברים וכל זמן שיבא מהם שום עיקר במה שאנו עתידין לומר אעורר על זה הפרק ולכך הארכתני בבאור ענינו: (רמב"ם)

פרק א - משנה ז

כָּל מְצוֹת הַבֵּן עַל הָאָב, אֲנָשִׁים חַיְבִין וְנָשִׁים פְּטוּרוֹת. וְכָל מְצוֹת הָאָב עַל הַבֵּן, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים חַיְבִין [דס]. וְכָל מְצוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָה, אֲנָשִׁים חַיְבִין וְנָשִׁים פְּטוּרוֹת [דו]. וְכָל מְצוֹת עֲשֵׂה שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָה, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים חַיְבִין. וְכָל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, בֵּין שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָה בֵּין שֶׁלֹּא הַזְּמַן גְּרָמָה, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים חַיְבִין, חוּץ מִבֵּל תִּשְׁחִית וּבֵל תִּקְיֶיף וּבֵל תִּטְמֵא לְמֵתִים:

ר"ע מברטנורה **כל מצות ה' על האב**. כל מצות ה' המטלות **{נט}** על האב לעשות לבנו. והן ששה דברים **{ס}**, למולו, לפדותו אם הוא בכור, ללמדו תורה, ללמדו אמנות, להשיאו אשה, להשיטו בנהר **{סא}**: **אנשים חיבים**. האב חייב במצות הללו לבנו, והאם פטורה: **וכל מצות האב**. המטלות על ה' לעשות לאביו, שהם מורא וכבוד. מורא, לא ישב במקומו **{סב}**, ולא יסתור את דבריו, ולא יכריע את דבריו **{סג}**. כבוד, מאכיל ומשקה. מלביש ומכסה, מכניס ומוציא: **אחד אנשים ואחד נשים חיבים**. הבנים והבנות חיבים: **וכל מצות עשה שהזמן גרמה**. שהזמן גרם למצוה שתבא, כגון שופר, סכה, לולב, וציצית **{סה}**: **שלא הזמן גרמה**. כגון מזוזה, מעקה **{סז}**, אבדה **{סח}**, ושלוח הקן **{סט}**. והני תרי כללי לאו דוקא, כדקימא לן אין למדין מן הכללות **{ע}** אפלו במקום שנאמר בהם חוץ, שהרי מצה בליל הפסח **{עא}**, ושמחה במועדים, והקהל בחג הסוכות **{עב}**, כלן מצות עשה שהזמן גרמה הן, ונשים חיבות. ותלמוד תורה, ופרה ורביה **{עג}**, ופדיון ה' **{עד}**, ממצות עשה שלא הזמן גרמה הן, ונשים פטורות. אבל כללא בתרא דכל מצות לא תעשה אחד אנשים ואחד נשים חיבים, חוץ מבל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים, כללא דוקא הוא, וילפינן ליה מדכתוב (במדבר ה) איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם, השוה הכתוב אשה לאיש לכל ענשין שבתורה **{עה}**: **חוץ מבל תקיף ובל תשחית**. דכתוב (ויקרא יט) לא תקפו פאת ראשכם, ולא תשחית את פאת זקנד. כל שישנו בהשחיתה ישנו בהקפה, וכל שאינו בהשחיתה אינו בהקפה. והני נשי הואיל וליתנהו בהשחיתה ליתנהו בהקפה. ומנלן דליתנהו בהשחיתה, דכתוב פאת זקנד, ולא כתיב פאת זקנכם, מאי זקנד, זקנד ולא זקן אשתד **{עו}**: **ובל תטמא למתים**. דכתוב (שם כא) אמר אל הכהנים בני אהרן, בני אהרן ולא בנות אהרן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {נט} ועקם התנא לשונו לומר דמצות ה' הם, שאם לא עשאן לו אביו חייב הוא בעצמו לעשותן כדאיתא בגמרא. ובסיפא אגב רישא נקט האי לישנא: **{ס}** כלהו ילפינן להו בגמרא מקראי. ועין תוספות יום טוב: **{סא}** חיותיה הוא, שמה יפרש בספינה ותטבע ויסתכן אם אינו יודע לשוט: **{סב}** כללים הם ודגמא נקטינהו, כמו שכתב הרמב"ם: **{סג}** אם היה חולק עם אחר בדבר הלכה לא יאמר נראים לי דברי פלוני. רש"י. והרמ"ה כתב, זה אין צריך, דהינו סותר את דבריו, אלא אפלו נראין לו דברי אביו אין לו לומר נראין דברי אבא, שנהא כמכריע דברי אביו, אלא אם יש לו תשובה להשיב על החולקים ישיב. טור: **{סד}** **חיבין**. דכתוב תיראו. ומה תלמוד לומר איש, שהוא ספק בידו לעשות (שאין מוחה בידו). אשה רשות אחרים (בעלה. רש"י) עליה. גמרא: **{סה}** ואף דבירושלמי אמרינן כסות יום שלבשה בלילה חייבת בציצית, אפלו הכי פיון שחיובו תלוי במה שהזמן גרם לבישתו ביום, יש לה ליחשב זמן גרמה, שהזמן לבישתה גורם החיוב. תוספות: **{סו}** **פטורות**. מה תפלין נשים פטורות, אף כל מצות עשה שהזמן גרמה נשים פטורות. גמרא: **{סז}** אף על גב דאית ביה לאו, ולא תשים דמים, ואם כן תפוק ליה דנשים חיבות משום הלוא, מסיק הר"ן, דלאו ועשה אינו באין

כְּאַחַד, דְּלֹא תַשִּׁים דְּמַיִם, הֵהוּא כְּשֹׁבֵנָה עַל מְנַת שְׁלֵא לַעֲשׂוֹת, וְאַף עַל פִּי כֵן מְחִיב אַחַר כֶּךָ לַעֲשׂוֹת מַעֲקָה מְשׁוּם הָעֵשֶׂה: **[ח]** נִמְי לָאו דְּלֹא תוּכַל לְהַתְעַלֵּם כְּשֹׁנְטָלָה עַל מְנַת שְׁלֵא לְהַחְזִירָה עֲבַר הַלְּאו, וּמְכַל מְקוּם מְחִיב לְקַיֵּם הָעֵשֶׂה דְּהִשָּׁב תַּשִּׁיבִים: **[ט]** אִם נְטָלָה עַל מְנַת שְׁלֵא לְשַׁלְּחָה עוֹבֵר מְשׁוּם לֹא תִקַּח הָאֵם, וְאַחַר כֶּךָ חִיב בְּעֵשֶׂה. דְּשַׁלַּח לְרַבְּנָן לָאו מַעֲקָרָא מְשַׁמַּע. הַר"ן: **[ע]** וּמָה שֶׁאָמַר כָּל, אֲמַנָּם רְצוֹנוֹ לּוֹמַר הָרַב. הַרְמַב"ם: **[עא]** דְּזָמַן גְּרַם וְנָשִׁים חִיבוֹת, כְּדֹאִיתָא בְּפִסְחִים דְּף מ"ג. וְשַׁמְחָה בְּמוֹעֲדִים דְּכִתִּיב וְשַׁמְחָתָ בְּחֻגְךָ אֶתְּהָ וּבְנֶךְךָ וּבְתִיבְךָ [דְּבָרִים יט]. רַשִּׁ"י: **[עב]** כְּדִכְתִּיב הַקֹּהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים [שֵׁם לֹא]: **[עג]** כְּתִנָּא קַמָּא דְּסוּף פֶּרֶק ו' דִּיבְמוֹת, דְּהִלְכְתָּא כְּנִתְיָה: **[עד]** בְּגַמְרָא יִלְפִינָן לָהּ: **[עה]** וְלֹאֵוִין עֲנִשֵׁי מְלָקוֹת הֵן. וּבְגַמְרָא, אִי מְהֵכָא אִימָא דְּנֹקָא מְשׁוּם כְּפָרָה חֶס רַחֲמֵנָא עֲלָהּ. פֶּרְשׁוֹ הַתּוֹסְפוֹת כְּגוֹן עֲרִיּוֹת דְּכִתִּיב בְּנָשִׁים עֲנִשֵׁין כְּתִב רַחֲמֵנָא אֲשֶׁר תַּשִּׁים לְפִנְיָהֶם, הַשְּׁוֹה כּוֹי לְכָל דִּינִים. וְאִי מְהֵא הָוָה אֲמִינָא מְשׁוּם דְּחִיּוּתָהּ הִיא, דְּאִי אֵין עֲלֶיהָ דִּין הַכָּל גּוֹזְלִים אוֹתָהּ וְהִיא גּוֹזֶלֶת אַחֲרֵיהֶם וְהַכָּל בְּדִלְיָן הִימְנָה, כְּתִב רַחֲמֵנָא וְהַמִּית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה בְּשׁוֹר הַמוֹעֵד שֶׁהָרַג, הַשְּׁוֹה כּוֹי. וְאִי מְהֵא מְשׁוּם דְּאִיכָּא אֲבוּד נְשָׁמָה חֶס רַחֲמֵנָא, אֲבָל הִנֵּךְ תִּרְתִּי אִימָא לֹא, צְרִיכָא: **[עו]** אֲפִלּוּ הֵעֲלִיתָה זָקָן. רַשִּׁ"י: (עִיקַר תּוֹי"ט).

רמב"ם כל מצות הבן על האב אנשים חייבין ונשים פטורות כו': מצות האב על הבן שש מצות והם אלו למולו ולפדותו וללמדו תורה ולהשיאו אשה וללמדו אומנות ולהשיטו בנהר והביאו על כולם ראיות מן הפסוקים יאריך פירושם ותמעט התועלת בזה ואלו כולם מחויב האב לעשות לבן. ואין האם חייבת לעשותם לבנה והוא ענין מה שאמרו האנשים חייבים והנשים פטורות. ומצות הבן על האב הרבה מלהביאם בכאן והענין ארוך מאד אבל כולל אותן שני עקרים מורא וכבוד ומסרו לנו מהם דוגמא ואמרו מורא לא ישב במקומו ולא עומד במקומו ולא סותר דבריו. כבוד מאכיל ומשקה מלביש ומכסה מכניס ומוציא ואלו כולם והנגרר אחריהם מחוייב על הבנים ועל הנקבות כולם שיעשו אותם לאביהם אלא אם היתה האשה בעולת בעל שאין חיוב עליה מתורת הכבוד אלא מה שאפשר בידה לעשות מפני עסקי בעלה המחוייבין לה מתורת הזווג לפי מה שנתבאר בכתובות (פ"ה הל"ה): ומצות עשה שהזמן גרמא הן מצות שאדם חייב לעשותם בזמן מוגבל וכשלא יהיה זה הזמן נתבטל חיובם כמו הסוכה והלולב שופר תפילין וציצית שהם מחוייבין ביום ולא בלילה וכל מה שדומה לזה. ומצות עשה שלא הזמן גרמא הם המצות המחוייבות בכל הזמנים כגון מזוזה ומעקה והצדקה וכבר ידעת שהעיקר אצלנו אין למדין מן הכללות ומה שאמר כל אמנם רוצה לומר הרוב ואמנם מה שהנשים מחוייבות ממצות עשה ומה שאינן מחוייבות ממה שמגיע אליהן אינו תלוי בכלל ואמנם נמסרים על פה והם דברים שבאו בקבלה הלא ידעת שאכילת מצה בלילי פסחים ושמחה במועדים והקהל ותפלה מקרא מגילה ונר חנוכה ונר שבת וקידוש היום אלו כולם מצות עשה שהזמן גרמא וכל אחד מהם מחוייבות על הנשים כמו שהם מחוייבות לאנשים וכמו כן מצות פריה ורביה ות"ת ופדיון הבן כל אחד מהם מצות עשה שלא הזמן גרמא ואע"פ כן אין הנשים חייבות בהן ואמנם נמסרים על פה כמו שזכרנו אמנם העיקר שזכר במצות לא תעשה הוא אמתי שנאמר איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם ובארו השוה

הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה חוץ מאלו השלשה שנאמר לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנד ולא תטמא למתים לפיכך מי שיש לו זקן ואפשר למנעו מתגלחת הוא שאסור עליו גילוח כל הראש והוא מה שאמר הני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה ליתנהו בהקפה ואמרו אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם בני אהרן ולא בנות אהרן: (רמב"ם)

פרק א - משנה ח

הסמיכות {עז}, והתנופות, וההגשות, והקמיצות, וההקטרות, והמליקות, וההזאות {עח}, והקבלות, נוהגין באנשים ולא בנשים, חוץ ממנחת סוטה {עט} ונזירה, שהן מניפות:

ר"ע מברטנורה הסמיכות והתנופות. אינה סומכת, ואינה מניפה, ואינה מגשת מנחה בקרן מערבית דרומית כמשפטה, אם היא כהנת, ואינה קומצת ולא מקטרת, ואינה מולקת עוף, ואינה מקבלת דם במזרק, ואינה מזה דם: חוץ מסוטה ונזירה שהן מניפות. מנחתו בעצמו, שפנחתו טעונה תנופה בבעלים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {עז} סמיכות. נראה דמהגשות ואילך מירי בכהנים, אבל סמיכות ותנופות אירי בישראל. תוספות. ובגמרא ילפינן לכהו, מהו מקראי ומהו בהקש, ובקל וחמר. וכתבו התוספות, ואף על גב דאינן פשרים אלא ביום והווי מצות עשה שהזמן גרמא, איצטריכו קראי למפסל הקרבן. וסמיכה דלא מפסל הקרבן בסמיכתה, איצטריד, דהוה אמינא דאתקש לשחיטה דכשרה בנשים משום דכתיב וסמך ושחט. ותנופה, הוה אמינא דנילף מסוטה כו'. וכתבו עוד, ומחסרי בגדים לא הווי, כיון דלא נצטוו בהם. ועין תוספות יום טוב: {עח} וההזאות. והולכה וזריקה לא קתני, דהולכה בכלל קבלה, שהרי מן והקריבו הכהו נפקא נמי קבלה, וזריקה בכלל ההזאה. תוספות: {עט} סוטה. מפרש ריש פרק ג' דסוטה. ונזירה, אתנא כף כף מסוטה. גמרא. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הסמיכות והתנופות וההגשות והקמיצות כו' : כל אלו המנויות באו בלשון זכר אמר וסמך ידו והניף והגיש וקמץ והקטיר ומלק ואמר והקריבו בני אהרן ואמר בתורת כהנים והקריבו זה קבלת הדם ואמר והזה מן הדם ואמר במנחת סוטה ולקח הכהן מיד האשה ואמר במי שמביא קרבן שלמים ידיו תביאנה את אשי מה שלמים תנופה בבעלים אף סוטה תנופה בבעלים ומעשה תנופה בבעלים כמו שזכרנו כהן מכניס ידו תחת יד הבעלים ומניף ולמדנו הנזיר מסוטה לפי שנאמר בסוטה ונתן על כפיה את מנחת הזכרון ונאמר בנזיר ונתן על כפי הנזיר ודין הנזירה והנזיר בענין הקרבן שוה למה שנאמר בתחלת הפרשה איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר והוא מה שאמר אתיא כף כף מסוטה : (רמב"ם)

פרק א - משנה ט

כָּל מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּאֶרֶץ אֵינָה נוֹהֶגֶת אֶלָּא בְּאֶרֶץ. וְשֵׁאִינָה תְלוּיָה בְּאֶרֶץ נוֹהֶגֶת בֵּין בְּאֶרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לְאֶרֶץ, חוּץ **[פב]** מִן הָעֵרְלָה וְכִלְאִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם מִן הַחֹדֶשׁ :

ר"ע מברטנורה כָּל מִצְוָה שֶׁאִינָה תְלוּיָה בְּאֶרֶץ. כָּל מִצְוָה שֶׁהִיא חוֹבֶת הַגּוּף **[פ]** מִקְרִי אֵינָה תְלוּיָה בְּאֶרֶץ. וְשֶׁהִיא חוֹבֶת קֶרֶקַע **[פא]** מִקְרִי תְלוּיָה בְּאֶרֶץ: חוּץ מִן הָעֵרְלָה. שֶׁנוֹהֶגֶת בְּחוּצָה לְאֶרֶץ הִלְכָה לְמִשְׁה מְסִינִי. וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם בְּחוּצָה לְאֶרֶץ מְדֻרְבָּנָן. וְכִלְאֵי זֵרְעִים מִתְרִין לְזֵרְעֵם בְּחוּצָה לְאֶרֶץ: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אִם הַחֹדֶשׁ. אֲסוּר בְּחוּצָה לְאֶרֶץ מִן הַתּוֹרָה, אִם עַל פִּי שֶׁהוּא חוֹבֶת קֶרֶקַע. שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כג) בְּכֹל מְשֻׁבְּתֵיכֶם, בְּכֹל מְקוֹם שֶׁאַתֶּם יוֹשְׁבִים **[פג]**. וְהִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[פ]** שֶׁמֶטֶל עַל גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם כְּגוֹן שֶׁבֶת תְּפִלִּין עֲבוּדָה זָרָה פֶּטֶר חֲמור מִלֶּה עֲרִיּוֹת וְכִיּוּצָא בָהֶם. רַש"י: **[פא]** פֶּרֶשׁ רַש"י שֶׁמֶטֶלֶת עַל הַקֶּרֶקַע אוֹ גְדוּלָיו, כְּגוֹן תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת חֵלָה לְקַט שֶׁכָּחָה וּפְאָה שְׁבִיעִית חֹדֶשׁ עֵרְלָה כִּלְאִים, וּבִגְמָרָא יִלְיָף לְהוּ מִקְרָאִי. וְעַיִן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[פב]** חוּץ כּו'. בִּירוּשְׁלַיִם פְּרִיז אֲמַאי לֹא תִנִּי לֶה חֵלָה, וּמִשְׁנֵי לְפִי שֶׁאִינָה בְּעֵסָה שֶׁל נְכָרִים, וְלֹא מִיָּרִי מִתְנִיתִין אֶלָּא בְּדְבָרִים הַנוֹהֲגִים בְּיִשְׂרָאֵל וְנִכְרִים. וְעַיִן

תוספות יום טוב אמאי לא פריד נמי מתרומות ומעשרות: {פג} ותנא קמא, מפרש בגמרא דסבירא ליה דבא לומר שאף בארץ לא נתחייבו כל ארבע עשרה שנה שהיו בגלגל שכבשו ושחלקו עד שנתישבו בה והכיר כל אחד את שלו: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל מצוה שהיא תלויה בארץ אינה נוהנת אלא בארץ כו': שאינה תלויה בארץ המצות שאינם תלויות בארץ ואמנם הם חובת הגוף. שהיא תלויה בארץ הם הדברים שהם חובת קרקע וכבר בארנו בסוף מסכת ערלה שאיסור הערלה בח"ל הלכה למשה מסיני וכלאי הכרם מדרבנן אבל כלאי זרעים מותר לזרען בחוצה לארץ והלכה כרבי אליעזר שאומר החדש אסור מן התורה בכל מקום ואע"פ שהוא תלוי בארץ כמו שנתבאר בסוף מסכת ערלה: (רמב"ם)

פרק א - משנה י

כל העושה מצוה אחת, מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ. וכל שאינו עושה מצוה אחת, אין מטיבין לו ואין מאריכין לו ימיו ואינו נוחל את הארץ. כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרדך ארץ, לא במהרה הוא חוטא, שנאמר (קהלת ז) והחוט המשלש לא במהרה ינתק. וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרדך ארץ, אינו מן הישוב:

ר"ע מברטנורה כל העושה מצוה אחת. יתרה על זכיותיו, כדי שיהיו זכיותיו מרבין מעונותיו: מטיבין לו ומאריכין לו ימיו. לעולם הבא {פד}: ונוחל את הארץ. ארץ החיים {פה}: וכל שאינו עושה מצוה אחת. שהיו עונותיו מרבין מזכיותיו, ואינו עושה מצוה אחת שיהיה מחצה זכאי ומחצה חייב, אלא נשארו עונותיו מרבין {פו}: ולא בדרדך ארץ. שאין משאו ומתנו בנחת עם הבריות: אינו מן הישוב. אינו מועיל

לְיָשׁוּבוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְהוּי מוֹשְׁבוֹ מוֹשֵׁב לְצִיִּים {פז}, וּפְסוּל לְעֵדוּת {פח} : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {פד} וּכְלוּמַר שְׂזוּכָה לְעוֹלָם שְׁפָלוֹ אַרוּךְ, שֶׁהָרִי אֵין שָׁם קָצוֹר יָמִים כָּלֵל. וְאִם תֵּאמַר דְּהֵינּוּ וְנוֹחַל אֶת הָאָרֶץ, לֹא קָשִׁיָא, דְּהֵכִי קָאָמַר, דְּבְעוֹלָם הִזָּה מִתְקַנֵּין לוֹ כְּדִי לְהִטִּיב וּלְהֶאָרִיךְ יָמָיו לְעוֹלָם הַבָּא, כְּדֹאִיתָא בְּגִמְרָא שְׁנַפְרָעִין מִמְּנֵי מַעוּט עוֹנוֹתָיו בְּעוֹלָם הִזָּה, וּמִי שְׂזוּכֵיּוֹתָיו מְעֻטִים מִשְׁלָמִין לוֹ שְׁכָרוֹ בְּעוֹלָם הִזָּה : {פה} מְסִיִּים הֶרְמֵבִ"ם, רְצוּנוֹ לּוֹמַר הָעוֹלָם הַבָּא. וְכֵן כְּתַב רִשְׁ"י, חֵיִי הָעוֹלָם הַבָּא. וְהָא דְתַנֵּן בְּרִישׁ מְסַכְת פֶּאֱה אֱלוֹ דְּבָרִים שְׂאָדָם אוֹכֵל פְּרוּתֵיהֶן בְּעוֹלָם הִזָּה וְהִקְרָן קִיָּמַת לְעוֹלָם הַבָּא וְאֵלוֹ הֵן כּוֹי, דְּלִיכָא לְמִימַר דְּאֶפְלוֹ לֹא קִיָּים שְׂאָר מְצוֹת, דְּהָא רַבּוֹ עוֹנוֹת הוּא וְאִמְאִי תַנּוּ דְּוָקָא לְאֵלוֹ. מוֹקְמִינּוּ בְּגִמְרָא שְׂאָם הִיָּתָה שְׁקוּלָה, פְּרוּשׁ הַכֶּף מֵאֲזַנִּים, וְיֵשׁ בְּמַחְצָה זְכוּיֹת אַחַת מֵאֵלוֹ, מְכַרְעַת, פְּרוּשׁ מְכַרְעַת אֶת הַכֶּף כְּאֵלוֹ רַבּוֹ זְכוּיֹת וְאֵינּוּ צָרִיךְ לְמַצָּה יִתְרָה דְּמִתְנִיתִין אֶלָּא יֵשׁ לוֹ דִּין עוֹשֶׂה מְצוּה יִתְרָה : {פו} וְכוּ פֶּרֶשׁ הֶרְמֵבִ"ם. וְנִרְאָה בְּעֵינֵי שְׁהַכְּרָחוּ לְפָרֶשׁ כֵּן אֶף עַל גַּב דְּקִשְׁיָן דִּיוֹקֵי אֶהְדָּדִי. דְּמִרִישָׁא דְּפֶרֶשׁוֹ מְצוּה אַחַת יִתְרָה כְּדִמְפָּרֶשׁ בְּגִמְרָא שְׁמַעִינּוּ דְּבְעִינּוּ מְרַבָּה בְּזְכוּיֹת, וְהִשְׁתָּא מְפָרְשִׁין דְּלֹא בְּעִינּוּ אֶלָּא מְחַצָּה עַל מְחַצָּה. לְפִי שְׁמִסְקִינּוּ בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה (דף יז) בֵּינוֹנִים כּוֹי בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים וְרַב חֲסֵד מְטָה כְּלָפִי חֲסֵד. וּבְרִישָׁא דְּמְפָרְשִׁין מְצוּה אַחַת יִתְרָה וְאֶף עַל פִּי שְׁמַחְצָה סָגִי, לְפִי שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטָה כְּלָפִי חֲסֵד. מִכָּל מְקוֹם עֲדִיף צְדִיק מְרַבָּה בְּזְכוּיֹתָיו מִמִּי שֶׁהוּא בֵּינוֹנִי, אֶלָּא שְׁעַל יְדֵי חֲסֵד נַעֲשֶׂה כְּמְרַבָּה. וְכְלָפִי הָא אֲמַרוּ בְּגִמְרָא דְּרִישָׁא מִיָּרִי בִּיתְרָה, מְשׁוּם דְּבָהּ מְטִיבִין כּוֹי עַל פִּי שׁוֹרֵת הַדִּין. אֲבָל בְּסִיפָא דְּתַנּוּ אֵין מְטִיבִין, עַל כְּרַחֵךְ כְּשֶׁעוֹנוֹתָיו מְרַבִּין, דְּהָא אֶפְלוֹ אֵין לוֹ יִתְרָה נְמִי מְטִיבִין לוֹ מִצַּד הַחֲסֵד כְּדֹאָמְרָן : {פז} וּפֶרֶשׁ רִשְׁ"י שְׂזָה שְׂאֵינּוּ בְּאַחַת מֵאֵלוֹ בְּמָה יִתְעַסֵּק אִם לֹא בְּלִצְנוּת : {פח} דְּכִינּוּ שְׂאֵינּוּ מִן הִישׁוּב אֵינּוּ מְקַפִּיד עַל עֲצָמוֹ וְאֵין לוֹ בִּשְׁת פְּנִים. רִשְׁ"י : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כֹּל הַעוֹשֶׂה מְצוּה אַחַת מְטִיבִין לוֹ כּוֹי : כֹּל שִׁישְׁנוּ בִּמְקַרָא וּבִמְשִׁנָּה וּבְדַרְךְ אַרְץ כּוֹי : רוּצָה לּוֹמַר בְּאִמְרוֹ כֹּל הַעוֹשֶׂה מְצוּה אַחַת שִׁיעֶשֶׂה אוֹתָהּ יִתִּירָה עַל זְכוּיֹתָיו שֶׁהִיוּ נִגְד עוֹנוֹתָיו עַד שֶׁחֲזָרוּ זְכוּיֹתָיו מְרוּבִין מְעוֹנוֹתָיו בְּזֹאת הַמְצוּה וְאִמַּר כֹּל שֶׁאֵינּוּ עוֹשֶׂה מְצוּה אַחַת ר"ל מִי שֶׁעוֹנוֹתָיו מְרוּבִין מְזְכוּיֹתָיו וְלֹא עִשָׂה מְצוּה אַחַת כְּדִי לְהַשׁוּוֹתָם אֵלָּא נִשְׂאָרוּ עוֹנוֹתָיו מְרוּבִין מְזְכוּיֹתָיו. אִמַּר מְטִיבִין וּמֵאֲרִיכִין אֶת יָמָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וְעֵנִין נוֹחַל אֶת הָאָרֶץ אַרְץ הַחַיִּים רוּצָה לּוֹמַר הָעוֹלָם הַבָּא וְאֵנּוּ עֵתִידִין לְבַאֵר אוֹתוֹ בְּסִנְהֶדְרִין בְּפֶרֶק עֲשִׂירִי : וְדַרְךְ אַרְץ הוּא חֲבוּרַת בְּנֵי אָדָם חֲבוּרָה טוֹבָה בְּנַחַת וּבְמוֹסָר : וְעֵנִין אֵין זֶה מִן הִישׁוּב שֶׁאֵין תּוֹעֵלַת בּוֹ בִּישׁוּב הָעוֹלָם אֲבָל לְהוּצִיאוֹ מִן הַמְּקוֹם תּוֹעֵלַת לְמַדִּינָה וְאִמְרוּ בְּאִדָם שֶׁאֵלוֹ מַעֲשִׂיו מוֹשְׁבוֹ מוֹשֵׁב לְצִיִּים וּפְסוּל לְעֵדוּת : (רמב"ם)

פרק ב - משנה א

הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ **(א)** בּוֹ וּבְשִׁלוּחוֹ. הָאִשָּׁה
 מִתְקַדֶּשֶׁת בָּהּ וּבְשִׁלוּחָהּ. הָאִישׁ **(ג)** מְקַדֵּשׁ אֶת
 בֵּיתוֹ כְּשֶׁהִיא נֶעְרָה **(ד)**, בּוֹ וּבְשִׁלוּחוֹ. הָאוֹמֵר
 לְאִשָּׁה, הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּתִמְרָה זֹה, הִתְקַדְּשִׁי לִי
 בְּזוֹ, אִם יֵשׁ בְּאַחַת מֵהֶן שְׁוֵה פְרוּטָה, מְקַדֶּשֶׁת.
 וְאִם לֹא, אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת. בְּזוֹ וּבְזוֹ וּבְזוֹ, אִם יֵשׁ
 שְׁוֵה פְרוּטָה בְּכֻלּוֹ, מְקַדֶּשֶׁת. וְאִם לֹא, אֵינָהּ
 מְקַדֶּשֶׁת. הֵיטָהּ אוֹכֵלֶת רֵאשׁוֹנָה רֵאשׁוֹנָה,
 אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת, עַד שֶׁיְהֵא בְּאַחַת מֵהֶן שְׁוֵה
 פְרוּטָה:

ר"ע מברטנורה הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ בּוֹ וּבְשִׁלוּחוֹ. בּוֹ תַחֲלָה וְאַחַר כֵּן בְּשִׁלוּחוֹ,
 שְׁמִצּוֹה בּוֹ יוֹתֵר מִבְּשִׁלוּחוֹ, דְּכִי עָסִיק גּוּפוֹ בְּמִצְוֵה מְקַבֵּל שְׂכָר טְפִי.
 וְיִלְפִינָן שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ מְקַרָּא, דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת יב) וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל
 קָהָל עֵדֶת יִשְׂרָאֵל, וְכִי כָּל יִשְׂרָאֵל שׁוֹחֲטִין **(ב)**, אֶלָּא מִכָּאן שְׁשִׁלוּחוֹ שֶׁל
 אָדָם כְּמוֹתוֹ: הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בֵּיתוֹ כְּשֶׁהִיא נֶעְרָה. וְכָל שָׁכֵן כְּשֶׁהִיא
 קְטָנָה. וְהֵאֵי דְנִקְט נֶעְרָה, אוֹרַח אֶרְעָא אֲשֶׁמוּעִינָן, שְׁאַסוּר לְאָדָם לְקַדֵּשׁ
 אֶת בֵּיתוֹ כְּשֶׁהִיא קְטָנָה עַד שֶׁתִּגְדִּיל וְתֵאמֵר בְּפִלּוּנִי אֲנִי רוֹצֶה: וְאִם לֹא
 אֵינָהּ מְקַדֶּשֶׁת. דְּכִינּוֹן דְּאָמַר הִתְקַדְּשִׁי הִתְקַדְּשִׁי, כָּל חַד הָוִי קְדוּשָׁין
 בְּאַפִּי נִפְשִׁיהוּ: עַד שֶׁיְהֵא בְּאַחַת מֵהֶן שְׁוֵה פְרוּטָה. הֵאֵי אַחַת מֵהֶן לֹא

מתוקמא אלא באחרונה שבהן, דכי אמר לה התקדשי לי בזו ובזו ובזו והיתה אוכלת אחת אחת, כל אותן שאכלה הוו מלוה גבה, וכי מטין אחרונה שבה נגמרין הקדושין, אי אית בה שוה פרוטה הוי ליה מקדש במלוה ופרוטה, וקימא לן המקדש במלוה ופרוטה דעתה אפרוטה ומקדשת. אבל אי לית באחרונה שוה פרוטה, אף על גב דאיכא בקמאי שוה פרוטה, כי מטי גמר קדושין הוי ליה מקדש במלוה, והמקדש במלוה אינה מקדשת **[ה]**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [א] מקדש. ונתני האיש קונה (כדתני האשה נקנית). מעקרא תני לישנא דאורייתא, כמפרש שם, ולבסוף תני לישנא דרבנן, דאסר לה אפלי עלמא כהקדש. גמרא. ולשון התקדשי לי, כלומר להיות לי מקדשת לעולם בשבילי, כמו הרי הן מקדשים לשמים, להיות לשמים. ופשטא דמלתא מקדשת לי, מיוחדת לי ומזמנת לי. תוספות: **[ב]** והלא אינו שוחט אלא אחד. פרש הר"ן דנפקא לן מדכתוב תנזבת, שלא יהיו שנים שוחטין זבח אחד כדאיתא בחלין, ואפלו הכי אמר רחמנא ושחטו כו'. ועין תוספות יום טוב: **[ג] האיש כו'.** ולא היא. ואף על גב דרבנן פליגי עליה דרבין יהודה בגרושין, כדתני במשנה ב' פרק ו' דגטין, שאני קדושין דמדעתה, דהא בעינן דעת המקנה, הלכך אביה ולא היא, שהתורה זכתה לו. אבל גרושין שישנן בעל כרחה, בין היא בין אביה. דמה לנו ולדעתו, כי מקבל ליה איהו נמי בעל כרחה הוא. גמרא: **[ד] נערה.** דמדזכאי בכסף קדושיה כדתני במשנה ד' פרק ד' דכתובות, סברא הוא דאיהו נמי מקדש, דהשתא אביה מקבל כסף קדושין ואיהי תקדש נפשה. תוספות: **[ה]** ונהיב טעמא בגמרא דף מ"ו דמלוה להוצאה נתנה, וכיון שרשאי להוציאה אינה של המלוה כלל ולא מידי יהיב לה: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האיש מקדש בו וכשלוהו כו': האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו כו': העיקר אצלנו שלוחו של אדם כמותו והביאו ראיה על זה ממה שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל (ואע"פ) שמוותרת שחיטת כל הפסחים לאחד לפי שהוא שליח צבור אבל הנכון אצלנו שיקדש האדם בעצמו יותר משיקדש לו שלוחו לפי שמעיקרנו לא ישא אדם אשה עד שיראנה לפי שאנו חוששין אולי לא תישר בעיניו ויעמוד עמה ולא יאהבנה וזה אסור לפי שנאמר ואהבת לרעך כמוך ולפיכך הקדים בו על שלוחו ומזה הטעם בעצמו אנו אומרים לא ישא אדם את בתו כשהיא קטנה עד שתגדיל ותאמר בפלוני אני רוצה ולפיכך הקדים בה על שלוחה ואמר כשהיא נערה ולא כשהיא קטנה ואע"פ שיש רשות לאב שיקדש בתו בת יום א' ותהיה אשת איש מן הטעם שאמרנו כי נשואי קטנה הוא דבר מכוער: ומה שאמר עד שיהא בא' מהן שו"פ בתנאי שתהיה זאת האחת שיהא בה שו"פ היא שנשארה באחרונה ויהיה כל מה שאכלה כאילו הוא מלוה והעיקר אצלנו המקדש במלוה ופרוטה דעתה אפרוטה אבל אם היה במה שאכל שו"פ ומה שנשאר פחות משו"פ אינה מקודשת לפי שהם קדושין במלוה ואינן קדושין: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ב

התקדשי לי בכוס זה של יין, וּנְמָצָא **(ו)** שֶׁל דְּבַשׁ **(ז)**. שֶׁל דְּבַשׁ, וּנְמָצָא שֶׁל יַיִן. בְּדִינָר זֶה שֶׁל כֶּסֶף, וּנְמָצָא שֶׁל זָהָב. שֶׁל זָהָב, וּנְמָצָא שֶׁל כֶּסֶף. עַל מִנַּת שְׁאֲנֵי עֲשִׂיר, וּנְמָצָא עָנִי. עָנִי, וּנְמָצָא עֲשִׂיר, אֵינָהּ מְקַדְּשֶׁת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, אִם הִטְעָה לְשֵׁבַח **(ט)**, מְקַדְּשֶׁת:

ר"ע מברטנורה שֶׁל זָהָב וּנְמָצָא שֶׁל כֶּסֶף כו'. דְּאִיכָּא דְנִיחָא לָהּ בְּהָא וְאִיכָּא דְנִיחָא לָהּ בְּהָא **(ח)**: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר אִם הִטְעָה לְשֵׁבַח הָרִי זֶה מְקַדְּשֶׁת. לֹא פְּלִיג רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶלָּא עַל שֵׁבַח דְּמָמוֹן, דְּמִסְתַּמָּא נִיחָא לָהּ בְּאוֹתוֹ שֵׁבַח. אֲבָל עַל שֵׁבַח דְּיוֹחֶסִין, כְּגוֹן לְוֵי וּנְמָצָא כַּהֵן, מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּאֶפְלוּ הִטְעָתוֹ אוֹ הִטְעָה הוּא אוֹתָהּ לְשֵׁבַח אֵינָהּ מְקַדְּשֶׁת, דְּלֹא נִיחָא לָהּ בְּשֵׁבַחוֹ מִפְּנֵי שְׁמִתְגָּאָה עָלֶיהָ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **(ו)** וּנְמָצָא כו'. כְּגוֹן שֶׁהָיָה מְכֻסָּה וְלֹא הִפְיָרָה בּוֹ עַד אַחֵר כָּד. שְׁאֵלוּ רְאֵתָה וְקַבְּלָתָּ, סְבָרָה וְקַבְּלָה. טוֹר: **(ז)** דְּבַשׁ. פְּרוּשׁ מִשְׁקָה הַנֶּעֱשֶׂה מִדְּבַשׁ שְׁקוֹרִין מֵעִיד כו', דּוּמְיָא דְיַיִן. וְכֵן נִמְיֵי אֵין רְגִילוֹת לְתַת בְּכּוּס שֶׁל שְׁתִּיָּה דְּבַשׁ שְׁעָדִין לֹא נֶעֱשֶׂה מִמֶּנּוּ הַמִּשְׁקָה. נִרְאָה לִי: **(ח)** גְּמָרָא. וְזֶה לְשׁוֹן הַרְמְב"ם, אֶפְשֵׁר שְׁדַעְתָּה וּרְצוֹנָה בְּזֶה הַדְּבָר הַפְּחוֹת לְכּוֹנֵת שׁוּם עֲנִין יוֹתֵר מִמָּה שְׁרוּצָה הַדְּבָר הָאֲחֵר. וְזֶה לְשׁוֹן הַתּוֹסְפוֹת, כְּגוֹן שְׁצָרִיכָה כֶּסֶף לְהַשְׁלִים תְּכַשִּׁיט שֶׁל כֶּסֶף שְׁעוֹשָׂה: **(ט)** לְשֵׁבַח כו'. פְּרָכִינֵן בְּגְמָרָא, וְלִית לֵיהּ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן יַיִן וּנְמָצָא חֲמֵץ חֲמֵץ וּנְמָצָא יַיִן שְׁנִיָּהֶם יְכוּלִין לְחַזֵּר, וּמִשְׁנֵי הֵכָּא בְּמֵאֵי עֶסְקִינֵן, כְּגוֹן שְׁאֲמָרָה הִיא לְשִׁלּוּחָה צָא וְקַבֵּל לִי קַדוּשֵׁין מִפְּלוּגֵי שְׁאֲמָר לִי הַתְּקַדְּשֵׁי לִי בְּדִינָר שֶׁל כֶּסֶף, וְהִלְדֵּן וְנָתַן לוֹ דִּינָר שֶׁל זָהָב. וּמֵאֵי נְמָצָא, דְּקָא צְיִיר בְּבִלְיָתָא כְּשֶׁנִּתְּנוּ לְשִׁלִּיחַ, מִרְּסָבֵר קְפִידָא וּמִרְּסָבֵר מְרָאָה מְקוּם. וְהִיכִי דְטַעֵי אֵיחֵי גוּפָה, מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם התקדשי לי בכוס זה של יין ונמצא של דבש כו': אפשר שדעתה ורצונה בזה הדבר הפחות לכוונת שום ענין יותר ממה שרוצה הדבר האחר ולפיכך אין הלכה כרבי שמעון: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ג

עַל מְנַת שְׂאֵנֵי כֹהֵן, וְנִמְצָא לְוִי. לְוִי, וְנִמְצָא כֹהֵן. נָתִין, וְנִמְצָא מִמֶּזֶר. מִמֶּזֶר, וְנִמְצָא נָתִין. בֶּן עֵיר, וְנִמְצָא בֶן כְּרֹדְ [י]. בֶּן כְּרֹדְ, וְנִמְצָא בֶן עֵיר. עַל מְנַת שְׂבִיתֵי קָרוֹב לְמִרְחָץ, וְנִמְצָא רְחוּק. רְחוּק, וְנִמְצָא קָרוֹב. עַל מְנַת שְׂיֵשׁ לִי בֵּת, אֹו שְׂפָחָה גְדֹלֶת, וְאִין לוֹ. אֹו עַל מְנַת שְׂאִין לִי, וְיֵשׁ לוֹ [יב]. עַל מְנַת שְׂאִין לִי בְּנִים, וְיֵשׁ לוֹ. אֹו עַל מְנַת שְׂיֵשׁ לִי, וְאִין לוֹ. וּבְכֻלָּם, אֵף עַל פִּי שְׂאֵמְרָה, בְּלִבִּי הָיָה לְהִתְקַדֵּשׁ לוֹ, אֵף עַל פִּי כֹן [יג], אֵינָה מְקַדֶּשֶׁת. וְכֹן הִיא שֶׁהִטְעֵתוּ:

ר"ע מברטנורה **שְׂפָחָה גְדֹלֶת**. קולעת שער הנשים [יא]. פרוש אחר, דְּבִרְנִית וּבַעֲלַת לְשׁוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לה) וַתְּגַדְּלוּ עָלַי בְּפִיכֶם: **אֵף עַל פִּי שְׂאֵמְרָה בְּלִבִּי הָיָה לְהִתְקַדֵּשׁ לוֹ**. דְּדַבְּרִים שֶׁבִּלְב אֵינָם דְּבִרְיִם: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [י] בֶּן כְּרֹדְ. ישיבת הכרפים קשה שהוא מקום שוקים והיקר מצוי בו, ודחק עוברים ושבים. רש"י: [יא] כְּמוֹ מְגִדְלָא שְׂעַר נְשִׂיא. תוספות. וְלִי מִשְׁנֵה שְׂלֵמָה סוּף פֶּרֶק י' דְּשִׁבְתָּ וְכֹן הַגְּדֹלֶת: [יב] וְיֵשׁ לוֹ. דְּנִיחָא לָהּ בְּאִין לוֹ, דְּמִתְוֹדַּ שְׂהוּלְכָת מִבֵּית לְבֵית לְקַלְעַ מְסַפְרָת כָּל הַדְּבָרִים מִמֶּנָּה. תוספות: [יג] **אֵף עַל פִּי כו'**. לְשׁוֹן רִשְׁיִי, אֵף עַל פִּי שְׂאִין הַדְּבָר בֶּן אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהוּא עֲכָשְׁיוֹ, שְׂאִין תִּנְאוֹ אֶמֶת: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם על מנת שאני כהן ונמצא לוי כו': גדלת אמרו בגמרא גדלת רוצה לומר מקשטת הנשים ור' שמעון אינו חולק בהטעת יוחסין שהיא אינה מקודשת ואפילו הטעה או הטעתו לשבח לפי שאפשר שאינו אוהב אחד

מהם אלא הדומה לו ביחס או פחות ממנו ומהעיקרים שבידינו דברים
שבלב אינם דברים : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ד

האומר לשלוחו, צא וקדש לי אשה פלונית
במקום פלוני, והלך וקדשה במקום אחר,
אינה מקדשת **{יד}**. הרי היא במקום פלוני,
וקדשה במקום אחר, הרי זו מקדשת :

ר"ע מברטנורה והלך וקדשה במקום אחר כו'. דמראה מקום הוא לו.
ואין זה תנאי : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{יד}** אינה מקדשת. דדוקא קאמר ליה במקום פלוני, שיש לי
שם אהבים, ואם בא אדם לומר דברים עלי בפניהם, ומחו בגדו. רש"י. ועין
תוספות יום טוב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה פלונית כו' : כשאמר לו הרי היא
במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר מראה מקום הוא לו ואין זה תנאי
וכבר נתבאר זה הדעת בעצמו בפרק ששי מגיטין (ה"ד) : (רמב"ם)

פרק ב - משנה ה

המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים

וְנִמְצְאוּ עָלֶיהָ נְדָרִים, אִינָה מְקַדְּשֶׁת. כְּנִסָּה
סֶתֶם וְנִמְצְאוּ עָלֶיהָ נְדָרִים, תֵּצֵא שְׁלֵא בְּכִתְבָּה.
עַל מִנַּת שְׂאִין עָלֶיהָ מוֹמִין וְנִמְצְאוּ בָּהּ מוֹמִין,
אִינָה מְקַדְּשֶׁת. כְּנִסָּה סֶתֶם וְנִמְצְאוּ בָּהּ מוֹמִין,
תֵּצֵא שְׁלֵא בְּכִתְבָּה. כָּל הַמוֹמִין הַפּוֹסְלִים
בַּכֹּהֲנִים, פּוֹסְלִים בְּנָשִׁים:

ר"ע מברטנורה תֵּצֵא שְׁלֵא בְּכִתְבָּה. דָּאֵמַר אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה נְדָרְנִית. אֲבָל
גָּטָא בְּעֵזָא מְסַפֵּק, כִּיּוֹן דְּלֵא פִּרְשׁ, דְּלִמָּא דְּעִתִּיהָ נִמְי אֲנִדְרְנִית: הַפּוֹסְלִים
בַּכֹּהֲנִים. מִפְּרִשׁ בְּכִתְבּוֹת [דף עה]: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים כו': כבר נקדם לשון
זה ההלכה בפרק השביעי מכתובות ושם בארנוהו: (רמב"ם)

פ ר ק ב - מ ש נ ה ו

הַמְּקַדֵּשׁ שְׂתֵי נָשִׁים בְּשָׁוֶה פְּרוּטָה, או אִשָּׁה
אַחַת בְּפָחוֹת {טו} מְשָׁוֶה פְּרוּטָה, אֵף עַל פִּי
שְׁשֻׁלַח סְבֻלוֹנוֹת לְאַחַר מִכָּאן, אִינָה מְקַדְּשֶׁת,
שְׂמִחַמַּת קְדוּשָׁין הָרֵאשׁוֹנִים שְׁלַח. וְכֵן קָטוּ
שְׂקֵדֵשׁ:

ר"ע מברטנורה סְבֻלוֹנוֹת. דּוֹרוֹנוֹת {טז} שְׂדֵרְךָ חֲתָן לְשֻׁלַח לְאַרוּסָתוֹ: אִינָה
מְקַדְּשֶׁת. וְלֵא אֲמַרִינְךָ יוֹדֵעַ הִיא שְׂאִין קְדוּשָׁיו קְדוּשָׁין וְגַמַּר וְשֻׁלַח
סְבֻלוֹנוֹת לְשֵׁם קְדוּשָׁין, אֵלֵא אֲמַרִינְךָ מִחֲמַת קְדוּשָׁין הָרֵאשׁוֹנִים שְׁלַח:
וְכֵן קָטוּ שְׂקֵדֵשׁ. וְשֻׁלַח סְבֻלוֹנוֹת מִשְׁהַגְדִּיל: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {טו} **בפחות כו'.** וצריכא, דאי אשמעינן שוה פרוטה, איידי דקא נפיק ממונא מניה טעי, אבל פחות משוה פרוטה אימא יודע שאין קדושין תופסים בפחות משוה פרוטה, וכי קא משדר סבלונות אדעתא דקדושין קא משדר. ואי אשמעינן הני תרתי, משום דבין פרוטה לפחות משוה פרוטה לא קים להו לאנשי, אבל קטן שקדש הכל יודעין שאין קדושי קטן כלום, אימא כי קא משדר סבלונות אדעתא דקדושין קא משדר, קא משמע לן. גמרא: {טז} ונגזר זה השם מסבל, והוא נושא המשא שנושאים אותה מיד זה ליד זה. הרמב"ם. והתשבי הוסיף, וכן פרש רש"י, סבלות מצרים, משא מצרים, ונמצא משא בלשון מתנה, כמו וישא משאות פרוש ויתן מתנות: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם המקדש שתי נשים בשוה פרוטה כו': מה שאמר קטן שקדש ר"ל ושלח סבלונות משהגדיל וסבלונות הם המגדנות והדורונות ונגזר זה השם מסבל והוא נושא המשא והוצרך לאלו השלשה דמיונות ואע"פ שעניניהם אי משום דלא נפיק חד מחבריה שאילו השמיענו הבבא הראשונה בלבד ה"א איידי דנפק מיניה ממונא טעי ויחשוב שהם קדושין גמורין ואמנם בבא השניה יש לנו לומר אדעתא דקדושין שלח הסבלונות ואילו השמיענו אלו שתי הבבות יש לנו לומר בכל כיוצא בזה נופל הטעות בין פרוטה לפחות משו"פ אבל קטן שקידש הכל יודעין שאין קדושי קטן כלום ואלו הדברים ששלח אחרי כן אמנם אדעתא דקדושי שלחם מפני שהוא ידע הפסד הקדושין הראשונים ולכך למדנו שכונת כולם על הקדושין הראשונים והם אינם שוין כלום: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ז

המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה, כאחת, אינן מקדשות. ומעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות, ולקט אחד כלכלה של תאנים, ושלהם היתה ושל שביעית היתה, ואמר הרי כלכם מקדשות לי בכלכלה זו, וקבלה אחת מהן על ידי כלן, ואמרו חכמים, אין האחיות מקדשות:

ר"ע מברטנורה **אינו מקדשות**. דאמר קרא (ויקרא יח) ואשה אל אחתה לא תקח לצרר, בשעה שנעשו צרות זו לזו אין לך לקוחין אפלו באחת מהן. והוא הדין לכל שאר עריות שיש בהן כרת, שאין קדושין תופסין בהם **{יז}**: **ושלהו היתה**. שמעינו מהא מתניתין דהמקדש בגזל ואפלו בגזל דידה אינה מקדשת, ולא אמרינן מדקבילתיה אחילתיה. מדקתני ושלחו היתה ושל שביעית היתה, משום דשל שביעית היתה שהפרות הפקר משום הכי הנשים מקדשות, אלא שאין אחיות מקדשות, אבל אם לא היתה שביעית, הואיל ושלחו היתה לא היו קדושין תופסים באחת מהן. ודוקא בגזל שלפני יאוש בעלים אמרינן דלא הו קדושין, אבל המקדש בגזל שלאחר יאוש, קדושיו קדושין. ושמעינן נמי שהמקדש בפרות שביעית מקדשת, ולא אמרינן אינו ממונו לזכות בהן, אלא כיון שזכה בהן ממונו הם לכל דבר. ושמעינן נמי שאשה נעשית שליח לחברתה, ואפלו במקום שנעשית לה צרה. ואף על גב דבכל עדות שהאשה כשרה לה אין הצרה כשרה לה, שליחותא מיהא כיון דעבדא עבדא, דהא הכא בקדושין הללו הן נעשות צרות על ידי זו שקבלתה, וקתני אין האחיות מקדשות, הא נכריות מקדשות. ומתניתין מתרצא בגמרא אליבא דהלכתא הכי, המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה, שתייהן כאחת אינו מקדשות, הא אחת מאשה ובתה, אחת מאשה ואחותה, כגון שאמר לשתייהן אחת מכם מקדשת לי ולא פרש לאיזו מהן מקדש, וקבלה אחת מהן הקדושין על ידי חברתה **{יח}**, או שתייהן קבלו קדושין כאחת, מקדשות, ושתייהן צריכות גט. ואם אמר הראויה מכם לביאה מקדשת לי, אינו מקדשות, דכל אחת מהן איבא לספוקה באחות אשתו ואין שום אחת מהן ראויה לביאה. ומעשה נמי בחמש נשים ובהן שתי אחיות ולקט אחד פלפלה של תאנים ואמר הראויה מכם לביאה תתקדש לי, ואמרו חכמים אין אחיות מתקדשות, הא נכריות שהיו ראויות לביאה, מתקדשות. אבל אם אמר פלכם מתקדשות לי, לא היתה שום אחת מהן מקדשת, דכי היכי דאין אחיות מקדשות כך אין האחרות מקדשות היבא דאמר פלכם **{יט}**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{יז}** ובגמרא מסיק, דהך קרא בזו אחר זו משתעי. ומסברא אמרינן כל שאינו בזה אחר זה אפלו בבית אחת אינו. וגם מסיק דשאר עריות ילפינן, דאמר קרא כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו, הקשו כל עריות כו' חוץ מנדה. ועין תוספות יום טוב: **{יח}** ורצונו לומר גם בשביל חברתה, שחברתה עשאתה שליח, והוא אמר לה אחת מכם ולא פרש: **{יט}** וטעמא משום דהוי כאומר קני את וחמור, ואת וחמור לא קנה, שהרי לא הקנה לזה בלא זה, וחמור לא קנה, את נמי לא קנה. גמרא. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת כו': העיקר אצלנו אין קדושין תופסין בעריות לפי שנאמר ואשה אל אחותה לא תקח לצרור בשעה שנעשו צרות זו לזו לא יהיו לך לקוחין אפילו באחת מהן ונלמוד כל

שאר העריות משתי אחיות ולמדנו מזאת המשנה שלשה עיקרים אחד מהם שמקדשין בפירות שביעית והשני שהמקדש בגזל אינה מקודשת מפני תנאו שהתנה בכלכלה זאת שהיתה שלהם שהיה זה הזמן שביעית שפירות שביעית הפקר ואינו גזל ולפיכך לא נתבטלו הקדושין מזה הטעם והשלישית אשה נעשית שליח לחבירתה ואפילו במקום שנעשית לה צרה ודע שגזל שלה כגון שחטף מידה שום דבר אח"כ נתנו לה ואמר לה הרי את מקודשת בזה אינה מקודשת אח"כ קדם ביניהן שדוכין ומה שאנו אומרים קדשה בגזל אינה מקודשת דווקא כשלא נתייאשו הבעלים אבל אם נתייאשו הבעלים הקדושין קיימין ומה שאמר כאן אין האחיות מקודשות שיראה מזה שהנכריות מקודשות אמנם הוא זה כשאמר להן הראויה מכם לביאה מקודשת לי אבל אם אמר כולכם מקודשות לי אין אחת מהן מקודשת ודע שאם אמר לשתי אחיות או אשה ובתה והדומות להן הרי אחת מכם מקודשת לי ונתן הקידושין לשתיהן יחד או קבלה אחת מהן על יד חבירתה הנה הקידושין תפסו בהן וצריכות שני גיטין [ממנו]: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ח

המקדש בחלקו, בין קדשי קדשים בין קדשים קלים, אינה מקדשת. במעשר שני, בין שוגג בין מזיד, לא קדש, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בשוגג לא קדש **[כג]**, במזיד קדש. ובקדש, במזיד קדש ובשוגג לא קדש, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בשוגג קדש, במזיד לא קדש:

ר"ע מברטנורה **המקדש בחלקו**. שחלק עם אָחיו הכהנים: **אינה מקדשת**. דכהנים משלחן גבוה קא זכו, ואמר קרא **[כ]** (במדבר יח) זה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש, מה אש אין אתה משתמש בו אלא לאכילה **[כא]**, כך מתנות הללו לא תשתמש בהן אלא לאכילה, ובמעשר פתיב להי הוא, בהנותו יהא **[כב]**: **רבי יהודה אומר מזיד קדש**. במעשר

שְׁנֵי. הוֹאִיל וְיוֹצֵא לְחַלּוּן עַל יְדֵי פְדִיוֹן, וְהָרִי הוֹצִיאוֹ לְחַלּוּן עַל יְדֵי קְדוּשַׁת הַלְלוּ. וְרַבֵּי מֵאִיר סָבַר לִית דְּרַךְ חֲלוּל בְּכַךְ: וּבְהַקְדָּשׁ. שֶׁל בְּדָק הַבֵּית: מִזִּיד קִדְּשׁ. שְׁפִינֵן שְׂיַדַּע שֶׁהוּא הַקְדָּשׁ וְהוֹצִיאוֹ לְחַלּוּן בְּכֹונָה, נִתְחַלְלָה קְדוּשָׁתוֹ [כד]: וּבְשׁוּגָג. דְּלֹא יָדַע שֶׁהוּא הַקְדָּשׁ וְלֹא נִיחָא לֵיה דְּלִתְחַלְלַת הַקְדָּשׁ עַל יְדֵיהּ, לֹא נִתְחַלְלָה קְדוּשָׁתוֹ, וְאִינְהּ מְקַדְּשֶׁת. וְרַבֵּי יְהוּדָה סָבַר אֲפָכָא. וְהִלְכָה כְּרַבֵּי מֵאִיר בְּמַעֲשֵׁר, וּכְרַבֵּי יְהוּדָה בְּהַקְדָּשׁ: (ר"ע מברטנורא).

עיקר תוי"ט [כ] וְכֹן פִּרְשׁ הַרְמְב"ם. וְיִתְמַהְנִי דְכִינּוֹן דְקָרָא כְּתִיב לְמֵאִי צְרִיכִינּוֹן לְטַעֲמָא דְמִשְׁלַחַן גְּבוּהָ קָא זָכוּ. וּבְגִמְרָא לִיתָא הָא דְמִשְׁלַחַן כּוֹי אֶלָּא לְטַעֲמָא דְרַבֵּי יוֹסִי דְסָבַר מִחִיִּים מְמוּנָא הֵם אָבֵל לְאַחַר שְׁחִיטָה מִשְׁלַחַן גְּבוּהָ כּוֹי. וְלִהְיֵי תַנּוּן נְמִי בְּחִלְקוֹ, דְלְאַחַר שְׁחִיטָה אֲיָרִי: [כא] כֹּן כְּתַב הַרְמְב"ם. וְיִתִּימָה שְׁהָרִי לְמִלְאָכָה גַם כֹּן אֶתָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, וְכֹן לְהִתְחַמֵּם בְּמִדּוֹרֵת עֲצִים וְאֵשׁ. וּבְגִמְרָא, כְּאֵשׁ, מָה אֵשׁ לְאַכִּילָה אִף הוּא נְמִי לְאַכִּילָה. וּפִרְשׁ רַש"י, כְּאֵשׁ, חִלְקוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הַשְּׁוֹה לְחִלְקוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, מָה מִזְבֵּחַ לְאַכִּילָה, אִף כֹּהֵן לְאַכִּילָה וְלֹא לְדַבֵּר אַחֵר: [כב] וּמְכַל מְקוֹם נִרְאָה דְלֹא אִיֶּצְטְרִיךְ אֶלָּא לְרַבֵּי יְהוּדָה. אָבֵל לְרַבֵּי מֵאִיר הָא סָבִירָא לֵיה מַעֲשֵׁר שְׁנֵי מִמּוֹן גְּבוּהָ הוּא: [כג] לֹא קִדְּשׁ. וּבְהַקְדָּשׁ סָבַר רַבֵּי מֵאִיר דְלֹא קִדְּשׁ. וְאָמְרוּ בְּגִמְרָא דְרַבֵּי יוֹחָנָן אָמַר בְּטַעֲמִיהוּ תִּתְרַתִּי, חֲדָא לְפִי שְׂאִין אֲשֶׁה רוּצָה (אִם הִיְתָה יוֹדַעַת שֶׁהוּא כֹן לֹא קִבְּלִתּוּ לְשֵׁם קְדוּשַׁתוֹ וְהוּוּ לְהוּ קְדוּשַׁי טַעוּת), וְחֲדָא לְפִי שְׂאִין שְׁנִיָּהֶם רוּצִים, וּפְלִיגִי אֲמוּרָאִי בְּהִי מְנִיָּהוּ הוּא רוּצָה. וְעֵינִ תּוֹסְפּוֹת יוֹסֵם טוֹב: [כד] דְרַבֵּי מֵאִיר לְטַעֲמִיָּה דְאָמַר הַקְדָּשׁ בְּמִזִּיד מִתְחַלְלַל. וּמְפִיק לֵיה מְקָרָא אוֹ מְעַלָּה מַעַל (צְרִיךְ לומר דְתַמְעַל מַעַל. מִהַר"י), וְאִין מְעַלָּה אֶלָּא בְּשִׁנּוּי, כְּלוּמַר בְּמִזִּיד, דְאִם יִרְצָה לְגַזְלוֹ יִקְנֶנּוּ מִיָּד, וְזֶה שְׁנֵי הֵיכָא דְקִדְּשׁ בְּמִזִּיד כּוֹי. וּבְמַעֲלָה הוּא דְגִלִּי קָרָא דְבְּמִזִּיד מִתְחַלְלַל, אָבֵל מַעֲשֵׁר כֹּל הֵיכָא דְאִיתָא, שֶׁם מַעֲשֵׁר עָלָיו. וְרַבֵּי יְהוּדָה סָבַר מִמּוֹן בְּעֵלִים הוּא וְלִכְךָ בְּמִזִּיד קִדְּשׁ. וּבְשׁוּגָג לֹא, מִשּׁוּם טְרַחָא דְאוּרְחָא. תּוֹסְפּוֹת. וְעֵינִ תּוֹסְפּוֹת יוֹסֵם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם המקדש בחלקו בין קדשי קדשים כו': הדברים שלוקח הכהן מקדשי הקדשים ומקדשים קלים ממון גבוה הם וכהנים משלחן גבוה קא זכו ולא נתן להם הקב"ה אלו החלקים אלא לאכילה לא שיעשה בהם אלא זה והוא מה שאמר וזה יהיה לך מקודש הקדשים מן האש וגו' כמו שהאש אין אתה משתמש בה אלא לצורך אכילה ג"כ אלו המתנות שאתה לוקח מקדשי המזבח לא תשמש בהן אלא לאכילה וכתוב בתורה בענין מעשר לה' הוא בהוייתו יהא ולכך אינה מקודשת ורבי יהודה אומר כשקדש בו במזיד רוצה לומר שהוא יודע שזה הדבר מעשר שני הרי חללו לפי שמעשר שני מתחלל כמו שבארנו במס' מעשר שני [פ"ב הל"ו] ואם נתחלל הרי היא מתקדשת בו בלי ספק ורבי מאיר אומר אין דרך חלול בכך רוצה לומר אין זה דרך חלול המעשר והם חולקים בהקדש בדק הבית להפך רבי מאיר אומר במזיד מתחלל בשוגג אין מתחלל ורבי יהודה אומר הפך זה והלכה כרבי מאיר במעשר ורבי יהודה בהקדש: (רמב"ם)

פרק ב - משנה ט

המקדש בערלה **[כה]**, בכלאי הכרם, בשור הנסקל, ובעגלה ערופה, בצפרי מצרע, ובשער נזיר, ופטר חמור, ובשר בחלב, וחליו שנשחטו בעזרה, אינה מקדשת. מכרו וקדש בדמיהו, מקדשת **[לב]**:

ר"ע מברטנורה המקדש בערלה וכו' אינה מקדשת. דכלהו אסורי הנאה נינהו. ערלה, דכתיב לא יאכל, אחד אסור אכילה ואחד אסור הנאה במשמע: **ובכלאי הכרם**. דכתיב (דברים כב) פן תקדש, פן תוקד אש: **ובשור הנסקל**. דכתיב ביה (שמות כא) ולא יאכל את בשרו **[כו]**: **ובעגלה ערופה**. דכתיב בה כפרה כקדשים **[כז]**, שנאמר (דברים כא) ונכפר להם הדם: **בצפרי מצרע**. דתנא, נאמר מכשיר ומכפר בפנים, אשמו של מצרע שהוא מכשיר אותו לאכל בקדשים, וחטאתו שמכפר, ושניהם נעשים בפנים. ונאמר מכשיר ומכפר בחוץ, מכשיר, צפרי מצרע שמכשירין המצרע לבא אל תוך המחנה, ומכפר, עגלה ערופה, שנאמר בה ונכפר להם הדם, ושניהם נעשים חוץ לעזרה. מה מכשיר ומכפר האמור בפנים, שהם אשמו וחטאתו של מצרע, עשה בו מכשיר כמכפר, דתרוניהו קדשים נינהו ואסורים בהנאה, אף מכשיר ומכפר האמורים בחוץ, שהם צפרי מצרע ועגלה ערופה, עשה בו מכשיר כמכפר להיות אסורים בהנאה. ומאימתי אסורין צפרי מצרע בהנאה, משעת שחיטה. והצפור השחוטה בלבד היא שאסורה בהנאה **[כח]**. ועגלה ערופה, ירידתה אל נחל איתן אוסרתה: **ובשער הנזיר**. דאמר קרא (במדבר ו) קדש יהיה גדל פרע שער ראשו, גדילו פרע שער ראשו יהיה קדוש **[כט]**: **ופטר חמור**. נאמר בו (שמות יג) וערפתו, ונאמר בעגלה ערופה וערפו, מה עגלה ערופה אסורה בהנאה, אף פטר חמור אסור בהנאה. ואינו אסור בהנאה אלא אחר עריפה **[ל]**: **ובשר בחלב**. נאמר שלש פעמים לא תבשל גדי בחלב אמו, אחד לאסור אכילה, ואחד לאסור הנאה, ואחד לאסור בשול: **ובחליו שנשחטו בעזרה**. דכתיב (דברים יב) כי ירחק ממך המקום וזבחת, ברחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקרוב מקום **[לא]**. יכול לא יאכלנו אבל ישליכנו לפלבים, תלמוד לומר (שמות כב) לקלב תשליכנו

אתו, אותו אֶתְּה מְשַׁלֵּיךְ לְכָלֵב וְאִי אֶתְּה מְשַׁלֵּיךְ לְכָלֵב חֲלוּן שְׁנִשְׁחֲטוּ בְעֶזְרָה: מְכָרוּ וְקִדְּשׁ בְּדַמְיָהוּ מְקַדְּשֵׁת. שְׁאִין לָךְ דְּבַר שְׁתוּפִס אֶת דְּמִיו לְהִיּוֹת כְּמוֹהוּ אֶלָּא עֲבוּדָה זָרָה וְשְׁבִיעִית. עֲבוּדָה זָרָה, שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרִים ז') וְהִיִּתְ חֶרֶם כְּמוֹהוּ, כָּל מֵה שְׁאֶתְּה מְהִיָּה מְמֻנּוּ הָרִי הוּא כְּמוֹהוּ. וְשְׁבִיעִית, שְׁנֶאֱמַר קִדְּשׁ הִיא, תוּפֶסֶת דְּמִיָּה כְּהַקְדָּשׁ. וְהוּ עֲבוּדָה זָרָה וְשְׁבִיעִית שְׁנִי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאַחַד, וְכָל שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִין כְּאַחַד אֵין מְלַמְּדִין: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {כה} **בערלה.** וְהָא דְלָא תִּנְי אֶסוּרֵי עֲבוּדָה זָרָה, מְשׁוּם דְּבִיעֵי לְמִתְנֵי מְכָרוּ וְקִדְּשׁ בְּדַמְיָהוּ מְקַדְּשֵׁת. וּמִיָּהוּ שִׁיר חֲמִץ בְּפֶסַח וְנוֹתֵר וּפְגוּל, שְׁאִם קִדְּשׁ בְּהוּ אֵינָה מְקַדְּשֵׁת, מְכָרוּ כּוֹי מְקַדְּשֵׁת. הָר"ן: **{כו}** אֶת בְּשָׂרוֹ, אִף עַל גַּב דְּשַׁחֲטִיָּה, כְּעִין בְּשָׂר. גְּמָרָא: **{כז}** וְקִדְּשִׁים אֶסוּרִים בְּהִנְאָה, שְׁהָרִי מוֹעֲלִין בְּהוּ. רִש"י: **{כח}** וְהַמְשַׁלַּח מִתְּרַת. וּלְפִי זֶה קִשְׂיָא לִישְׁנָא דְצַפְרִי, דְּהוּ לִיָּה לְמִימַר צְפוּר. וּמִהָאֵי טַעְמָא כְּתִבוּ הַתּוֹסְפוֹת וּמְשַׁלַּח נְמִי מִתְּסַרָּא מְשַׁחֲיִטַּת חֲבֵרְתָּה עַד הַשְּׁלוּחַ. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{כט}** בְּגְמָרָא, אִי מֵה קִדְּשׁ תּוּפִס אֶת דְּמִיו וְיוֹצֵא לְחֲלוּן אִף שְׁעַר נְזִיר כּוֹי, וּבִסְיָפָא תִּנְו דְּאֵין תּוּפִס דְּמִיו. וּמְשַׁנֵּי מִי קָרִינוּ קִדְּשׁ דְּמְשַׁמַּע שֵׁם קִדְּשָׁה, קְדוּשׁ קָרִינוּ, מְשַׁמַּע הוּא קְדוּשׁ. גְּמָרָא: **{ל}** דְּהָא מוֹעֲרַפְתּוּ יְלַפִּינוּ. וּמִיָּהוּ אֵין כֵּן הַלְכָה כְּמוֹ שְׁאֶכְתֵּב בְּמִשְׁנָה ג' פָּרָק קָמָא דְּבִכּוּרוֹת: **{לא}** יָכוֹל לֹא יִשְׁחַט וְאִם שְׁחַט יִהְיָ מִתָּר, תִּלְמוּד לּוּמַר כִּי יִרְחַק מִמֶּדָּ וְגוֹי וְזִבְחָת וְאֶכְלֶתָּ, מֵה שְׁאֶתְּה זֹבַח בְּרַחֲוִק מְקוּם אֶתְּה אֹכֵל, וְאִי אֶתְּה אֹכֵל מֵה שְׁאֶתְּה זֹבַח בְּמְקוּם קְרוּב. גְּמָרָא. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{לב}** מְקַדְּשֵׁת. וְאִם תֵּאֲמַר וְהָא הִנֵּי זֹנִי לֹאֵו דִּידִיָּה נִינְהוּ, שְׁצַרִיךְ לְהַחֲזִיר הַדְּמִים כִּינּוּן שְׁמִכַּר לּוֹ אֶסוּרֵי הִנְאָה. וְיֵשׁ לּוּמַר דְּמִיָּרִי כְּשִׁמְכָרוּ לְנִכְרִי אֹו לְיִשְׂרָאֵל וְהַכִּיר בְּהֵם, דְּהוּ מְעוֹת מִתְּנָה. הָרָא"ש: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם המקדש בערלה בכלאי הכרם בשור הנסקל כו': אלו הדברים שזכר כולם אסורים בהנאה וזה מעיקר תורתנו כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבלה וכל מה שאנו אוסרין אכילתו ומתירין ליהנות בו יש ראייה עכ"פ על היתר הנאתו או מלשון התורה או מן ההקש וכתוב בתורה בערלה שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ונאמר בכלאי הכרם פן תקדש פן תוקד אש וכבר בארנו זה בסוף כלאים ואמר בשור הנסקל ולא יאכל את בשרו ואמר בעגלה ערופה ונכפר להם הדם ואמר כפרה כתיב בה כקדשים: וצפורי מצורע הם ממכשירי מצורע ומעשיהם חוץ למקדש כמו שמבואר בתורה וכמו כן עגלה ערופה מכפרת והיא חוץ למקדש ואשם מצורע ג"כ הוא ממכשירי מצורע והוא בפנים ר"ל במקדש וכמו כן חטאת מצורע מכפרת והיא בפנים [כמו] שדין המכפר והמכשיר שבפנים אחד והוא אשם מצורע וחטאתו כמו כן דין המכפר והמכשיר שבחוץ אחד והם צפורי מצורע ועגלה ערופה וצפורי מצורע תאסר בהנאה משעת השחיטה ר"ל הצפור השחוטה בלבד ועגלה ערופה ירידתה אצל נחל איתן אוסרתה. ונאמר בנזיר קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו ואמר גדולו יהיה קדוש. ופטר חמור נאמר בו וערפתו וכתוב וערפו שם את העגלה ולא יאסר בהנאה אלא אחר עריפה. ונאמר בבשר בחלב לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים א' לאיסור אכילה

ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בשול. וכתוב בתורה בבשר תאווה והוא חולין כי ירחק ממך המקום ואמרו בת"כ ברחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקרוב מקום פרט לחולין שנשחטו בעזרה ושם אמר יכול לא יאכלנו אבל יטילנו לכלב ת"ל לכלב תשליכון אותו אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה ואם מכר שום דבר מאלו שהם איסורי הנאה כבר עבר אבל דמיהן אינן אסורין בהנאה לפי שאין אצלנו שום דבר שיהיו דמיו במקומו אלא עבודת כוכבים ופירות שביעית נאמר בעבודת כוכבים והיית חרם כמוהו כל מה שאתה מהוה אחריו הרי הוא כמוהו פירוש כל מה שנשאר מחליפיה הרי הוא כמותם ונאמר בשביעית קודש (היא) מה קדש תופס דמיו אף שביעית תופסת את דמיה וכבר בארנו זה בשלימות בפרק שני משביעית ואין מלמדן מעבודת כוכבים ושביעית לשאר האיסורים לפי שהן שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדן לפי עקרי ההקשים שבידנו: המקדש כתרומות וכמעשרות ובמתנות כו' : (דף נח) (רמב"ם)

פרק ב - משנה י

המקדש בתרומות **[לג]** ובמעשרות ובמתנות
ובמי חטאת ובאפר חטאת, הרי זו מקדשת,
ואפלו ישראל:

ר"ע מברטנורה **המקדש בתרומות**. תרומה גדולה ותרומת מעשר:
ובמעשרות. מעשר ראשון ומעשר עני: **ומתנות**. הזרע והלחיים והקבה:
ובמי חטאת. ובמי אפר חטאת **[לד]**. וראויים למכרם לטמאים לקח
מהם שכר הבאה ושכר מלוי המים. אבל שכר הזאה ושכר קדוש, והוא
נתינת האפר במים, אסור **[לה]**: **ואפלו ישראל**. הכי קאמר, ואפלו
ישראל שנפלו לו תרומות ומתנות מבית אבי אמו כהן, שזכה בהם ויכול
למכרם לכהנים **[לו]**, אם קדש בהם את האשה, מקדשת. ואפלו לא נפלו
לו תרומות אלא טבלים **[לז]** שעדין לא הורמו, הואיל ומורישו כהן הנה
עומד להרימם והתרומות שלו, וזה הישראל שגרש אותם נמי יפריש
מהם התרומה והיא שלו, ויכול למכרה לכהנים, דמתנות שלא הורמו
כמי שהורמו דמו: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {לג} בתרומות. דתּרומות לא משלחן גבוה זכו כדאיתא בגמרא סוף פּרק ט' דיבמות ופרש רש"י תרומה היא קנויה לכהנים שאינה שגרי שלחן מלך. אבל שגרי קדשים הרי הן כמשאות מאת פני אלהים שהן שגרי שלחן: {לד} ונראה דלא גרסינן ובאפר חטאת. אבל לשון הרמב"ם ואפר פרה אדמה, והמים שהוא מזה עליו: {לה} גמרא. וכתב רש"י שכר הבאה ומלוי, דמלתא דטרחא הוא ורחמנא לא רמיה עליה ושגרי למשקל אגרא, מקדשת ומתניתין דבכורות בשכר הנאה וקדוש דליכא טרחא, ושכר למוד מצוה הוא נוטל, והתורה אמרה ראה למדתי אתכם וגוי מה אני בחנם אף אתם בחנם. וכתבו התוספות דאסמכתא בעלמא היא: {לו} דאי מתבואה ובהמה שלו לית ליה בתרומות ומתנות אלא טובת הנאה, וטובת הנאה לאו ממון: {לז} והכי אוקמוה בגמרא. וכתב רש"י והוא הדין דהוה מצי לאוקמי בתרומות כו'. אלא דקשיא ליה מאי קא משמע לן: (עיקר תוי"ט).

ג

פרק

פרק ג - משנה א

האומר לחברו, צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדשה לעצמו, מקדשת {ד}. וכן האומר לאשה, הרי את מקדשת לי לאחר שלשים יום, ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום, מקדשת לשני {ה}. בת ישראל לכהן, תאכל בתרומה {ו}. מעכשיו ולאחר שלשים יום, ובא

אַחַר וְקִדְּשָׁה בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם, מִקְדָּשָׁת וְאֵינָהּ מִקְדָּשָׁת {ז}. בֵּית יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן אוּ בֵּית כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל, לֹא תֹאכַל בְּתֵרוּמָה :

ר"ע מברטנורה **הַאֲמִיר לְחִבְרוֹ צֵא וְקִדַּשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית וְהִלֵּךְ וְקִדְּשָׁה
לְעֲצָמוֹ.** אֲמָרִינן בְּגִמְרָא מֵאִי וְהִלֵּךְ {א}, שֶׁהִלֵּךְ בְּרַמָּאוֹת. וְלַהֲכִי תִנֵּן
הַאֲמִיר לְחִבְרוֹ וְלֹא תִנֵּן הַאֲמִיר לְשְׁלוּחוֹ {ב}, לְאַשְׁמוּעִינן דְּאַף עַל גַּב דְּלֹא
עָשָׂאוּ שְׁלִיחַ מִתְחִלָּה לְכַד, אֲלָא שְׁאַמֵּר לוֹ קִדַּשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית {ג}, אִם
קִדְּשָׁה לְעֲצָמוֹ קָרִינן בֵּיהּ שֶׁהִלֵּךְ בְּרַמָּאוֹת וְרַמָּאי הוּי: **וּבֵּא אַחַר וְקִדְּשָׁה
בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם מִקְדָּשָׁת לְשָׁנִי.** וְיִכּוֹל לְכַנְסָה אֶפְלוּ בְּתוֹךְ אֵלוּ
הַשְּׁלֹשִׁים יוֹם: **מִקְדָּשָׁת.** וְצָרִיכָה גַּט מִתְרוּיָהוּ: **בֵּית כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל.** אִם
בֵּית כַּהֵן הִיא זֹאת שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, כָּל אוֹתָן שְׁלֹשִׁים יוֹם
תֹּאכַל בְּתֵרוּמָה, שֶׁלֹּא נִפְסְלָה מִלְּאָכַל בְּתֵרוּמַת בֵּית אָבִיהָ. וְאִם בֵּית
יִשְׂרָאֵל לְכַהֵן הִיא, לֹא תֹאכַל בְּתֵרוּמָה, שֶׁעֲדִין אֵינָה אִשְׁתַּ כַּהֵן: (ר"ע
מברטנורה).

עיקר תוי"ט {א} דְּאֵלוּ בְּמִשְׁנָה ד' דְּפָרָק ב' דִּתְנִין הַאֲמִיר לְשְׁלוּחוֹ כּוּי וְהִלֵּךְ
וְקִדְּשָׁה בְּמָקוֹם אַחַר שְׁפִיר תִּנֵּן וְהִלֵּךְ, כְּלַפִּי הָא דְעֵבֵר עַל דְּעַת מְשֻׁלְחוֹ שְׁאַמֵּר
לוֹ וְקִדַּשׁ לִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי: {ב} כְּלוּמַר כְּהִיא דְלַעִיל. וּמְסִיק בְּגִמְרָא דְלַעִיל
דִּתְנִין שְׁלוּחוֹ הוּי נְמִי לְרַבּוּתָא, דְּקָא מְשֻׁמַּע לָן דְּאֶפְלוּ בְּשְׁלוּחוֹ דְּטָרַח לְבַקֵּשׁ
בְּמָקוֹם אַחַר, הוּאִיל וְעָשָׂאוּ שְׁלִיחַ לֹא אֲמָרִינן מְרָאָה מְקוֹם הוּא לֹא וְלֹא
עָשָׂאוּ שְׁלִיחַ אֲלָא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם: {ג} שֶׁלֹּא שְׁלַחוּ לְשֵׁם כָּד, אֲלָא אִם יִזְדַּמֵּן לוֹ
בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי דְרָדָּךְ אֲצֵלָה: {ד} **מִקְדָּשָׁת.** וְאִם תֹּאמֵר מֵאִי קָא מְשֻׁמַּע לָן,
פְּשִׁיטָא, וְכִי מִפְּנֵי שְׁנֵהֲגָ בָּהּ רַמָּאוֹת לֹא תִהֵא מִקְדָּשָׁת. יֵשׁ לוֹמַר דְּסִלְקָא דְעֵתָךְ
אֲמִינָא כִּיּוֹן שֶׁעָשָׂה שְׁלֹא כְּהֵן לְפָקְעוּ רַבְּנֵן לְקִדּוּשֵׁי מְנִיָּה כּוּי, אִי נְמִי סִלְקָא
דְעֵתָךְ אֲמִינָא קִדּוּשֵׁי טְעוֹת נִינְהוּ שְׁאֵלוּ יְדַעַה שֶׁהִלָּה עָשָׂאוּ שְׁלִיחַ לְקִדְּשָׁה לֹא
הִיְתָה מִתְקַדְּשָׁת לוֹ, קָא מְשֻׁמַּע לָן. הַר"ן. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: {ה} **לְשָׁנִי.**
בְּגִמְרָא, אֲמַר רַב לְעוֹלָם. וְזֶה לְשׁוֹן הַרְמַב"ם, לְפִי שֶׁבְּשַׁעַה שֶׁקִּדְּשָׁה הַשָּׁנִי לֹא
הִיְתָה מִקְדָּשָׁת, וְתַפְסוּ בָּהּ קִדּוּשֵׁי שָׁנִי וְנַעֲשִׂית אִשְׁתַּ אִישׁ, וְלְאַחַר הַשְּׁלֹשִׁים
יוֹם כְּשִׁיבְאוּ קִדּוּשֵׁי רֵאשׁוֹן יִמְצְאוּ אוֹתָהּ אִשְׁתַּ אִישׁ, וְנִמְצָא הָרֵאשׁוֹן כְּמוֹ
שֶׁקִּדַּשׁ אִשְׁתַּ אִישׁ, שְׁאִין הַקִּדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ: {ו} **בְּתֵרוּמָה.** לְאַשְׁמְעִינן דְּלֹא
תִּימָא דְכִי אֲמָרִינן מִקְדָּשָׁת לְשָׁנִי הֵנִי מְלִי לְחַמְרָא בְּלִבְד, דְּלִיתָא, אֲלָא
מִקְדָּשָׁת לְגַמְרִי וְאִין חוֹשְׁשִׁין לְקִדּוּשֵׁי רֵאשׁוֹן כָּלֵל. אֲבָל בְּפִרוּשׁ הַרְמַב"ם
מְצָאֵתִי וְיָמָה שְׁאַמֵּר בֵּית כַּהֵן לְיִשְׂרָאֵל תֹּאכַל בְּתֵרוּמָה חוּזֵר לְפִסְקָא
הָרֵאשׁוֹנָה, וְהוּא מָה שְׁאַמֵּר הָרִי אֶת מִקְדָּשָׁת לִי לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם שֶׁהִיא
אוֹכְלַת בְּתֵרוּמָה כָּל אוֹתָן שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְאִם אֲמַר לָהּ יַעֲכֹשְׁיוּ כּוּי, אֵינָהּ
אוֹכְלַת מֵעַתָּה שֶׁקְּבָלָה הַקִּדּוּשִׁין. עַד כָּאן. וְנִרְאָה שֶׁגוֹרֵס בְּרִישָׁא בֵּית כַּהֵן
לְיִשְׂרָאֵל תֹּאכַל בְּתֵרוּמָה, וּמְפָרֵשׁ כְּשֶׁלֹּא בָּא אַחַר וְקִדְּשָׁה, וְסִלְקָא דְעֵתָךְ
אֲמִינָא שֶׁלֹּא תֹאכַל מִשׁוּם דְּמִיחְלָפָא בְּמַעֲכָשׁוֹ, קָא מְשֻׁמַּע לָן דְּלֹא. הַר"ן.
וְצָרִיכִין אֲנִי לְפָרוּשׁ הַר"ן בְּהַרְמַב"ם, גַּם לְהַר"ב שֶׁגַּם כֵּן גּוֹרֵס כְּהַרְמַב"ם:
{ז} **מִקְדָּשָׁת וְאֵינָהּ מִקְדָּשָׁת.** וּבְגִמְרָא אֲמַר רַב לְעוֹלָם וְאֶפְלוּ לְאַחַר שְׁלֹשִׁים

יום עומדת בספק קדושי שניהם, ואסורה לשניהם בלא גט האחד. וטעמא משום דמספקא לן האי ולאחר שלשים אי תנאה הוי, אם לא אחזר בי בתוך שלשים יהיו קדושין מעכשיו, אי חזרה הוי ממאי דאמר מעכשיו, וקאמר איני אומר מעכשיו אלא התקדשי לי לאחר שלשים (דכיון שלא אמר מעכשיו משמע שרצה הוא למלך, אלא שאומר מעכשיו כדי שלא תוכל היא לחזר בה. הר"ן), הלכך לעולם היא בספקא. דאי תנאי הוא, קדושי ראשון חילי קדושי שני לא חילי. ואי חזרה הוא, קדושי שני חילי קדושי ראשון לא חילי. רש"י: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האומר לחבירו צא וקדש לי אשה פלונית כו': אמר חבירו ולא אמר שלוחו להודיעך ואפילו שהוא אוהבו שלא היה מרמה אותו כמו שרימהו מה שעשה עשוי: ואמר מקודשת לשני שהרשות בידו לישאנה כל זמן שירצה ואפילו בתוך אלו השלשים יום או אחר כן. ואמר בת כהן לישראל (לא) תאכל בתרומה חוזר על הבבא הראשונה שאמר הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום לפיכך אוכלת בתרומה כל אלו השלשים יום לפיכך אם אמר לה מעכשיו ולאחר שלשים יום אינה אוכלת בתרומה משקבלה אלו הקדושין: ואמר מקודשת ואינה מקודשת ואפילו אחר ל' יום הרי היא מקודשת ואינה מקודשת לכל אחד מהם וצריכה גט מזה ומזה דלמא מחלפא באשת איש: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ב

האומר לאשה, הרי את מקדשת לי על מנת שאתן לך מאתיים זוז, הרי זו מקדשת והוא יתן. על מנת שאתן לך מכאן ועד שלשים יום, נתן לה בתוך שלשים, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת {ח}. על מנת שיש לי מאתיים זוז, הרי זו מקדשת ויש לו. על מנת שאראך מאתיים זוז, הרי זו מקדשת ויראה לה {ט}. ואם הראה על השלחן, אינה מקדשת:

ר"ע מברטנורה **הרי את מקדשת לי**. בפרוטה זו על מנת שאתן לך מאתים זוז: **ויתן**. ומשיתן נתקדשה למפרע, דכל האומר על מנת פאומר מעכשיו דמי: **הרי זו מקדשת ויש לו**. אם יש עדים שיש לו. ואם לא נודע שיש לו, הרי זו מקדשת מספק, שפא יש לו ומתכוון לקלקלה: **ואם הראה על השלחן**. שהיה שלחני והראה על השלחן מעות שאינן שלו **{י}**, אינה מקדשת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ח} אינה מקדשת. פשיטא, מהו דתימא לאו תנאה הוא ולזרוזי קאמר, קא משמע לן. גמרא, ועין תוספות יום טוב: **{ט} ויראה לה**. אפלו איפא סהדי דיכול לאחזויי לה לא הוי קדושין עד דמחזי לה, ומכי מחזי לה אנלאי מלתא דמעקרא תפסי בה קדושין. טור: **{י} גמרא, פשיטא, לא צריכא דאף על גב דנקיט דמי עסקא, פירש רש"י למחצית שפר היו לפניו על שלחנו להחליף ולהשתכר**. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת כו': מה שאמר ויתן רוצה לומר שהוא חייב ליתן לפיכך כשנותן נעשית מקודשת משעת קבלת הקדושין וכאילו אמר לה הרי את מקודשת מעכשיו לאחר שאתן ליך מאתים זוז וכמו כן ע"מ שאראה ליך מאתים זוז מכאן ועד שלשים יום לפי שהעיקר אצלנו כל האומר ע"מ כאילו אומר מעכשיו דמי וממה שאמר הרי את מקודשת לי ויש לו רוצה לומר שאם נמצא אצלו מה שזכר הרי זו מקודשת בודאי ואם אמר שאין לו שום דבר ואנו לא נמצא שיש לו שום דבר מפורסם הרי היא מקודשת בספק דחיישינן שמא יש לו ויתכוין לקלקולה: ומה שאמר הראה על השלחן שאם לקח ממון בשותפות והראה לה מזה הממון מאתים זוז או שהלוח מאחרים והראה לה אינה מקודשת: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ג

על מנת שיש לי בית כור עפר, הרי זו מקדשת ויש לו. על מנת שיש לי במקום פלוני, אם יש לו באותו מקום, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת **{יא}**. על מנת שאראך בית כור עפר,

הרי זו מקדשת ויראנה. ואם הראה בבקעה, אינה מקדשת:

ר"ע מברטנורה **בית כור**. מקום הראוי לזרע כור, שהוא שלשים סאין: **ויש לו**. אם יש עדים שיש לו, מקדשת ונדאי. ואם אין זדוע שיש לו, מקדשת מספק, ולא אמרינן זוזי דעבידי אנשי דמצנעי חיישינן דלמא אית ליה ומתפנון לקלקלה, אבל ארעא לא חיישינן דלמא אית ליה, דאם איתא דאית ליה ארעא, קלא אית ליה: **ואם הראה בבקעה**. שאינה שלו. ואף על גב דנחת בה לחכירות או לקבלנות **{יב}**, אינה מקדשת: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{יא}** **אינה מקדשת**. פשיטא. מהו דתימא אמר לה מאי נפקא לך מנה, אנא טרחנא ומיתנינא, קא משמע לן. והוא הדין במעות אם אמר על מנת שיש לי במקום פלוני, שאם אין לו אינה מקדשת. הרמב"ם והרא"ש. ולהרמב"ם קדושי ספק הן בתרויהו, דשמא יש לו ומכון לקלקלה: **{יב}** אפלו באריסות בתי אבות, דמכל מקום אינו שלו ואי מפסיד נמי יכול בעל הקרקע לסלוקיה. הר"ן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ע"מ שיש לי בית כור עפר הרי זו מקודשת כו': מה שאמר בכאן יש לו רוצה לומר שאז תהיה מקודשת בודאי ואם אמר שאין אצלו שום דבר הרי זו מקודשת בספק דחיישינן שמא יש לו והשמיענו זה הדין במעות ובקרקע שלא נאמר אין אדם יכול להטמין קרקע ואילו היה אצלו שום דבר קלא אית ליה לפיכך למדנו שהיא מקודשת בספק ואילו השמיענו ג"כ זה הדין במעות בלבד שמא נאמר הממון אע"פ שנראה שאין לו שום דבר תהיה מקודשת בודאי לפי שהוא יכול להטמינו ואי אפשר לידע מה שאצל בני אדם מן הממון ולפיכך למדנו כשנראה שאין לו שום דבר שהיא מקודשת בספק ומה שאמר הראה בבקעה רוצה לומר שאינה שלו ואפילו שקבלה בשכירות או בשותפות אינה מקודשת: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ד

רבי מאיר אומר, כל תנאי **{יג}** שאינו כתנאי בני גד ובני ראובן, אינו תנאי, שנאמר (במדבר לב),

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִם יַעֲבֹרוּ בְּנֵי גַד וּבְנֵי
רְאוּבֵן, וַיִּכְתִּיב, וְאִם לֹא יַעֲבֹרוּ חֲלוּצִים. רַבִּי
חֲנִינָא בֶן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, צָרִיךְ הָיָה הַדָּבָר
לְאָמְרוֹ, שְׂאֵלְמַלְא [טו] כֵּן, יֵשׁ בְּמִשְׁמַע שְׂאֵפְלוֹ
בְּאַרְץ כְּנַעַן לֹא יִנְחָלוּ:

ר"ע מברטנורה **כל תנאי**. שְׂאֵינוֹ כְּפוּל וְכוּי: **אֵינוֹ תְנָאִי**. וְאֵף עַל פִּי שְׂלֵא
נִתְקַיֵּם הַתְּנָאִי נִתְקַיְמוּ הַדְּבָרִים: **אִם יַעֲבֹרוּ וְאִם לֹא יַעֲבֹרוּ**. וְאִי לֹא כְּפֹל
הַדְּבָרִים הָיְתָה מִתְּנִתּוֹ קִיּוּמָת וְהָיוּ נוֹחֲלִים אֶת אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֵף עַל פִּי
שְׂלֵא הָיוּ עוֹבְרִים. וְאֵף עַל גַּב דְּאָמַר אִם יַעֲבֹרוּ אֶתְכֶם, לִית לָן מְפָלָל הֵן
אִתָּה שׁוּמַע לָאוּ. וְשִׁמְעֵינָן מִנָּה נְמִי, דְּבַעֲיָנָן תְּנָאִי קוּדְם לְמַעֲשָׂה, מְדֵלֵא
אָמַר תְּנֵנוּ לָהֶם אִם יַעֲבֹרוּ, מִשְׁמַע דְּאִי הָוֵה אָמַר הַכִּי, לֹא אִתִּי תְנָאָה
וּמִבְּטַל מַעֲשָׂה דְּמִתְנָה דְּקִדְמִיָּה. וְשִׁמְעַתְּ מִנָּה נְמִי דְּבַעֲיָנָן הֵן קוּדְם לְלָאוּ
[יד], דְּלֵא אָמַר תְּחַלָּה אִם לֹא יַעֲבֹרוּ אֵל תְּתַנּוּ וְאִם יַעֲבֹרוּ וּנְתַתְּם: **רַבִּי**
חֲנִינָא כו'. אִתְנָאִי כְּפוּל פְּלִיג, דְּאִין צָרִיךְ לְכְּפוּל, דְּמִפְּלָל הֵן נִשְׁמַע לָאוּ.
וְזָה שְׂכַפְלוֹ מֹשֶׁה, צָרִיךְ הָיָה הַדָּבָר. וְלַעֲנִין פְּסַק הַלְכָה, אִם אָמַר עַל מְנַת,
אִין צָרִיךְ תְּנָאִי כְּפוּל וְלֹא הֵן קוּדְם לְלָאוּ וְלֹא תְנָאִי קוּדְם לְמַעֲשָׂה, אֵלֵא
הַתְּנָאִי קִיָּם. וְאִם לֹא אָמַר עַל מְנַת, צָרִיךְ כָּל הַנִּי דְּאָמְרִינָן. וְאִם לָאוּ,
הַתְּנָאִי בְּטַל וְהַמַּעֲשָׂה קִיָּם. וְלֹא שְׂנָא בְּתַנָּאִי שְׂבָדִינִי מְמוֹנוֹת, וְלֹא שְׂנָא
בְּתַנָּאִי שְׂבָגִטִּין וְקִדּוּשִׁין, הַכֹּל שְׁוֵה לְדָבָר זֶה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [יג] **כל תנאי כו'**. כְּגוֹן הָרִי זֶה גִּטָּךְ עַל מְנַת שְׂתַתְּנִי לִי מֵאִתִּים
זוּז, וְלֹא פִּרְשׁ לְכְּפוּל (אִם לֹא כו'). רַש"י. וְכֵן פִּתְבַּר הַרְמְב"ם דְּרַבִּי מֵאִיר חוֹלֵק
עַל אֵלוֹ הַבְּבוֹת הַקּוּדְמוֹת שְׂאוּמֵר עַל מְנַת וּמַצְרִיךְ גַּם כֵּן תְּנָאִי כְּפוּל. אֲבָל אִין
הַלְכָה כְּמוֹתוֹ בְּעַל מְנַת כו': [יד] הֵינוּ שְׂלֵא יְהֵא מְסִיִּם דְּבָרִיו בְּהֵן, דְּבִגְמַר
דְּבָרִים אָדָם מִתְּפִיס, וְנִמְצָא מַעֲשָׂה קִיָּם וְתַנָּאִי בְּטַל. הַר"ן. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם
טוֹב: [טו] **שְׂאֵלְמַלְא כו'**. לֹא מִבְּעֵינָא בְּאַרְץ גִּלְעָד לֹא יִנְחָלוּ, דְּכִיּוֹן שְׂהָיָה לָהֶם
יְפוּי כַּח בְּאַרְץ גִּלְעָד אִם יַעֲבֹרוּ דְּבִשְׂבִיל זֶה נִתְנָה לָהֶם, אִם כֵּן דִּין הוּא שְׂהוֹרַע
כַּחֲסָם אִם לֹא יַעֲבֹרוּ, אֵלֵא אֵפְלוֹ בְּאַרְץ כְּנַעַן שְׂלֵא יְפוּ כַּחֲסָם אִם יַעֲבֹרוּ, שְׂהָרִי
בְּשְׂבִיל זֶה לֹא נִתְּנוּ לָהֶם בְּאַרְץ כְּנַעַן, אֵפְלוֹ הַכִּי הוֹרַע כַּחֲסָם אִם לֹא יַעֲבֹרוּ,
אֵלְמַלְא הָיְתָה הַכְּפִילוֹת דְּוָאִם לֹא יַעֲבֹרוּ וְנִאֲחִזוּ בְּתַכְכֶּם בְּאַרְץ כְּנַעַן. וְעֵין
תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב מִשְׁמַעוֹת דְּגַמְרָא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רמ"א כֹּל תְּנָאִי שְׂאֵינוֹ כְּתַנָּאִי בְּנֵי גַד כו': וְזֶה הַנִּקְרָא תְנָאִי כְּפוּל
וְהוּא מַחוּיֵיב אִפִּילוּ אִם אָמַר עַל מְנַת כְּמוֹ בְּאֵלוֹ הַבְּבוֹת הַנִּקְדְּמוֹת א"ר מֵאִיר
שְׂצָרִיךְ ג"כ תְּנָאִי כְּפוּל וְאִין הַלְכָה כַּר' מֵאִיר: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ה

הַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה וְאָמַר, כְּסָבוֹר הָיִיתִי
שֶׁהִיא כֹהֶנֶת וְהָרִי הִיא לְוָיָה, לְוָיָה וְהָרִי הִיא
כֹהֶנֶת, עֲנִיָּה וְהָרִי הִיא עֲשִׂירָה, עֲשִׂירָה וְהָרִי
הִיא עֲנִיָּה, הָרִי זֶה מְקַדֶּשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִטְעַתּוּ
[טו]. הָאוֹמֵר לָאִשָּׁה, הָרִי אֶת מְקַדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר
שְׁאֲתַגִּיר אוֹ לְאַחַר שְׁתַּתְּגִירִי, לְאַחַר
שְׁאֲשַׁתְּחַרֵּר אוֹ לְאַחַר שְׁתַּשְׁתַּחֲרִירִי, לְאַחַר
שְׁיָמוּת בְּעֶלְדֶּךָ אוֹ לְאַחַר שְׁתָּמוּת אַחֻתְךָ, לְאַחַר
שְׁיַחְלֹץ [יז] לְךָ יְבָמְךָ, אֵינָה מְקַדֶּשֶׁת. וְכֵן
הָאוֹמֵר לְחֵבְרוֹ, אִם יִלְדָה אֲשֶׁתְּךָ נִקְבָּה הָרִי
הִיא מְקַדֶּשֶׁת לִי, אֵינָה מְקַדֶּשֶׁת. אִם הִיְתָה
אִשֶׁת חֵבְרוֹ מְעַבְרֶת וְהִכָּר עֲבָרָה, דְּבָרָיו קִיָּמִין,
וְאִם יִלְדָה נִקְבָּה, מְקַדֶּשֶׁת:

ר"ע מברטנורה וְהִכָּר עֲבָרָה, דְּבָרָיו קִיָּמִין. כְּתַב הַרְמַב"ם דְּאִין לוֹ לְבַא
עָלֶיהָ עַד שֶׁיִּקְדָּשְׁנָה קְדוּשֵׁין שְׁנַיִם [יח], שְׁאִין אָדָם מִקְנָה דְּבַר שֶׁלֹּא בָּא
לְעוֹלָם. וְלֹא אָמְרוּ דְּבָרָיו קִיָּמִים אֶלָּא לְהַחֲמִיר עָלֶיהָ שְׁאַסוּרָה לְנִשְׂאָ
לְאַחֲרִים: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [טז] שֶׁלֹּא הִטְעַתּוּ. אֶלָּא הוּא הִטְעָה אֶת עַצְמוֹ. וְכִיּוֹן דְּלֹא פִּרְשׁ,
לְאוּ כֹל כְּמִינֵיהּ, דְּהוּוּ לְהוּ דְּבָרִים שְׁבֵלָב. רַש"י. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: [יז]
שְׁיַחְלֹץ. קִסָּבֵר הָאִי תִּנָּא אִין קְדוּשֵׁין תּוֹפְסִין בִּיבְמָה לְשׁוּק. רַש"י. וְכִלּוּמַר
רַבִּי עֲקִיבָא הִיא דְּסָבֵר אִין קְדוּשֵׁין תּוֹפְסִין בְּחִיבֵי לְאוּיִן. וְאֵינָה הִלְכָה: [יח]
וּמְסִיִּים כְּדִי שְׁיִכְנִיס אוֹתָהּ בְּקְדוּשֵׁין שְׁאִין בְּהוֹן דְּפִי: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם הַמְקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה וְאָמַר כְּסָבוֹר הָיִיתִי כו': וּמָה שֶׁמִּתְחַזֵּק אֲצִלִּי
שֶׁצָּרִיךְ שִׁיקְדֵשׁ אוֹתָהּ אַחֵר שֶׁנּוֹלְדָה וְאִזּוֹ מוֹתֵר לְבַא עָלֶיהָ לְפִי שְׁמֵן הָעִיקָרִים

שבידינו אין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם ואמנם אמרנו דבריו
קיימין להחמיר שהיא נעשה כאשת איש : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ו

האומר לאשה הרי את מקדשת לי על מנת
שאדבר עליך לשלטון ואעשה עמך כפועל,
דבר עליה לשלטון **[כ]** ועשה עמה כפועל,
מקדשת **[כא]**. ואם לאו, אינה מקדשת. על מנת
שירצה אבא, רצה האב, מקדשת. ואם לאו
אינה מקדשת. מת האב, הרי זו מקדשת. מת
הבן, מלמדין האב לומר שאינו רוצה :

ר"ע מברטנורה ואעשה עמך כפועל. בפעלת יום אחד. ולא דמקדש לה
בשכר פעלה **[יט]**, דכיון דקימא לן ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף,
נמצא כשגמר פעלתו הוי שכירותו מלוה אצלה, והמקדש במלוה אינה
מקדשת. אלא דמקדש לה השתא בפרוטה על מנת שיעשה אחר כך עמה
כפועל: **על מנת שירצה אבא**. בגמרא מפרש שלא ימחה אבא, וכשקבע
זמן למחאתו, כגון שאמר שלא ימחה אבא כל שלשים יום. הלכך רצה
האב, שעברו שלשים יום ולא מחה, הרי זו מקדשת. לא רצה, שמחה
בתוך שלשים, אינה מקדשת: **מת האב**. תוך שלשים, הרי זו מקדשת,
דאמרינן מאן מחי: **מת הבן**. בתוך שלשים, מלמדים את האב שימחה,
כדי שלא תהא זקוקה ליבם: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[יט]** והא קא משמע לן מתניתין דישנה לשכירות מתחלה ועד
סוף, דאי לאו הכי פשיטא דתנאי זה מועיל כשאר תנאים דעלמא. רש"י:
[כ] לשלטון. והניחה השלטון ולא תבעה. הרמב"ם: **[כא]** מקדשת. אם יש
עדים שעשה עמה כפועל ודבר עליה לשלטון מקדשת בודאי, ואם אין עדים
מקדשת מספק. טור: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאדבר עליך כו' : על מנת שירצה אבא רצה האב מקודשת כו' : ואעשה עמך כפועל על מנת שיתן לה פרוטה לפי שאם קידש אותה בשכר עבודתו בלבד אינה מקודשת לפי שהוא זכה בכל חלק שכירתו עם כל חלק עבודתו וכשנגמרה עבודתו נעשה אצלה חוב בשכירות עבודתו ומקדש במלוה אינה מקודשת : ומה שאמר ע"מ שירצה אבא ענינו שלא ימחה בידו ולכך אם מת האב מקודשת ואם אמר ע"מ שלא ימחה אבא מכאן ועד שלשים יום הרשות בידו למחות אחר ששתק שלשים יום ונתבטלו הקדושין ולכך אם מת הבן בתוך שלשים יום מלמדן את האב לומר איני רוצה כדי שלא תהיה זקוקה ליבם : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ז

קִדְּשֵׁתִי אֶת בְּתִי וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי קִדְּשֵׁתִיהָ, וּבֹא אֶחָד וְאָמַר אֲנִי קִדְּשֵׁתִיהָ, נֶאֱמַן. זֶה אָמַר אֲנִי קִדְּשֵׁתִיהָ וְזֶה אָמַר אֲנִי קִדְּשֵׁתִיהָ, שְׁנֵיהֶם נוֹתְנִים גִּט. וְאִם רָצוּ, אֶחָד נוֹתֵן גִּט וְאֶחָד כּוֹנֵס :

ר"ע מברטנורה **אני קדשתי נאמן**. לכנסה **כב**. דלא חציף למימר קמיה דאב שקבל הקדושין, אני הוא, אם לא היה אמת, דמירתת דלמא מכחיש ליה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **כב** ואף על פי שאין דבר שבפירוה פחות משנים, ועד אחד דמהימן לומר מת בעליך הינו טעמא משום דאיהי דיקא ומנסבא ומתוד חמר שהחמרת עליה בסופה, והקא ליתיה להאי טעמא, התם הוא להוציאה מחזקתה, אבל זה שמעמידה בחזקתה אלא שאומר שנתקדשה לו, נאמן. הר"ן. והגאון פני הושע בסוגיא, שדא נרגא בדברי הר"ן. ובספרי פתחי נדה פתח מ"א מ"ב הארכתי בענין. ומקום הניחו לי להתגדר בעזרת ה' ותברך : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתי כו' : אמר נאמן שמותר לו לישאנה : (רמב"ם)

פרק ג - משנה ח

קִדְשֹׁתַי אֶת בְּתִי, קִדְשֹׁתֶיהָ וְגֵרְשֹׁתֶיהָ כְּשֶׁהִיא קֹטְנָה, וְהָרִי הִיא קֹטְנָה, נֶאֱמַן **[כג]**. קִדְשֹׁתֶיהָ וְגֵרְשֹׁתֶיהָ כְּשֶׁהִיא קֹטְנָה, וְהָרִי הִיא גְדוּלָה, אֵינוֹ נֶאֱמַן. נִשְׁבִּית וּפְדִיתֶיהָ, בֵּין שֶׁהִיא קֹטְנָה בֵּין שֶׁהִיא גְדוּלָה, אֵינוֹ נֶאֱמַן. מִי שֶׁאָמַר בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ **[כד]**, יֵשׁ לִי בָנִים, נֶאֱמַן. יֵשׁ לִי אֲחִים, אֵינוֹ נֶאֱמַן. הַמְקַדֵּשׁ אֶת בְּתוֹ סֵתָם, אֵין הַבּוֹגְרוֹת **[כה]** בְּכָל־:

ר"ע מברטנורה וְגֵרְשֹׁתֶיהָ. קִבַּלְתִּי אֶת גִּטָּה: וְהָרִי הִיא קֹטְנָה. עֲכָשְׁיוּ כְּשֶׁאָמַר עָלֶיהָ כֵּד: נֶאֱמַן. לְפָסְלָהּ מִן הַכֹּהֲנָה. שֶׁהָאֵב נֶאֱמַן עַל בְּתוֹ כֹּל זְמַן שֶׁהִיא קֹטְנָה, דְּכִתִּיב (דְּבָרִים כב) אֶת בְּתִי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה, כְּשֶׁאָמַר לְאִישׁ, אֲסָרָה עַל הַכֹּל, שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִים לְמִי, כְּשֶׁחֲזַר וְאָמַר לָזֶה, הַתִּירָה לוֹ **[כד]**: וְהָרִי הִיא גְדוּלָה. וְאִם לְאַחַר שֶׁגְדַלָה אָמַר כֵּד, וּבְקִטְנוּתָהּ לֹא אָמַר, אֵינוֹ נֶאֱמַן: נִשְׁבִּית וּפְדִיתֶיהָ וְכוּ' אֵינוֹ נֶאֱמַן. לְפָסְלָהּ מִן הַכֹּהֲנָה. דְּבִנְשׂוּאֵין הִימְנִיָה רַחֲמָנָא לָאֵב. לְשִׁבוּיָהּ לֹא הִימְנִיָה **[כה]**: יֵשׁ לִי בָנִים. וְאֵין אֲשֶׁתִּי זְקוּקָה לְיָבָם **[כז]**: יֵשׁ לִי אֲחִים. וְאֲשֶׁתִּי זְקוּקָה לְיָבָם. וְעַד עֲכָשְׁיוֹ הִיתָה בְּחֻזְקָת שְׂאִינָה זְקוּקָה: אֵין הַבּוֹגְרוֹת בְּכָל־. לְפִי שֶׁאֵין בְּרִשׁוּת הָאֵב לְקַדְשׁוֹ. וְאִף עַל פִּי שֶׁעֲשֵׂאתוּ הַבּוֹגְרֵת שְׁלִיחַ לְקַבֵּל קִדְוּשֶׁיהָ **[כט]**, אָמַרְיִן לֹא שְׁבִיק אָנֹשׁ מִצְוָה דְּרַמְיָא עָלֶיהָ **[ל]** וְעֵבִיד מִצְוָה דְּלֹא רַמְיָא עָלֶיהָ. אֲבָל הַקִּטְנוּת וְהַנְּעֻרוֹת כְּלָן צָרִיכוֹת גִּט מִסְפֵּק, דְּלֹא יִדְעִינן אִיזוֹ מֶהֱוֵן קִדְשׁ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[כג]** נֶאֱמַן. דְּוָקָא בְּתוּף פְּדִי דְבוּר, אֲבָל הֵיכָא דְהַחֲזִיקָה אֲשֶׁת אִישׁ עַל פִּיו אֵינוֹ נֶאֱמַן לֹאֲמַר לְאַחַר זְמַן גֵּרְשֹׁתֶיהָ, דְּלֹא הִימְנִיָה רַחֲמָנָא בְּגֵרוּשֵׁין. הַר"ן. דְּהָא קָרָא אֶת בְּתִי נָתַתִּי הוּא דְכִתִּיב: **[כד]** וְקָרָא בֵּין בְּקֹטְנָה בֵּין בְּנִעְרָה אֵלָא שְׂאִינָה בּוֹגְרֵת מִיָּרִי, וְלִפְיֵכָד צָרִיף לְפָרֵשׁ דְּקִטְנָה דְתַנּוּ הֵינּוּ

לְאִפּוֹקֵי בּוֹגְרֵת: **{כה}** וְהוּא הַדִּין בְּקִדּוּשֵׁי בֵּיאַת אֲסוּר לֹא הֵימְנִיה רַחֲמָנָא, וּבְהֵכִי נִיחָא, דְּלִיכָא לְמִימַר מְגוּ דְקִדְשִׁתִּיהָ לְפִסּוּלָהּ. הַרְיִין. וְעֵינָן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **{כו}** מִיִּתְתּוּ. אֹרְחָא דְמַלְתָּא נְקֻט. רְשָׁבִיִּים: **{כז}** וְאַפְלוּ כִּי מַחְזֵק בְּאַחֵי נְאָמָן. וְעֵינָן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **{כח}** אֵין הַבּוֹגְרוֹת כּוֹי. הָא קִטְנוֹת בְּכָלְל. דְּקִדּוּשֵׁין שְׂאִין מְסוּרִין לְבִיאָה, דְּכָל אַחַת סַפֵּק אַחוּת אֲשֶׁה, אַפְלוּ הֵכִי הוּוּ בְּכָלְל סַפֵּק קִדּוּשֵׁין וְצָרִיכוֹת גָּט: **{כט}** דְּאִי לָאוּ הֵכִי לְמֵאִי תִנָּן אֵין הַבּוֹגְרוֹת בְּכָלְל, מַלְתָּא דְפְשִׁיטָא הִיא. וְעֵינָן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **{ל}** דְּמַתְנִיתִין סְתָמָא קִתְנִי, וְאַפְלוּ אֲמַרְהָ לּוּ קִדּוּשֵׁי לָד, דְּאִית לִיה נְמִי הַנָּאָה מְנָה. גְּמָרָא. וְהָא דְקָרִי לִיה מְצוּה דְרַמְיָא עֲלִיהָ, דְכַתִּיב [יְרַמְיָה כט] וְאֵת בְּנוֹתֵיכֶם תִּנְנוּ לְאִנְשֵׁים. רְשָׁיִי: (עֵיקַר תּוֹי"ט).

רמב"ם קדשתי את בתי קדשתיה וגירשתיה כשהיא קטנה כו': מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאמן כו': המקדש את בתו סתם אין הבוגרות בכלל כו': נאמן במאמרו שבתו גרושה והיא פסולה לכהונה כל זמן שהיא נערה לפי שהתורה האמינתו עליה באלו השנים לאוסרה או להתירה אמרו מנין לאב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנאמר את בתי נתתי לאיש הזה לאיש אסרה הזה התירה ולפיכך נאמן עליה שהיא גרושה אבל אם היתה גדולה הרי זו לאתפסל לכהונה על פיו וכמו כן כשאמר שנשבת שפוסל אותה לכהונה אינו נאמן לפי שבנישואין הימניה רחמנא לאב בשבויה לא הימניה: ומי שקדש את בתו סתם והיו לו בנות רבות כולם אסורות על זה המקדש וצריכות גט כל אחת ואחת מלבד הבוגרות כמו שזכר: (רמב"ם)

פרק ג - משנה ט

מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי כֶּתִי בָּנוֹת מִשְׁתֵּי נָשִׁים **{לא}**, וְאָמַר קִדְשִׁתִּי **{לב}** אֶת בְּתֵי הַגְּדוֹלָה וְאִינִי יוֹדֵעַ אִם גְּדוֹלָה שְׁבַגְדוּלוֹת אוֹ גְּדוֹלָה שְׁבַקְטָנוֹת, אוֹ קִטְנָה שְׁבַגְדוּלוֹת שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִן הַגְּדוֹלָה שְׁבַקְטָנוֹת, כִּלְּוֹ **{לג}** אֲסוּרוֹת, חוּץ מִן הַקְטָנָה שְׁבַקְטָנוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר

[לד], כִּלְךָ מִתְרוֹת, חוּץ מִן הַגְּדוּלָה שֶׁבְּגְדוּלוֹת. קִדְשֹׁתַי אֶת בְּתֵי הַקְּטָנָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם קְטָנָה שֶׁבְּקְטָנוֹת אוֹ קְטָנָה שֶׁבְּגְדוּלוֹת, אוֹ גְּדוּלָה שֶׁבְּקְטָנוֹת שֶׁהִיא קְטָנָה מִן הַקְּטָנוֹת שֶׁבְּגְדוּלוֹת, כִּלְךָ אֲסוּרוֹת, חוּץ מִן הַגְּדוּלָה שֶׁבְּגְדוּלוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, כִּלְךָ מִתְרוֹת, חוּץ מִן הַקְּטָנָה שֶׁבְּקְטָנוֹת :

ר"ע מברטנורה קִדְשֹׁתַי אֶת בְּתֵי גְּדוּלָה. אֵינִי צוֹרֵךְ תַּנָּא לְאַשְׁמוּעִינָן פְּלִגְתָּא דְּרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסִי בְּקִדְשֹׁתַי אֶת הַגְּדוּלָה וּבְקִדְשֹׁתַי אֶת הַקְּטָנָה. דָּאֵי אֲשִׁמוּעִינָן בְּקִדְשֹׁתַי אֶת הַגְּדוּלָה, הוּא אֲמִינָא, בְּהָא קָאֵמֵר רַבִּי מֵאִיר, דְּכִיּוֹן דְּאֵיכָא דְּזוּטְרָא מְנָה, לְהַךְ "גְּדוּלָה" קָרִי לָהּ, דְּשִׁבַּח הוּא לְאָדָם לְקָרוֹת בְּתוֹ בְּלִשׁוֹן גְּדוּלָה אֶף עַל פִּי שֶׁהִיא קְטָנָה, כְּשֵׁישׁ קְטָנָה לְמִטָּה מִמְּנָה. אֲבָל קְטָנָה אֵימָא מוֹדֵי לִיהּ לְרַבִּי יוֹסִי דְּכָל שֶׁהוּא יָכוֹל לְקָרוֹת אוֹתָהּ גְּדוּלָה אֵין קוֹרָא אוֹתָהּ קְטָנָה. וְאֵי אֲתֵמֵר בְּהָא, בְּהָא קָאֵמֵר רַבִּי יוֹסִי, אֲבָל בְּהָךְ אֵימָא מוֹדֵי לִיהּ לְרַבִּי מֵאִיר, לְכֹךְ הֲצָרְכוּ שְׂתִיחֹן. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי בְּשְׂתִיחֹן : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[לא]** מִשְׁתֵּי נִשְׂיִים. שְׁנַשָּׂא הַשְּׁנִיָּה לְאַחַר מִיתַת הָרֵאשׁוֹנָה. גְּדוּלוֹת כַּת הָרֵאשׁוֹנָה. קְטָנוֹת כַּת שְׁנִיָּה. רִשְׁיִי. וְכִלְךָ בְּרִשׁוֹתוֹ. הִרְמַבִּי"ס. וְכִלְמֵר שְׁכֵלְךָ קְטָנוֹת אוֹ נְעֻרוֹת, אוֹ שְׁכֵלְךָ בּוֹגְרוֹת וְנִתְנוּ לוֹ רִשׁוֹת לְקִדְשׁוֹן, דְּאֵלוּ בּוֹגְרוֹת בְּמִקּוֹם קְטָנוֹת אוֹ נְעֻרוֹת, מְבַאֵר לְעִיל דְּאֶפְלוּ שׁוֹיִתִּיָּה שְׁלִיחַ אֵינָם בְּכָלֵל. בֵּית יוֹסֵף : **[לב]** קִדְשֹׁתַי. נִרְאָה בְּעֵינֵי דְּדוֹמָה לְאוֹתָהּ שֶׁשְׁנִינּוּ בְּמִשְׁנָה ז' קִדְשֹׁתַי וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי כּוֹי. וְהִכָּא נִמְיָא שְׁאוֹמֵר קִדְשֹׁתַי כּוֹי וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזוּהִי. וְאֶף עַל גַּב שֶׁהִמְקִדְשׁ יֵאמֵר שֶׁזוֹ הִיא שְׁקִדְשׁ, אֵינּוּ נִאֲמָן, דְּהִתָּם הֵינּוּ טַעֲמָא דְּנִאֲמָן כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי בְּשֵׁם הָרִ"ן, דְּחִזְקִתָּה מְקִדְשֵׁת וְאֵינּוּ מוֹצִיאָה מִחִזְקִתָּה. אֲבָל הִכָּא דְּלָמָא לֹא זוֹ הִיא שְׁקִדְשׁ וְנִמְצָא שְׁאוֹתָהּ שְׁנִתְקַדְשָׁה בְּאֲמַת מוֹצִיאָה מִן הַסִּפְקָ שֵׁישׁ לָנוּ בָּהּ. וְאֵין דְּבָר שֶׁבְּעֵרְוָה פְּחוֹת מְשֻׁנִּים, מְלַבֵּד הָאֵב שֶׁהֵאֱמִינְתוּ הַתּוֹרָה שֶׁנִּאֲמַר אֶת בְּתֵי נְתַתִּי. וְעֵין תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב : **[לג]** כִּלְךָ. מְפָרֵשׁ בְּגִמְרָא דְּבִשְׁאֵין בְּכַת שְׁנִיָּה אֶלָּא גְּדוּלָה וְקְטָנָה עֶסְקִינָן. שְׂאֵלוּ הִיא אֲמַצְעִית בְּכַת שְׁנִיָּה, אֶפְלוּ לְרַבִּי מֵאִיר הִיתָה מִתְרוֹת, מִשׁוּם דְּלֹא מְקַרְיָא גְּדוּלָה אֶלָּא אִם כֵּן הִיא גְּדוּלָה לְגַבִּי כָּל כַּת אַחַת. וְהֵינּוּ דְּלֹא קִתְּנִי וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ אִם אֲמַצְעִית שֶׁבְּקְטָנוֹת. אֲבָל אֲמַצְעִית שֶׁבְּגְדוּלוֹת נִכְלַלַת בְּקְטָנָה שֶׁבְּגְדוּלוֹת. הָרִ"ן : **[לד]** דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר. בְּהָא קַמְפְּלָגִי, רַבִּי מֵאִיר סָבַר מַחִית אֲנָשׁ נִפְשִׁיָּה לְסַפְקָא, וְרַבִּי יוֹסִי סָבַר לֹא מַחִית אֲנָשׁ נִפְשִׁיָּה לְמִימֵר מְלִיתָא דְּלִיתִי בָּהּ לִידֵי שְׂאֵלָה לְחַכְמִים. וְכִי אָמַר גְּדוּלָה, גְּדוּלָה מִמֶּשׁ שֶׁבְּכֵלְךָ קָאֵמֵר. גִּמְרָא : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מי שיש לו שתי בתי בנות משתי נשים כו' : השמיענו מחלוקת בזאת הבבא השניה לפי שמא יעלה על דעתינו כי כמו שר"מ אומר בבבא הראשונה שכולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות לפי שכל אחת מהן בערך הקטנה מן הקטנות גדולה נקראת לפי שמנהג בני אדם שאומרים על הבנות שהן גדולות ולהרבות השנים שלהן אבל בזאת הבבא השניה שקדש קטנה אינה נקראת קטנה אלא כשאיין שם קטנה ממנה ולכך למדנו שאפילו בזאת חולק ר' מאיר והלכה כר' יוסי בשני המאמרים : (רמב"ם)

פרק ג - משנה י

האומר לאשה, קדשתיך **{לה}**, והיא אומרת לא קדשתיני, הוא אסור בקרובותיה **{לו}**, והיא מתרת בקרוביו. היא אומרת קדשתיני והוא אומר לא קדשתיך, הוא מתר בקרובותיה, והיא אסורה בקרוביו. קדשתיך, והיא אומרת לא קדשתיך, הוא אסור בקרובות גדולה, וגדולה מתרת בקרוביו. הוא מתר בקרובות קטנה, וקטנה מתרת בקרוביו :

ר"ע מברטנורה האומר לאשה קדשתיך וכו'. איצטריך לאשמועינן באומר קדשתיך, ובאומרת קדשתיני. דאי אשמועינן באומר לאשה קדשתיך שהוא אסור בקרובותיה והיא מתרת בקרוביו, הנה אמינא דינא הוא דלא מתסרא איהי בקרוביו, דאיהו שקורי קא משקר, דגברא לא אכפת ליה אם אוסר עצמו חנם בקרובותיה, ומשקר ואמר קדשתיך אף על פי שלא קדשה, אבל איהי כי אמרה קדשתיני, דאסרה נפשה אפלי עלמא עד שיתן לה גט, אי לאו דקים לה, לא הוה אמרה, ונתסר איהו על פיה בקרובותיה, ואפלו יחב לה גט. קא משמע לן : קדשתיך והיא אומרת לא קדשתיך אלא בתי וכו'. משום דהוה סלקא דעתין לומר מאחר

שְׁהָאָב נֶאֱמָן עַל בֵּיתוֹ מִן הַתּוֹרָה, וְהִיא הָאֵם נֶאֱמָנָה עַל בֵּיתָהּ מִדְּרַבָּנָן,
קָא מִשְׁמַע לָן דְּאִינָה נֶאֱמָנָה : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {לה} **קדשתיך**. בְּפָנַי פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי, וְהִלְכוּ לָהֶם לְמִדְּיַנְתָּ הַיָּם.
דְּהָא אֵין קְדוּשִׁין בְּלֹא עֵדִים. גְּמָרָא : **לז** **אָסוּר כּוֹי**. דְּשׁוֹינָהוּ עָלֶיהָ חֲתִיכָה
דְּאָסוּרָא בְּהוֹדְאָתוֹ. רְש"י : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האומר לאשה קידשתיך והיא אומרת לא קדשתי כו' : שמא יעלה
על הדעת שתהיה האשה נאמנת על בתה מדרבנן אחר שהאב נאמן מן
התורה כמו שבארנו לכך למדנו שהיא אינה נאמנת : (רמב"ם)

פרק ג - משנה יא

קְדֻשְׁתִּי אֶת בֵּיתְךָ **לז**, וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא קְדֻשְׁתְּךָ
אֶלָּא אוֹתִי, הוּא אָסוּר בְּקִרְוֹבוֹת קְטִינָה,
וְקְטִינָה מִתְּרַת בְּקִרְוֵבָיו, הוּא מִתֵּר בְּקִרְוֹבוֹת
גְּדוּלָה, וְגְדוּלָה אָסוּרָה בְּקִרְוֵבָיו :

ר"ע מברטנורה **קדשתי את ביתך וכו'**. אִיִּדֵי דְתִנָּא לְהֵי בְּבִי דְלַעִיל, תִּנָּא
נְפִי לְהָא, וְאָף עַל פִּי שְׁהִיא מִשְׁנָה שְׁאִינָה צְרִיכָה. וּבְכָל הֵי דְהִיא אוֹמֶרֶת
קְדֻשְׁתִּי, מְבַקְשִׁים מִמֶּנּוּ לִתְּוֹ גִט **לח** כְּדִי לְהַתִּירָה. וְאִם מְעַצְמוּ נָתַן גִּט,
כּוֹפִין אוֹתוֹ לִתְּוֹ כְּתֻבָּה **לט** : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {לז} **ביתך**. בְּגְדוּלָה שְׁעִשְׂאָתָה שְׁלִיחַ. וְהִיא קְבָלָה קְדוּשִׁין לְעֶצְמָה
וְאִמְרָה שְׁגָם הוּא כְּשֶׁקְדֻשָּׁה נִתְּפָן לְקִדְשׁ אֶת עֶצְמָה : **לח** וְכּוֹפִין לֹא, דְּאִמְרָה
לֹא נִיחָא לִי דְאִתְּסַר בְּקִרְוֹבָתָה. גְּמָרָא : **לט** דְּגִלִּי דְעֵתִיָּה דְקְדֻשָּׁה, וְאִרוּסָה
יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה. רְש"י, וְלִמָּאן דְּסוּבֵר דְּאִין לָהּ כְּתֻבָּה, הָכָא כְּשֶׁכְּתַב לָהּ. וְאִם
תִּאמְרָה הִיאֵךְ יָכוֹל לִוְמַר לֹא קְדֻשְׁתִּיךָ. וְיֵשׁ לִוְמַר דְּמִיָּרִי בְּמִקּוּם שְׁכוּתָבִין
כְּתֻבָּה וְאִתְּרָה כְּדִי מְקִדְשִׁין. הָרַב הַמְּגִיד מִשְׁנָה : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם קדשתי את בתך והיא אומרת לא קדשתי אלא אותי כו' : אמר זאת
הבבא כדי להשלים החלוקים ואף על פי שלא היה צריך אליה וכל זמן

שאמרה היא קדשתני מבקשין ממנו ליתן גט ואם נתן מעצמו כופין אותו
ליתן כתובה : (רמב"ם)

פרק ג - משנה יב

כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ קְדוּשָׁיו וְאִין עֲבָרָה, הַוּלָד הוּלָדִי
אַחַר הַזָּכָר {מא}. וְאִיזָה, זֹו כֹהֲנֵת, לְוִיָּה {מב}
וְיִשְׂרָאֵלִית שֶׁנִּשְׂאוּ לָכֶהֱן וּלְלוֹי וּלְיִשְׂרָאֵל. וְכָל
מְקוֹם שֵׁישׁ קְדוּשָׁיו וְיִשׁ עֲבָרָה {מג}, הַוּלָד הוּלָדִי
אַחַר הַפְּגוּם {מד}. וְאִיזוּ, זֹו {מה} אֶלְמָנָה לָכֶהֱן
גְּדוּל, גְּרוּשָׁה וְחֻלּוּצָה לָכֶהֱן הַדְּיוּט, מִמְזָרֵת
וּנְתִינָה לְיִשְׂרָאֵל, בֵּת יִשְׂרָאֵל לְמִמְזָר וּלְנִתָּיו.
וְכָל מִי שֶׁאִין לָהּ עָלָיו קְדוּשָׁיו אֲבָל יֵשׁ לָהּ עַל
אַחֲרִים קְדוּשָׁיו, הַוּלָד מִמְזָר. וְאִיזָה, זֹה הַבָּא
עַל אַחַת מִכָּל הָעֲרִיּוֹת שֶׁבַתּוֹרָה. וְכָל מִי שֶׁאִין
לָהּ לֹא עָלָיו וְלֹא עַל אַחֲרִים קְדוּשָׁיו, הַוּלָד
כְּמוֹתָהּ. וְאִיזָה, זֹה וְלָד שֶׁפָּחָה {מז} וְנִכְרִית :

ר"ע מברטנורה **כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ קְדוּשָׁיו וְאִין עֲבָרָה**. שֶׁקְדוּשָׁיו תּוֹפְסִין בָּהּ
וְאִין עֲבָרָה בְּנִשְׂוִאָיָה. וְהֵאֵי כָּלְלָא לָאוּ דְוָקָא {מ}, שֶׁהָרִי גֵר שֶׁנִּשְׂאָ מִמְזָרֵת
יֵשׁ קְדוּשָׁיו וְאִין עֲבָרָה, דְקָהֱל גְרִים לֹא אֶקְרִי קָהֱל, וְאִף עַל פִּי כֹן אִין
הַוּלָד הוּלָדִי אַחַר הַזָּכָר, שֶׁהַוּלָד מִמְזָר, אַחַד גֵר שֶׁנִּשְׂאָ מִמְזָרֵת וְאַחַד
מִמְזָר שֶׁנִּשְׂאָ גִיּוֹרֵת: וְכָל מִי שֶׁאִין לָהּ עָלָיו קְדוּשָׁיו וְכוּי הַוּלָד מִמְזָר.
בִּיבְמוֹת נִפְקָא לֹן מִקְרָא דְכְּתִיב (דְּבָרִים כג) לֹא יִקַּח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אָבִיו,
וְסָמִיךְ לִיָּה לֹא יָבֵא מִמְזָר, וּמוֹקְמִינֵן לָהּ בְּשׁוֹמְרֵת יָבֵם שֶׁל אָבִיו, שֶׁהִיא
אִשְׁתּוֹ אָחִי אָבִיו שֶׁהִיא עָלָיו בְּכֵרֵת: עַל אַחַת מִכָּל הָעֲרִיּוֹת. שֶׁל חִיבֵי
כְּרִיתוֹת {מז}: וְלָד שֶׁפָּחָה וְנִכְרִית. דְכְּתִיב בְּשִׁפְחָה (שְׁמוֹת כא) הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ

תהיה לאדניה **{מח}**, ובנקרית כתיב (דברים ז) כי יסיר את בנה מאחרי, ומדלא כתיב כי תסיר, שמע מנה הכי קאמר, בתה לא תתן לבנו, כי יסיר בעל בתה את בנה אשר תלד לו בתה מאחרי, אבל אבתו לא תקח לבנה לא מהדר, שאין הבן הבא מן הנקרית קרוי בנה אלא בנה **{מט}**:
(ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {מ} ובגמרא, דאיזו זו אתי למעוטי כהאי גונא: **{מא}** הזכר. דלמשפחתם לבית אבתם כתיב. רש"י: **{מב}** לוייה. גמרא. ותו לא, והרי חלל שנשא בת ישראל הולד הולך אחר הזכר כו', תנא כל מקום לאתויי: **{מג}** עברה. ואפלו הכי תפסי קדושין, דקסבר קדושין תופסין בחיבי לאוין, והכי איפסיק הלכתא: **{מד}** הפגום. שבשניהם. הנולד מפסולי כהנה, הולד פסול. וכן בן ממזרת מישראל, ממזר, וכן בן ממזר מישראלית. וכן בן נתינה מישראל, נתין, וכן נתין מפשרה, נתין. רש"י. והא דהולך אחר הפגום, ילפינן מקראי: **{מה}** ואיזו כו'. ותימה דלא חשיב נמי לחיבי עשה מצרי ואדומי, וצריך לומר דתנא ושיר. ועין תוספות יום טוב: **{מו}** חוץ מן הנדה. ועין תוספות יום טוב: **{מז}** שפחה. מנלן דלא תפסי בהו קדושין, דאמר קרא שבו לכם פה עם החמור: **{מח}** ובשפחה כנענית נשואה לעבד עברי מירי, גמרא. ופרש רש"י ואמר קרא דלא יצא הבן חפשי עם אביו. ועין תוספות יום טוב: **{מט}** וכיון דפשיטא דולדה כמוה, ממילא מפשיט לן דלא תפסי בה קדושין. הר"ן. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כל מקום שיש קדושין ואין עבירה כו': כבר ידעת שאלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט הולד חלל ולא נאמר באלו הולד הולך אחר הפגום אלא מפני שהם מחייבי לאוין והולד פגום כללום עם חייבי לאוים שאפשר לומר בהם הולד הולך אחר הפגום לפי שישראל שנשא ממזרת או ממזר שנשא ישראלית הולד ממזר כמו כן הדין בנתין ונתינה ואף על פי שאלו הכללות אמתיים וההסכמה עליה אמנם יש בבוא הראשונה זוג אחד בלבד שאינו כמו שאמרנו והוא גר שנשא ממזרת שיש קדושין ואין עבירה לפי שהגר מותר בממזרת לפי שפסק הלכה קהל גרים לא איקרי קהל אבל הולד ממזר וכמו כן ממזר שנשא גיורת בזה הזוג בלבד ואף על פי שהוא בלא עבירה והולד הולך אחר הפגום וממה שראוי שתדעהו שמצרי שני שנשא מצרית ראשונה הולד שלישי לפי שהם קדושין בלא עבירה והולד הולך אחר הזכר וכמו כן אילו נשא אדומי ראשון לאדומית שניה הולד שני ונאמר בשפחה האשה וילדיה ולדה כמוה ונאמר בעובדת כוכבים כי יסיר את בנה מאחרי בנה **{מישראלית}** קרוי בנה ואין בנה הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנה אלא בנה. (רמב"ם)

פרק ג - משנה יג

רבי טרפון אומר, יכולין ממזרים לטהר [נ].
כיצד. ממזר שנשא שפחה, הולד עבד. שחררו,
נמצא הבן בן חורין. רבי אליעזר אומר, הרי
זה עבד ממזר [נג]:

ר"ע מברטנורה ממזר שנשא שפחה. ואפלו לכתחלה יכול ממזר לשא
שפחה כדי לטהר את בניו [נא]. והלכה כרבי טרפון. ומודה רבי טרפון
שעבד שנשא ממזרת, הולד ממזר, שעבד אין לו יחוס [נב]: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [נ] לטהר. מפסול זרעם, שלא יהיו בניהם ממזרים. רש"י: [נא]
דאף על גב דממזר חביב הוא בכל הלאוין שבתורה. לאו דשפחה שאני, דלא
אמר רחמנא לא תקח שפחה, ואפקיה בלשון לא יהיה קדש, דמתרגמינן לא
יסב גברא מבני ישראל אתתא אמה, משמע שאין ממזר בכלל, שפיון
שיצירתו בעברה, קדש ועומד הוא. רבנו תם. ועין תוספות יום טוב: [נב]
אינו מתניחס אחר אביו. רש"י: [נג] עבד ממזר. בגמרא פליגי בילפותא
דקרא: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם רבי טרפון אומר יכולין ממזרים ליטהר כו': אינו חולק רבי טרפון
בעבד שנשא ממזרת שהולד ממזר לפי שאין חייס לעבדים ואין הפרש בין
שתהיה שפחתו או שפחת חבירו ורבי טרפון מתיר לכתחילה. והלכה כרבי
טרפון: (רמב"ם)

פרק ד - משנה א

עֲשָׂרָה יוֹחֲסִין **{א}** עָלוּ מִבְּבֶל, כֹּהֲנֵי **{ד}**, לְוִי **{ה}**,
יִשְׂרָאֵלִי, חֲלָלִי, גֵרִי, וְחֲרוּרִי, מִמְזִירִי, נְתִינֵי,
שְׂתוּקִי, וְאַסוּפֵי. כֹּהֲנֵי, לְוִי וְיִשְׂרָאֵלִי, מִתְרִים
לְבֹא זֶה בְּזֶה. לְוִי **{ח}**, יִשְׂרָאֵלִי, חֲלָלִי, גֵרִי
וְחֲרוּרִי **{ט}**, מִתְרִים לְבֹא זֶה בְּזֶה. גֵרִי וְחֲרוּרִי,
מִמְזִירִי וְנְתִינֵי שְׂתוּקִי וְאַסוּפֵי, כָּלֶם מִתְרִין **{י}**
לְבֹא זֶה בְּזֶה:

ר"ע מברטנורה עֲשָׂרָה יוֹחֲסִין עָלוּ מִבְּבֶל. שֶׁהִפְרִישׁ עֲזָרָא כָּל הַפְּסוּלִים
שֶׁהָיוּ בְּבָבֶל **{ב}** וְהוֹלִיכֵן עִמּוֹ, כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְעַרְבוּ עִם הַמִּיחְסִין, מֵאַחַר
שֶׁאִין שָׁם בֵּית דִּין **{ג}**: חֲלָלִי. כֹּהֲנִים שֶׁנּוֹלְדוּ מִן הַפְּסוּלוֹת לַכֹּהֲנָה, כְּגוֹן
אֶלְמָנָה לְכַהֵן גְּדוֹל, גְּרוּשָׁה **{ו}** חֲלָלָה זֹנָה לְכַהֵן הַדְּיוֹט: חֲרוּרִי. עֲבָדִים
מִשְׁחָרְרִים: נְתִינֵי. גְּבֻעוֹנִים שֶׁמְלוּ בִימֵי יְהוֹשֻׁעַ, וְנֶאֱסְרוּ לְבֹא בְּקֹהֶל **{ז}**:
שְׂתוּקִי וְאַסוּפֵי. מִפְּרֵשׁ לָהּ וְאֶזֶל: גֵרִי וְחֲרוּרִי מִמְזִירִין כֹּי כָּלֶם מִתְרִין
לְבֹא זֶה בְּזֶה. דְּקֹהֶל גֵרִים לֹא אֶקְרִי קֹהֶל, וְלֹא הִזְהָרוּ מִמְזִירִים לְבֹא
בְּקֹהֶל גֵרִים. אֲבָל לְוִי וְיִשְׂרָאֵלִי בְּמִמְזִירִי לֹא. וְשְׂתוּקִי וְאַסוּפֵי סָפֵק
מִמְזִירִים הֵם וּמִתְרִין לְהִתְעַרֵב בְּמִמְזִיר וְדָאִי, דְּאֶמְרִינָן בְּקֹהֶל וְדָאִי הוּא
דְּלֹא יָבֵא, הָא בְּקֹהֶל סָפֵק יָבֵא **{יא}**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{א}** יוֹחֲסִין. שֶׁם הַיַּחֲס הַיִּנְחַח עַל יְדִיעַת הָאִישׁ לְבֵית אָבוֹתָיו לְדַעַת
עֲנִינּוֹ, עַל אֵיזָה דְרָדָּ שֶׁנּוֹלְד. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{ב}** מִדְּלֹא תִנּוּ עָלוּ לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל אֲלֹא עָלוּ מִבְּבֶל, לֹא שֶׁמְעִינָן שֶׁכָּלֶם עָלוּ מִבְּבֶל. וְגִמְרָא: **{ג}** כְּלוּמַר
סִנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים וְדָנִין אֶת הַכֹּהֲנָה. כְּדִתְנֵן בְּסוּף מִסְכַּת מְדוֹת:
{ד} כֹּהֲנֵי כֹי. מְנַלְן דְּסִלִּיקוּ כֹי, וְנִלְיָן לָהּ מִקְרָא בְּגִמְרָא: **{ה}** לְוִי. וְהָא
דְּכֹתִיב [עֲזָרָא ח] וּמִבְּנֵי לְוִי לֹא מִצְאָתִי שָׁם, זֶה הָיָה בְּעוֹדוֹ בְּבָבֶל, דּוּק בְּפְּסוּלִים.
וְהָא דְּעֲזָרָא קִנְסָם שֶׁלֹּא עָלוּ עִמּוֹ (כְּמוֹ שֶׁכֹּתֵב הַרִיב סוּף מְעֻשָׁר שְׁנִי), הִינּוּ עַל שֶׁלֹּא
נִתְעוֹרְרוּ מְעַצְמָם לְעֵלוֹת. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{ו}** וְלֹא מְנִי חֲלוּצָה, מְשׁוּם
דְּדַבְרֵי סוּפְרִים הוּא. וּמְכַל מְקוּם הַיְלָד חָלַל מִדְּבָרֵיהֶם. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם
טוֹב: **{ז}** שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּתְּנֵם יְהוֹשֻׁעַ חֲטָבֵי עֵצִים וְגו' [וְהוֹשֻׁעַ ח]. וְחִיבִים יִשְׂרָאֵל לְמוֹל
עֲבָדֵיהֶם הַכְּנַעֲנִים, וְהִנְהוּ הוּוּ בְּכָלֶל מִקְנֵת כְּסָפָד (וְעֵינָן מֵה שֶׁכֹּתֵב רִישׁ פְּרָק ג'
דְּמִכּוֹת): **{ח}** לְוִי כֹי. אֲבָל כֹּהֲנֵי בְּחֲלָלֵי גֵרִי וְחֲרוּרִי לֹא, שֶׁחֲלָלָה בְּלֹאוֹ.
וּמִשְׁחָרְרֵת בְּחִזְקַת זֹנָה. רִשׁ"י: **{ט}** וְחֲרוּרִי. מִשְׁמַע אֲבָל עֲבָדִים לֹא. אֲלִיבָא
דְּרַבִּי טְרַפּוֹן הוּא הַדִּין לְמִמְזִירִים דְּמִתְרִין בְּעֲבָדִים, אֲלֹא מְשׁוּם אֵינְךָ
שֶׁאַסוּרִים בְּעֲבָדִים תִּנְא חֲרוּרִי. הַר"ן: **{י}** מִתְרִים כֹי. וְאִף דְּנְתִינֵים קִימֵי
בְּלֹא תִתְחַתְּנוּ דְּקֹאִי אֲשַׁבְּעָה עִמְמִין בְּגִרוּתָן, דִּישׁ לומר דְּלֹא מִחִיבֵי בְּלֹאוֹ

דַּחַתְנוּן אֶלֶּא הִיכָא דְאִיכָא חֲשָׁשָׁא דְכִי יָסִיר, לְפִי שְׁלֵא חֲשָׁשָׁה תוֹרָה אֶלֶּא
אֲמִיחֲסִים, אֲבָל אֶפְסוּלִים לֹא. אֶלֶּא דְבִלָּא גְרוּת אֶסוּרִים מְשׁוּם חֲשָׁשׁ הֶסְרָה,
אֲבָל נְתִינֵי שְׁהֵם גְּרִים וְחִיבִים בְּכָל הַמְצוֹת לָאוּ בְּנֵי הֶסְרָה נִינְהוּ: [יא] וְהִכִּי
נְמִי אִיכָא לְמִדְרֵשׁ מִמְזֹר וְדָאֵי הוּא דְלֹא יָבֵא, הָא סְפִק מִמְזֹר יָבֵא, וְלִישְׁרֵי
בִּישְׂרָאֵל שְׁתוּקֵי וְאֶסוּפֵי. וְהִכִּי נְמִי אֶמְרִינָן בְּגִמְרָא, אֶלֶּא דְחֲכָמִים הֵם שְׁעָשׂוּ
מַעְלָה בְּיוֹחֲסִין וְלֹא רָצוּ לְהַכְשִׁירָם לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל זֶה בְּזָה לֹא עָשׂוּ מַעְלָה:
(עִיקָר תוּי"ט).

רמב"ם עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי ישראליו כו': כשעלה עזרא מבבל
לא הנית בהם פסול בשום פנים אלא כהנים לויים וישראלים מיוחסים וכן
אמרו לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקיה והעלה עמו אלו העשרה
משפחות מפני שחשש שמא יתערבו עמם אחר שלא היה שם בית דין הגדול
שישתדלו על כך ולפיכך העלה אותם לירושלים שהיה שם בית דין הגדול
שלא יניחו אותם להתערב: ונתנינם הם הגבעונים שנתגיירו בימי יהושע
שנאמר ויתנם יהושע חוטבי עצים ושואבי מים [א] לכל העדה. (רמב"ם)

פרק ד - משנה ב

וְאֵלוּ הֵם שְׁתוּקֵי, כֹּל שֶׁהוּא מְכִיר אֶת אָמוֹ
וְאֵינוֹ מְכִיר אֶת אָבִיו. אֶסוּפֵי, כֹּל שֶׁנֶּאֱסַף מִן
הַשּׁוּק וְאֵינוֹ מְכִיר לֹא אָבִיו וְלֹא אָמוֹ. אֲבָא
שְׁאוּל הִיָּה קוֹרָא לְשְׁתוּקֵי, בְּדוּקֵי:

ר"ע מברטנורה שְׁתוּקֵי. כֹּל שֶׁהוּא מְכִיר אֶת אָמוֹ. שְׁקוֹרָא אֲבָא, וְאָמוֹ
מְשִׁתְּקֵתוֹ: בְּדוּקֵי. שְׁבוּדְקִין אֶת אָמוֹ. אִם אֶמְרָה לְכָשֶׁר נִבְעֵלְתִי, הַנּוֹלֵד
כָּשֶׁר. וְהִלְכָה כְּאֲבָא שְׁאוּל: (ר"ע מברטנורה).

רמב"ם ואלו הם שתוקי כל שהוא מכיר את אמו כו': אמרו מאי בדוקי
שבודקין את אמו ואם אמרה לכשר נבעלתי הולד כשר כמו שבארנו
בתחילת כתובות. והלכה כאבא שאול: (רמב"ם)

פרק ד - משנה ג

כָּל הָאֲסוּרִים לְבֹא בְקֶהֱלָה, מִתְּרִים לְבֹא זֶה בְּזֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר, וְדָאן בּוֹדְאָן, מִתְּרִי. וְדָאן בְּסִפְקוֹ, (ויספקו בודאן), וְסִפְקוֹ בְּסִפְקוֹ, אֲסוּר {יב}. וְאֵלוּ הֵן הַסִּפְקוֹת, שְׁתוּקִי, אֲסוּפִי וְכוּתִי :

ר"ע מברטנורה כָּל הָאֲסוּרִים לְבֹא בְקֶהֱלָה. אָף עַל גַּב דְּתַנִּינָן לֵה בְּרִישָׁא מִמְזָרֵי וּנְתִינֵי וְכוּי' מִתְּרִים לְבֹא זֶה בְּזֶה, הָא קַמְשָׁמַע לֹן כְּגוֹן גַּר עֲמוּנֵי וּמוֹאבֵי עִם מִמְזָר שְׁתוּקִי וְאֲסוּפִי : רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר. מִפְּרָשׁ בְּגִמְרָא דְהַכִּי קֵאָמַר, אֶפְלוּ רַבִּי יְהוּדָה שְׁאוּסֵר גַּר בְּמִמְזָרָת, הֵנִי מְלִי גַר שֶׁל שְׁאָר נְכָרִים שְׁמִתָּר לְבֹא בְקֶהֱלָה הוּא דְאֲסוּר בְּמִמְזָרָת לְרַבִּי יְהוּדָה, דְּסִבִּירָא לֵיהּ קֶהֱלָה גְרִים אֶקְרִי קֶהֱלָה, אֲבָל גַּר עֲמוּנֵי וּמוֹאבֵי שְׁאוּסֵר לְבֹא בְקֶהֱלָה מוֹדָה רַבִּי יְהוּדָה שְׁמִתָּר בְּמִמְזָרָת : וְדָאן בּוֹדְאָן מִתְּרִי. כְּגוֹן מִמְזָרֵי בְּנִתְיָנֵי : וְדָאן בְּסִפְקוֹ. מִמְזָרֵי וּנְתִינֵי בְּשְׁתוּקִי וְאֲסוּפִי : סִפְקוֹ בְּסִפְקוֹ. שְׁתוּקִי בְּשְׁתוּקִית, וְאֲסוּפִי בְּאֲסוּפִית, וְאֲסוּפִי בְּשְׁתוּקִית. אָף עַל פִּי שְׁזָה סִפְקוֹ וְזָה סִפְקוֹ, שְׁמָא זֶה כְּשֵׁר זֶה וְזָה פְּסוּל. וְהִלְכָה כְּרַבִּי אֶלְיעֶזֶר : כּוּתִי. הוּי סִפְקִיהוּ לְפִי שְׁאִין בְּקִיאִין בְּתוֹרַת גִּטִּין וְקִדּוּשִׁין. וְהֵאִידִנָּא עֲשָׂאוּם כְּנְכָרִים גְּמוּרִים לְכָל דְּבִרְיָהֶם : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {יב} אֲסוּר. דְּסִבִּירָא לֵיהּ עֲשׂוּ מַעְלָה בְּיוֹחֲסִין אֶפְלוּ בְּהֵנִי : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם כֹּל הָאֲסוּרִין לְבֹא בְקֶהֱלָה מוֹתְרִים לְבֹא זֶה בְּזֶה כּוּי' : הָאֲסוּרִין לְבֹא בְקֶהֱלָה הֵם עֲמוּנֵי וּמוֹאבֵי וּמִמְזָר וּשְׁתוּקִי שֶׁלֹּא נִבְדְּקָה אִמּוֹ וְאֲסוּפִי וְכוּתִי בְּזִמְנָן שֶׁלֹּא הִיָּה הַכּוּתִי אֲצֵלֶם כְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֲבָל הַיּוֹם בְּאֵרֶנּוּ שֶׁהֵם כְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְכָל דְּבִרְיָהֶם וּמָה שְׁאוּמֵר ר' יְהוּדָה אוֹסֵר שִׁיעוּרוֹ וְאֶפְלוּ לְרַבִּי יְהוּדָה שְׁאוּסֵר גַּר בְּמִמְזָרָת מִתִּיר גַּר עֲמוּנֵי בְּמִמְזָרָת לְפִי שֶׁתְּכִלִּית כּוֹוֹנֵת ר"י שְׁאוּמֵר קֶהֱלָה גְרִים אִיקְרִי קֶהֱלָה וְגַר אֲסוּר בְּמִמְזָרָת אִינוּ אוֹמֵר אֲלֵא כְּשֶׁזֶה הִגֵּר רָאוּי לְבֹא בְקֶהֱלָה אֲבָל אִם הִיָּה אֲסוּר לְבֹא בְקֶהֱלָה הִרִי זֶה מוֹתֵר בְּמִמְזָרָת וְהִלְכָה כּוּי' אֶלְיעֶזֶר בְּפִסְקֵי הַלְכָה קֶהֱלָה גְרִים לֹא אִיקְרִי קֶהֱלָה וְגַר מוֹתֵר בְּכַהֲנַת מוֹתֵר בְּמִמְזָרָת : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ד

הנושא אשה כהנת **{יג}** צריך לבדק אחריה
 ארבע אמהות שהן שמנה **{יד}**, אמה ואם אמה,
 ואם אבי אמה ואמה, ואם אביה ואמה, ואם
 אבי אביה ואמה. **{טו}** לוייה **{טו}** וישראלית,
 מוסיפין **{יח}** עליהן עוד אחת:

ר"ע מברטנורה ארבע אמהות. שתיים מצד האב ושתיים מצד האם: שהם
 שמנה. ארבע מן האב. וארבע מן האם. ואלו הן, אמה, אם אמה, אם
 אבי אמה, אם אם אבי אמה, אם אביה, אם אם אביה, אם אבי אביה,
 אם אם אבי אביה. בודקים בהם שלא היה באחת מהן מן הפסולות
{טו}: ואם היתה לוייה וישראלית. וכהן **{יז}** בא לכנסה: מוסיפין עליהן
 עוד אחת. אם אחת בכל זוג וזוג. כגון אמה ואם אמה ואם אם אמה,
 וכן כלם. והא דבדקין באמהות ולא בדקין באבות שמא יש פסול
 באביה או באבי אביה, משום דדרך האנשים כשמגנים זה את זה מתוך
 קטטה, מגנין ביוחסין, ואם היה שום פסול מצד האבות היה ידוע. אבל
 הנשים אין זו מגנה את זו בפסול יחוס אלא בזנות, וכי איכא בהו מלתא
 בפסול יוחסין לית ליה קלא. ולא נאמרה חיוב בדיקה זו אלא במשפחה
 שקרא עליה ערער **{יט}**, אבל משפחה שאין בה חשד אינו צריך לבדק,
 שכל המשפחות בחזקת כשרות הן עומדות. והאיש בלבד הוא שצריך
 לבדק כשבא לשא אשה ממשפחה שיש בה חשד, אבל כהנת שבאת
 לנשא אינה צריכה לבדק אחר האיש, שלא הזהירו **{כ}** כשרות לנשא
 לפסולים, וכהנת מתרת לכתחלה להנשא לגר ולחלל, וכל שכן לוייה
 וישראלית **{כא}**: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{יג}** הנושא כו'. פרוש כהן שבא לשא אשה כהנת. וקאמר דצריך
 לבדק משום שאנו רוצים שבנה ישמש על גבי המזבח. אבל אין לפרש דמירי
 בישראל כו', דאם כן אמאי נקט כהנת, אפלו חללה נמי הוי בנה כשר לכהנת.
 תוספות. ועין תוספות יום טוב דלהר"ב דמפרש דדוקא בערעור דין הבדיקה
 משום עצמו, שלא ישא למזהר עליה. ואפלו הכי אין לפרש בישראל, דכל

שָׁאִין כָּאן פְּסוּל חֲלָלוֹת אֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה אֶפְלוּ לְמַמְזָרוֹת. וְכֵן כְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת דְּעֶקֶר הַבְּדִיקָה מְשׁוּם חֲלָלוֹת, וְאָגַב כּו'. וְעֵין עוֹד: **{יד}** שְׂמֵנָה. נֶקֶט הַאי לִישָׁנָא לְפִי שְׂמֵפְנֵי בְּדִיקַת הָאֲרָבַע צָרִיךְ לְבַדֵּק הָאֲחֵרוֹת, שָׁאִין הָאֲרָבַע נְבֻדָּקוֹת אֶלָּא אִם כֵּן הוּא בּוֹדֵק שְׂלִמְעָלָה מֵהוּ. הַר"ן: **{טו}** וּלְשׁוֹן רִשְׁי"י, בּוֹדֵקִים שְׂלֵא הֵיוּ מְמַזְרוֹת אוֹ אַחַת מֵהַפְּסוּלוֹת לְקַהֵל: **{טז}** לֹוִיָּה כּו'. דָּאָף עַל גַּב דְּאִין בְּהוּ חֲשֵׁשׁ חֲלָלוֹת, שְׂאָבִיָּה הוּא לְוִי וַיִּשְׂרָאֵל אֶפְלוּ כְּשִׂאָמָה חֲלָלָה כְּשֶׁרָה לְכַהֵנָה כְּדַתְנָן בְּמִשְׁנָה ו', מִכָּל מְקוֹם הוּאִיל וְהַצְרִיכוּ לְכַהֵן לְבַדֵּק מְשׁוּם פְּסוּל חֲלָלוֹת בְּכַהֲנֵת דְּשִׂיכֵי בְּהַ, הַלְכָּךְ הַצְרִיכוּהוּ לְבַדֵּק הֵיכָא דְלֹא שָׂיֵךְ אֶלָּא פְּסוּל מְמַזְרוֹת, כְּגוֹן לֹוִיָּה וַיִּשְׂרָאֵלִית. תּוֹסְפוֹת: **{יז}** וְכֵן לְשׁוֹן רִשְׁי"י. וְאָף עַל גַּב דְּבַכְהוּ אֲיָרִי, הַצְרִיכוּ לְפָרֵשׁ כָּאן שְׂלֵא נְטֵעָה, דְּבִין בְּרִישָׁא בִּין בְּסִיפָא הַנוּשָׂא הוּא כְּמוֹ הַנְּשִׂאֵת: **{יח}** מוֹסִיפִין כּו'. לְפִי שְׂהַתְעַרְבוֹת בְּהֵם יוֹתֵר. הַרְמַב"ם: **{יט}** שְׂיַעֲדוּ שְׂנִים שְׂנַתְעַרְבַּ בְּהֵם מְמַזְרֵ אוֹ חֲלָל אוֹ שְׂיֵשׁ בְּהוּ עֲבָדוֹת. הַרְמַב"ם: **{כ}** וְלֹא קִשְׂיָא דְהָא הַשְׁוֶה הַכְּתוּב אִשָּׁה כּו' לְכָל עֲנֻשִׁין, דְּהָא אֲמַרִינָן בְּגַמְרָא דְכָל הֵיכָא דְהוּא מְזַהֵר עָלֶיהָ הִיא מְזַהֶרֶת עָלָיו שְׂלֵא תִשְׁאַנּוּ, וְאִם כֵּן הִרִי הִיא שְׁוֶה לוֹ: **{כא}** וְכִינּוּן שְׂלֵא הַקְפִּידָה תוֹרָה עָלֶיהֶם לְיוֹחֲסִין, רַבְּנָן נִמְי לֹא עֲבוּד בְּהוּ מַעְלָה לְאַצְרָכִינְהוּ בְּדִיקָה, וְאֶפְלוּ מִחֲמַת מְמַזְרוֹת וּשְׂתִיקוֹת, אֶלָּא כִי אֲתַחֲזֵק אֲסוּרָא בֵּיהַ, אֲבָל לַחֲשָׂשׂא וְלַמְבַּדֵּק לֹא אֲצָרְכִינְהוּ. רִשְׁי"י: (עִיקָר תוֹי"ט).

רמב"ם הַנוּשָׂא אִשָּׁה כַּהֲנַת צָרִיךְ לְבַדוֹק אַחֲרֶיהָ כּו': מַה שְׂאֵמֵר אִם אַבִּי אִמָּה וְאִמָּה רּוֹצָה לוֹמֵר בְּאוֹמְרוֹ וְאִמָּה אִם אִם אַבִּי אִמָּה וְכִמוֹ כֵּן מַה שְׂאֵמֵר אִם אַבִּי אַבִּיָּה וְאִמָּה רּוֹצָה לוֹמֵר אִם אִם אַבִּי אַבִּיָּה וְכִבֵּר שְׂמַתִּי לְךָ זֶה בְּצוּרָה נֶגַד הָעֵין עַד שִׂיתְבַּאֵר הָעֵנִין הֵיטֵב וְנַתַּתִּי עַל כָּל אַחַת וְאַחַת מֵאֵלוּ הַשְּׂמֵנָה נְשִׁים הַמְנוּיּוֹת בְּזֹאת הַמְשַׁנָּה סִימָן וְכַשְׂתַּעֲיִין זֹאת הַצּוּרָה תִּמְצָא אַרְבַּע נְשִׁים מִצַּד הָאֵב וְאַרְבַּע מִצַּד הָאֵם וְאֵלוּ הַשְּׂמֵנָה נְשִׁים הֵם אַרְבַּע מִשְׂפָּחוֹת לְפִי שֶׁהִיא מְגִיעַ עַד אִם אִם אֵב אִמָּה וְאֵלוּ הֵן אַרְבַּע מִשְׂפָּחוֹת.

(אִמֵּר הַמַּעֲתִיק זֹאת הִיא הַצּוּרָה שְׂמַצַּאתִי בַסֵּפֶר הָעֵרֵבִי שֶׁהַעֲתִיקִי מִמֶּנּוּ וּמִצַּאתִי הַשְּׂמוֹת וְהַמְלוֹת שְׂבִין כָּל צוּרָה וְצוּרָה שְׂבִין כָּל עֵנֶף וְעֵנֶף מֵאֵלוּ הָעֵנֶפִים מוֹטְעִים מֵאֵד נִמְצָא כְּתוּב בְּתוֹךְ הַצּוּרָה אַבִּיו וְאִמָּה וְאִבִּיהַ וְשִׁיבוּשִׁין הַסּוֹתֵרִים שִׁיטַת הַהֲלָכָה וְאֵדַע כִּי טַעוֹת סוֹפֵר הוּא בְּהַכְרַח וְאִנִּי צִירַתִּי הַצּוּרָה כְּמוֹ שְׂמַצַּאתִי בַסֵּפֶר וְכַתְבַּתִּי בְּתוֹכָהּ אַרְבַּע אִמָּהוֹת שֶׁהֵם שְׂמוֹנָה אַרְבַּע מִצַּד אַבִּיָּה וְאַרְבַּע מִצַּד אִמָּה כְּמוֹ שֶׁהֵן חֲלוּקוֹת וְהִי יִתְבַרֵךְ יִצְיָלִנִי מִן הַשְּׂגִיאוֹת ע"כ)

וְאִשֶּׁר חַיִּיב לְבַדוֹק אַחֲרֵי הַנְּשִׁים וְאִין בּוֹדֵקִין אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים מִפְּנֵי כִשְׁהֵם מִתְקוּטְטִין בִּיחּוּסִין הוּא דְמַבְזוּ לְפִיכֵךְ אִילוּ הִיָּה בְּאֲנָשִׁים פְּסֻלוֹת הִיָּה נִשְׁמַע אֲבָל הַנְּשִׁים כְּשִׂמְתְּקוּטְטוֹת בְּעֵרִיוֹת הוּא דְמַבְזִין אִם אִיתָא דְאִיכָא מִילְתָא לִית לָהּ קְלָא וְלְפִיכֵךְ מוֹסִיף לְבַדוֹק בְּנָשִׁים. וּמוֹסִיף הַלּוּי וְהַיִּשְׂרָאֵל בְּבִדִיקָה מִשְׂפָּחָה אַחַת יוֹתֵר לְפִי שֶׁהַתְעַרְבוּת בְּהֵם יוֹתֵר. וְכָל זֶה מִחוּיִב בְּמִשְׂפָּחָה שְׂקֵרָא עָלֶיהָ עֵרַעַר וְהוּא שִׂיאֵמְרוּ בְּמִשְׂפָּחָה פְּלוּנִית יֵשׁ בָּהּ פְּסֻלוֹת אֲבָל מִשְׂפָּחָה שְׂאִין בָּהּ חֲשַׁד אִין צָרִיךְ לְבַדוֹק לְפִי שֶׁהַעִיקָר אֲצֻלְנוּ כָּל הַמִּשְׂפָּחוֹת בְּחִזְקַת כְּשֵׁרוֹת עוֹמְדוֹת וְאִשֶּׁר חַיִּיב שִׁיבְדוֹק הָאִישׁ וְאִזּוּ נוּשָׂא

אשה שלא מן המשפחה החשודה ולא תבדק האשה לפי שהעיקר אצלינו לא הוזהרו כשרות להנשא לפסולים ומותר לכהנת שתנשא לגר או חלל וכל שכן הלוויה והישראלית : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ה

אין בודקין לא מן המזבח **{כב}** ולמעלה, ולא מן הדוכן **{כד}** ולמעלה, ולא מן סנהדרין ולמעלה. וכל שהחזקו אבותיו משוטרי **{כו}** הרבנים וגבאי צדקה, משיאין לכהנה ואין צריך לבדק אחריהן. רבי יוסי אומר, אף מי שהיה חתום עד בערכי הישנה של צפורי. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר, אף מי שהיה מכתב באסטרטיא של מלך **{כח}** :

ר"ע מברטנורה אין בודקין מן המזבח ולמעלה. התחיל לבדק באמהות ומצא שאבי אביה שמש על גבי המזבח **{כג}**, אין צריך לבדק אחר אם אבי אביה, דכיון דבנה שמש על גבי המזבח בידוע שמיחס היה : ולא מן הדוכן ולמעלה. אם מצא שהיה משורר על הדוכן : ולא מן הסנהדרין ולמעלה. ודוקא מן הסנהדרין שבירושלים **{כה}**, ואפלו מאותן שדנין דיני ממונות בלבד, שלא היו מעמידין מן הסנהדרין בירושלים אלא כהן ולוי וישראל מיחס, שנאמר **{במדבר יא}** והתיצבו שם עמד, בדומין לד ביחס ובחקמה : וגבאי צדקה. כיון דמנצו בהדי אנשי, שממשכנין על הצדקה ואפלו בערב שבת, אי הוה בהו מלתא, קלא הוה להו : בערכי ישנה של צפורי. בסנהדראות של עיר ששמה ישנה, הסמוכה לצפורי : ערכי. סנהדראות שהיו עורכין ומסדרין היוחסין **{כז}** : באסטרטיא של מלך. בחלקת חדש בחדש לצאת למלחמת בית דוד משפחה פלונית בחדש פלוני. ולא היו יוצאים למלחמה אלא מיחסין **{כט}**, שתהא זכותן וזכות אבותן מסיעתן : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [כב] המזבח. מיירי אפלו בעבודות הפשרות בזרים כגון שחיטה כו', דלכתחלה לא עבדי כי אם מיחסיס והינו דלא תני ספר תורה ותרומה ונשיאת כפים, משום דמלתא דפשיטא ניהו דאינון אלא בכהנים. ושיר נמי שטרות, דאיכא מאן דאמר דמעלין. תוספות. ועין תוספות יום טוב: **[כג]** והוא הדין באביה שאין צריך לבדוק עוד לא באמו ולא באם אם אביה, וכן בכל אב: **[כד]** הדוכן כו'. דאמר מר ששם (בלשפת הגזית. רש"י) היו יושבין סנהדרי גדולה מיחסיס כהנה מיחסיס לוי. גמרא: **[כה]** תימה, דהא אין פשרים לדיני נפשות אלא המשיאין לכהנה, וכל סנהדרין היו דנין דיני נפשות, וכל עיר שיש בה מאה ועשרים ראויה לסנהדרין. אלא עקרא דמלתא דסנהדרין בכל מקום. ותנאי דבירושלים, אמרוהו בגמרא אשטרין הרבים, משום דלדיני ממונות הפל פשרים ואפלו ממזר. ועין תוספות יום טוב: **[כו]** משוטרי. הינו דפרש הר"ב שהיו דנין דיני ממונות. וכן פרש רש"י: **[כז]** לשון רש"י, בערכי, שהיה פתוב בסדרי הדינין שהיו רגילין ליחס את הראויים לדון שהיו מיחסיס, וכותבין על הסדר פלוני ופלוני מיחסיס הן, שאין רגילים בני המקום למנות דין שאינו מיחסיס: **[כח]** מלך. דאמר קרא והתיחשם בצבא במלחמה [דברי הימים א ז]: **[כט]** הינו לומר דכמו שפצינו דבעינו זכותן כדאיתא במשנה ה' פרק ט' דסוטה, הכי נמי הצריך דוד המלך עליו השלום שיהיה להם זכות אבותם: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה כו': נתבאר בסוף מדות סנהדרי גדולה היו מלאכתן לבדוק כל כהן כשר עובד ושנמצא בו פסול מרחיקין אותו וכמו כן הדוכן שהיו אומרים עליהם הלויים השיר בודקין ואחר כך מעלין וכמו כן הסנהדרין לא היו אלא כהנים לויים וישראלים מיוחסין ואנו עתידין לבאר זה במסכת סנהדרין לפי שנאמר בהן והתיצבו שם עמד בדומין לך בחכמה ובאמונה וביחס. ושוטרי הרבים אמנם זה בירושלים לפי שהם לא היו ממנין על עצמן לדיינים אלא מיוחס ואפילו לדיני ממונות. וגבאי צדקה הם במריבה עם בני אדם תמיד מפני שמטריחים בני אדם בנתינת הצדקה כמו שהעיקר אצלינו ממשכנין על הצדקה ואפילו בערב שבת ואילו היה בהם פסלנות היו פוסלין אותו בו ויהיה הדבר נשמע: וערכי הישנה של צפורי לא היה מעיד בה אלא מיוחס. ואסטרטיא של מלך פנקס הגייסות שהיו יוצאין למלחמה עם מלכי בית דוד לפי שהם לא היו מוציאין למלחמה אלא מיוחס כדי שתהא זכות אבותם מסייעתן: (רמב"ם)

בַּת חָלָל זָכָר, פְּסוּלָה מִן הַכֹּהֵנָה לְעוֹלָם {ל} .
יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׂא חֲלָלָה, בָּתוּ כְּשָׂרָה לַכֹּהֵנָה {לא} .
חָלָל שֶׁנִּשְׂא בֵּת יִשְׂרָאֵל, בָּתוּ פְּסוּלָה לַכֹּהֵנָה.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בֵּית גֵּר זָכָר כָּבֵת חָלָל זָכָר :

ר"ע מברטנורה **בַּת חָלָל זָכָר פְּסוּלָה מִן הַכֹּהֵנָה לְעוֹלָם**. בַּת בְּנוֹ אוֹ בַּת בֶּן בְּנוֹ, עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת. אֲבָל בַּת בָּתוּ מִיִּשְׂרָאֵל כְּשָׂרָה לַכֹּהֵנָה, דְּבַת חָלָל עֲצָמָה מִיִּשְׂרָאֵל כְּשָׂרָה לַכֹּהֵנָה: **בַּת גֵּר זָכָר**. אֲפִלּוּ מִיִּשְׂרָאֵלִית, פְּסוּלָה לַכֹּהֵנָה כָּבֵת חָלָל זָכָר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {ל} **לְעוֹלָם**. מֵהוּ דְּתִימָא מִיַּדֵּי דְהוּהוּ אֲמַצְרִי וְאֲדוּמִי, מֵה לְהֶלֶן לְאַחַר שְׁלֹשָׁה דּוֹרוֹת כּו', קָא מְשַׁמַּע לָן. גְּמָרָא: {לא} **כְּשָׂרָה כּו'**. בְּגִמְרָא יְלִיף לִיהָ מְקָרָא. וְעֵינֵן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם **בַּת חָלָל זָכָר פְּסוּלָה מִן הַכֹּהֵנָה לְעוֹלָם כּו'**: צָרִיךְ שֶׁנִּבְאָר עֵינֵן חָלָל וְחָלָלָה וְאִזְ נִדְבַר עַל זֹאת הַמִּשְׁנָה וְזֶהוּ כִּשְׁכַּח הַדִּיּוֹט בַּעַל זוֹנָה אוֹ גְרוּשָׁה וְכִמוּ כֵן כֶּהֵן גְּדוֹל כְּשֶׁבַע אֶלְמָנָה אוֹ גְרוּשָׁה אוֹ זוֹנָה עֲשָׂא חָלָלָה בֵּין שֶׁבַע אֹתָהּ בַּעֲלִית נִשׂוּאִין אוֹ בַּעֲלִית זָנוֹת בְּאוֹנָס אוֹ בְּרִצּוֹן בְּזָדוֹן אוֹ בְּשִׁגְגָה וְאִפִּילוּ נִשָּׂא אַחַת מֵאֵלּוּ הָאֲסוּרוֹת וְגִרְשָׁה הִיא תִּשְׂאָר חָלָלָה לְעוֹלָם כֹּל זְמַן שֶׁבַעֲלָה הַכֶּהֵן וְכָל וָלֵד שִׂיּוּלֵד לְזֶה הַכֶּהֵן מֵאֵלּוּ הָאֲסוּרוֹת הִרִי הוּא חָלָל בֵּין שִׂיחִיָּה זֶה הַיְלִוּד זָכָר אוֹ נִקְבָּה וְכִמוּ כֵן כָּל כֶּהֵן שִׂישָׂא חָלָלָה אוֹ שִׂיזְנָה עִמָּה כִּמוּ שֶׁזָכְרָנוּ כָּל מֵה שִׂיּוּלֵד לוֹ מִמֶּנָּה חָלָלִים וְזֹאת הַזּוֹנָה שֶׁאֲסוּרָה עַל הַכֶּהֵן וְכִשְׁבַּעֲלָה אֹתָהּ נַעֲשִׂית חָלָלָה וְזָרְעוּ מִמֶּנָּה חָלָלִים הִיא גִּיּוֹרֵת וּמִשׁוֹחַרְרֵת וּמִי שֶׁנִּבְעֵלָה בַּעֲלִית זָנוֹת כִּמוּ שֶׁנִּקְדָּם בְּפִי הַשָּׁשִׁי מִיבְמוֹת (הַל"ב) וְבַעֲלִית זָנוֹת הוּא שִׁיבְעוֹל הָאִשָּׁה מִי שֶׁהוּא אֲסוּר עֲלֶיהָ מִשׁוּם עֲרוּהָ מִן הָעֲרִיּוֹת אוֹ שִׁיבְעוֹל אֹתָהּ גֵּר עֵמוּנִי מוֹאֲבִי מִצְרִי וְאֲדוּמִי וְכוּתִי וְנִתִּין וְחָלָל וּמִזְזֵר וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים וְעוֹבֵד בֵּין שֶׁהִיָּה זֶה בְּאוֹנָס אוֹ בְּרִצּוֹן בְּשׁוֹגֵג אוֹ בְּמִזִּיד אוֹ בְּנִישׂוּאִין בְּמִי שֶׁאֲפִשֵׁר מֵהֶם שִׂישׁ לוֹ נִשׂוּאִין נַעֲשִׂית זוֹנָה וְנִפְסָלָה לְכַהֲנָה וְכִשְׁבַּעֲלָה כֶּהֵן אַחַר כֵּךְ נַעֲשִׂית חָלָלָה וְאִין הַפֶּרֶשׁ בְּזֹאת הָאִשָּׁה שֶׁנַּעֲשִׂית זוֹנָה בְּבַעֲלִיּוֹת אֵלּוּ בֵּין הִיתָה כֹּהֵנֶת אוֹ לוֹיָהּ אוֹ יִשְׂרָאֵלִית וְאִף עַל פִּי שֶׁבַּעֲלִית חָלָל אִינָה בַּעֲלִית זָנוֹת לְפִי שֶׁהֵעִיקָר אֲצִלְנוּ לֹא הוֹזַהְרוּ כְּשִׂרְוֹת לְהִנָּשֵׂא לְפִסּוּלִין וְאִינּוּ אֲסוּר עַל הַכֹּהֵנֶת נִשׂוּאֵי הַחָלָל וְלֹא תִּאֲסַר הִיא עֲלֵיו עִם כָּל זֶה יִפְסוּל אֹתָהּ מִן הַכֹּהֵנָה וְכֵן מִנְאוּהָ מִכָּלֵל הַפִּסּוּלִים אֲבָל מֵה שֶׁנִּתְחַזַּק אֲצִלֵּי שֶׁהוּא יִפְסוּל אֹתָהּ מִפְּנֵי שֶׁזָרְעוּ מִמֶּנּוּ חָלָלִים כִּמוּ שֶׁבְּאֵר בְּזֹאת הַהֲלָכָה לְפִי כִּשְׁנִישָׂא חָלָל לְבַת יִשְׂרָאֵל וְנוֹלֵד לוֹ מִמֶּנּוּ בֶן וְזֶה הַבֵּן נִשָּׂא אֶת בַּת יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן וְנוֹלֵד לוֹ מִמֶּנּוּ בֶן וְנִשָּׂא זֶה הַבֵּן הַשֵּׁנִי בַּת יִשְׂרָאֵל וְנוֹלֵד לוֹ מִמֶּנּוּ בַּת זֹאת הַבַּת אֲסוּרָה לְכַהֲנָה וְאִפִּילוּ שֶׁתִּגְלַגַּל זֶה עַד אֶלֶף דּוֹרוֹת וְזֶהוּ עֵינֵן מֵה שֶׁאֲמָרוּ לְעוֹלָם וְזֹאת הַהֲלָכָה נִמְשַׁכֶּת עַל הָעִיקָר הַנִּקְדָּם וְהוּא מֵה שֶׁאֲמָרוּ כָּל מְקוֹם שִׂישׁ קְדוּשִׁין וְאִין עֲבִירָה הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר וְאִנִּי תִּמְיָה מֵאֵד אִיךָ יִפְסַל הַחָלָל לְכַהֲנֵת לוֹיָהּ וְיִשְׂרָאֵלִית כִּמוּ שֶׁזָכְרוּ כִּשְׁבָא עֲלֶיהָ שֶׁעוֹשָׂה אֹתָהּ זוֹנָה שֶׁהִרִי זֶה סוֹתֵר הָעִיקָר שֶׁאֲמָרְנוּ לֹא הוֹזַהְרוּ כְּשִׂרְוֹת לְהִנָּשֵׂא לְפִסּוּלִין וְשִׁמָּא תִּאֲמַר שֶׁעוֹשָׂה

אותה חללה זה ג"כ אינו אמת לפי שהעיקר אצלינו אין חללה אלא מאיסורי כהונה וכהנת אינה אסורה לחלל ושמא תאמר כשבא עליה שלא לשם אישות בלבד הוא פוסל אותה מפני שהוא חלל זה ג"כ אינו אמת לפי שהם אמרו על זכר חלל וחביריו כל שאי אתה נושא בתו אי אתה נושא אלמנתו וזו ראייה שבנשואין גם כן יפסול אותה. ואין הלכה כרבי יהודה : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ז

רבי אליעזר בן יעקב אומר, ישראל שנשא גיורת, בתו כשרה לכהנה. וגר שנשא בת ישראל, בתו כשרה לכהנה. אבל גר שנשא גיורת, בתו פסולה לכהנה. אחד גר ואחד עבדים משחררים, אפלו עד עשרה דורות, עד שתהא אמו מישראל. רבי יוסי אומר {לב}, אף גר שנשא גיורת, בתו כשרה לכהנה :

ר"ע מברטנורה רבי אליעזר בן יעקב אומר כו'. מסקינן בגמרא שהבא למלך מורין לו כרבי אליעזר בן יעקב שלא ישא כהן בת גר וגיורת. אבל אם נשא, הלכה כרבי יוסי, ואין מוציאין אותה מידו, וזרעו ממנה כשר : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {לב} רבי יוסי אומר. הרי שלש מחלוקות בדבר. לרבי יהודה דלעיל בת גר זכר פסולה ואפלו נשא ישראלית. לרבי אליעזר בן יעקב איכא צד אחד ישראל מכשיר, ומיהו גר וגיורת בתו פסולה. ולרבי יוסי אפלו גר שנשא גיורת בתו כשרה, ומיהו הורתה ולדתה בקדשה בעינו. ובגמרא וכלן מקרא אחד דרשו כו'. ועין תוספות יום טוב : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם ראב"י אומר ישראל שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה כו' : פסק ההלכה שלכתחילה אין מניחין לישא כר' אליעזר בן יעקב אבל אם נשא בת גרים אין מוציאין מידו כרבי יוסי וזרעו כשר : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ח

האומר, בני זה ממזר, אינו נאמן. ואפלו שניהם אומרים על העבר שבמעיה ממזר הוא, אינם נאמנים. רבי יהודה אומר, נאמנים:

ר"ע מברטנורה האומר בני זה ממזר הוא, אינו נאמן. דקרוב הוא אצלו, ואין קרוב כשר להעיד **[לג]**: ואפלו שניהם. הבעל ואשתו. ולא מבעיא כשהאב לבדו מעיד שהוא ממזר, דלא מהימן, דלא קים ליה בגויה. אלא אפלו אמו דקים לה בגויה, אינה נאמנת: אפלו על עבר שבמעיה. שלא הנה לעולם בחזקת פשרות: רבי יהודה אומר נאמנים. טעמא דרבי יהודה דכתיב יכיר, וכירנו לאחרים. מכאן שהאב נאמן לפסל את בנו, ואין האם נאמנת על בנה **[לד]**. ודוקא על בנו הוא נאמן, אבל לא על בן בנו, שאם היו לבן זה בנים אינו נאמן לפסלם **[לה]**. והלכה כרבי יהודה: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **[לג]** ותמהני, למה הצרף לכך, דכיון דבחזקת פשרות הוא אין ערעור פחות משנים. הר"ן. ולי נראה דמשום עבר שאין לו חזקה דכשרות הצרף לזה: **[לד]** אף על פי שלהכשיר נאמנת כדלעיל במשנה ב' לאבא שאול, שאני, דלהכשיר דבר תורה אין אנו צריכין לה, דהא מדינא לא הוי אלא ספק ממזר, וספק ממזר מן התורה מתר לבא בקהל כמו שאיתא במשנה ב' אלא דרבנן גזרו עליהם, והאמינוה בשל דבריהם. אבל לפסל, כיון דמדאורייתא מתר לבא בקהל ואסור בממזרת ונדאית, ואם היו מאמינים אותה ומתירין אותה בממזרת ונדאית, היו מקלים בשל תורה, ולא נתנה תורה נאמנות אלא לאב. ואפלו לאב נחלקו חכמים. הרב המגיד משנה: **[לה]** והואיל ואינו נאמן לפסל לבני הבן. אף אבנו אינו נאמן, שאם נאמינהו על הבן, ממילא יהיו נפסלין בני הבן. תוספות והר"ן: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם האומר בני זה ממזר אינו נאמן כו': (דף עח ע"ב) הלכה כר' יהודה ועל מנת שלא יהיה לזה הבן הממזר בנים אבל אם היו לו בנים אינו נאמן האב לפסול בן בנו לפי שתכלית הכוונה שנאמן האב על הבן מה שנאמר יכיר

יכירנו לאחרים והאם אינה נאמנת ואין אנו צריכין לבאר אם אמר האב אין זה בני אלא ממזר הוא והאם אומרת שהוא מעובד כוכבים או מעבד שהיא נאמנת והולד כשר וזה נתבאר בתחלת כתובות : (רמב"ם)

פרק ד - משנה ט

מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו והלך הוא וקדשה, אם שלו קדמו, קדושיו קדושין. ואם של שלוחו קדמו, קדושיו קדושין. ואם אינו ידוע, שניהם **לזו** נותנים גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כוּנס. וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה, והלכה וקדשה את עצמה, אם שלה קדמו, קדושיה קדושין. ואם של שלוחה קדמו, קדושיו קדושין. ואם אינו ידוע, שניהם נותנין לה גט. ואם רצו, אחד נותן לה גט ואחד כוּנס :

ר"ע מברטנורה וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה. אצטריך תנא לאשמועינן באב שעשה שליח לקדש את בתו ובאשה שעשתה שליח לקדש את עצמה. דאי אשמועינן באב, הוה אמינא אב דקים ליה ביוחסין, וכשמצא מיחס זה קדשה לו, הוא דאמרינן דבטל את השליח, אבל אתתא דלא קים לה ביוחסין אף על גב דקדשה את עצמה לא סמכה על קדושיה ולא בטלה את השליח, דסברה דלמא משפח שליח אדם מיחס מזה. ואי אשמועינן בדידה, הוה אמינא משום דאתתא דיקא ומנסבא, כי קדשה עצמה בטלה את השליח, אבל אב דלא קפיד על בתו אם תנשא לבעל כל דהו, לא בטליה לשליחות דשליח, והאי דקדים וקדשה, סבר דלמא לא משפח, צריכא : (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {לו} שְׁנֵיהֶם כּוֹי. אִם בָּאת לְנִשְׂא לְאַחַר. רְשִׁיי : (עיקר תוי"ט).

רמב"ם מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו כו': הוצרך לשתי הבבות ואף על פי שהענין אחד לפי שהאב יודע ביחוסין והיא אינה יודעת והיה אפשר לומר קדושי האב בלבד הם הקיימים אבל קדושיה לעצמה אינן קיימין ואפילו שקדמו וכמו כן האשה בודקת הראוי לה ואז מתקדשת אבל האב אינו בודק לה כמו שהיא בודקת ושמה נאמר היא בלבד קדושיה קדושין אם קדמו אבל האב לא קמ"ל שאין הפרש בינה ובין אביה בזה הענין: (רמב"ם)

פרק ד - משנה י

מִי שֶׁיִצָּא הוּא וְאִשְׁתּוֹ לְמַדִּינַת הַיָּם וּבָא הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו וְאָמַר, אִשָּׁה שֶׁיִצָּאת עִמִּי לְמַדִּינַת הַיָּם הִרִי הִיא זֹו וְאֶלּוֹ בְּנִיהָ, אִין צָרִיד לְהִבִּיא רְאִיָּה, לֹא עַל הָאִשָּׁה וְלֹא עַל הַבָּנִים. מִתָּה וְאֶלּוֹ בְּנִיהָ, מִבִּיא רְאִיָּה עַל הַבָּנִים {לט} וְאִינוֹ מִבִּיא רְאִיָּה עַל הָאִשָּׁה :

ר"ע מברטנורה אינו צריך להביא ראייה לא על האשה. שהיא מיחסת, שפבר בדקה כשנשארה {לו}: ולא על הבנים. בבנים קטנים שפכרוכים {לח} אחרי אמן: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט {לו} והתוספות הקשו פשיטא כיון דנבדקת כבר שוב אין צריך ראייה. ועוד דאינו מביא ראייה דסיפא מיתר כו'. ולי נראה דיש לומר דאין הכי נמי דכלה מתניתין לא איצטרך אלא משום ראייה דעל הבנים, דברישא אין צריך כיון דכרוכים, ובסיפא כיון דמתה צריך, ואגב נסיב נמי בין ברישא בין בסיפא דאין צריך ראייה על האשה. ועין תוספות יום טוב: {לח} נדבקים אצלה רש"י: {לט} על הבנים. צריך לומר דמתניתין אפלו לרבי יהודה דמשנה חי שסובר דדיו תורה האב נאמן לפסלו וכל שכן להכשירו וכמו שכתוב לעיל, אפלו הכי משום מעלה דיוחסין אמרו חכמים שלא להאמינו.

וְכָל זֶה הוּא רַק נֶגֶד מְשַׁפְּחוֹת הַבְּדוּקוֹת שְׁרוּצִים שֶׁתְּהִיָּה מְשַׁפְּחָתָן בְּדוּקָה, אֲבָל בְּלֹא הָכִי אֵין צָרִיךְ לְהַבִּיא רְאִיָּה, דְּכָל אָדָם בְּחִזְקַת כְּשָׁרוֹת עַד שֶׁיִּפְסֵל (עַל יְדֵי עֲרֵעוֹר). הַמְגִיד : (עֵיקָר תו"ט).

רמב"ם מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים כו': זה כולו מבואר: פסק ההלכה ואפילו אשה אחת לא תתייחד וכל שכן שתי נשים ואיש אחד אלא א"כ היו שתי הנשים שתי צרות או שתי יבמות או אשה וחמותה או אשה ובת בעלה ואשה ותינוקת שיוודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לפי שאלו שונאות זו את זו ולא תבעל אחת מהן בפני האחרת כדי שלא תפרסם עניינה וכמו כן נערה שהיא קטנה מספרת הענין ולא תאסר אשת איש על בעלה משום ייחוד אלא אם קינא לה קודם לכן כמו שבארנו בתחילת סוטה ואין מלקין אשת איש על הייחוד ולא מי שנתייחד עמה גזירה שמא תוציא לעז על בניה ומלקין על ייחוד פנויה שניהם בכלל אמנם העיקר שהוא אצלינו במה שאמרו מלקין על לא טובה השמועה אין הפרש בזה בין פנויה בין אשת איש או זכור או שאר עריות עד שרבתה השמועה רעה על שניהם שזנו בזה הענין ואינו מותר לבן ישראל שיתיחד עם הערוה מן העריות אלא בבהמה והזכור לפי שהעיקר אצלינו לא נחשדו ישראל על משכר זכור ועל הבהמה והותיקון מן החכמים היו מרחיקין כל ייחוד ואפילו ייחוד בהמה עם גודל פרישות עליהם השלום. ומה שאמר והגדילו הוא שתהיה הבת משנים עשר שנה ויום אחד והבן משלשה עשר שנה ויום אחד ועל מנת שלא תהיה בושה לעמוד לפניו ערומה אבל אם היתה בושה לעמוד לפניו ערומה הרי זו אסורה ואפילו בפתות מאלו השנים: (רמב"ם)

פּרָק ד - מִשְׁנֵה יֵא

אִשָּׁה נְשֵׂאתִי בְּמִדֵּינַת הַיָּם, הָרִי הִיא זֹו וְאֶלֹו בְּנִיָּה, מִבִּיא רְאִיָּה עַל הָאִשָּׁה וְאֵין צָרִיךְ לְהַבִּיא רְאִיָּה עַל הַבְּנִים {מ}. מִתָּה, וְאֶלֹו בְּנִיָּה, צָרִיךְ לְהַבִּיא רְאִיָּה עַל הָאִשָּׁה וְעַל הַבְּנִים :

עיקר תו"ט {מ} הַבְּנִים. הַקְּטָנִים הַכְּרוּכִים אַחֲרֶיהָ. גְּמָרָא : (עֵיקָר תו"ט).

רמב"ם אשה נשאתי במדינת הים הרי זה כו': גם זה כולו מבואר: פסק ההלכה ואפילו אשה אחת לא תתייחד וכל שכן שתי נשים ואיש אחד אלא אי"כ היו שתי הנשים שתי צרות או שתי יבמות או אשה וחמותה או אשה ובת בעלה ואשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לפי שאלו שונאות זו את זו ולא תבעל אחת מהן בפני האחרת כדי שלא תפרסם עניינה וכמו כן נערה שהיא קטנה מספרת הענין ולא תאסר אשת איש על בעלה משום ייחוד אלא אם קינא לה קודם לכן כמו שבארנו בתחילת סוטה ואין מלקין אשת איש על הייחוד ולא מי שנתייחד עמה גזירה שמא תוציא לעז על בניה ומלקין על ייחוד פנויה שניהם בכלל אמנם העיקר שהוא אצלינו במה שאמרו מלקין על לא טובה השמועה אין הפרש בזה בין פנויה בין אשת איש או זכור או שאר עריות עד שרבתה השמועה רעה על שניהם שזנו בזה הענין ואינו מותר לבן ישראל שיתיחד עם הערוה מן העריות אלא בבהמה והזכור לפי שהעיקר אצלינו לא נחשדו ישראל על משכר זכור ועל הבהמה והותיקון מן החכמים היו מרחיקין כל ייחוד ואפילו ייחוד בהמה עם גודל פרישות עליהם השלום. ומה שאמר והגדילו הוא שתהיה הבת משנים עשר שנה ויום אחד והבן משלשה עשר שנה ויום אחד ועל מנת שלא תהיה בושה לעמוד לפניו ערומה אבל אם היתה בושה לעמוד לפניו ערומה הרי זו אסורה ואפילו בפתות מאלו השנים: (רמב"ם)

פרק ד - משנה יב

לא יתייחד **{מא}** אדם עם שתי נשים, אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים. רבי שמעון אומר, אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהם בפנדקי, מפני שאשתו **{מה}** משמרתו. מתייחד אדם עם אמו ועם בתו, וישן עמהם בקרוב בשר. ואם הגדילו, זו ישנה בכסותה וזה ישן בכסותו:

ר"ע מברטנורה לא יתייחד איש אחד עם שתי נשים. מפני שדעתן קלה ושתיהן נוחות להתפתות: אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים.

שְׁהָאֶחָד בּוֹשׁ מִחֲבֵרוֹ. וּפְסֵק הַהֲלָכָה, לֹא תִתְיַחַד אִשָּׁה אַחַת עִם שְׁנֵי אֲנָשִׁים, וְכָל שְׂכָן אִישׁ אֶחָד עִם שְׁתֵּי נָשִׁים, אֲלֵא אִם כֹּן הָיוּ שְׁתֵּי הַנָּשִׁים צָרוֹת אוֹ יְבָמוֹת, אוֹ אִשָּׁה וּבֵת בְּעֵלָהּ, אוֹ אִשָּׁה וְחֻמוֹתָהּ **[מב]**, אוֹ אִשָּׁה עִם תִּינוּקָת שְׂיֻדְעַת טַעַם בִּיאָה **[מג]** וְאִינָה מוֹסְרַת עֲצָמָה לְבִיאָה, לְפִי שְׂאֵלוֹ שׁוֹנְאוֹת זֶה אֶת זֶה, וּמִתְיַרְאוֹת זֶה מִזֶּה, וְכֵן הִיא מִתְיַרְאֵת מִן הַקְּטָנָה שְׂמָא תִרְאֶה וְתִגִּיד. וּמִלְקִים עַל יַחֲוּד הַפְּנוּיָה, וְעַל יַחֲוּד עִם הָעֲרִיּוֹת **[מד]**, חוּץ מֵאִשְׁתׁ אִישׁ שְׂאִין מִלְקִין עָלֶיהָ, שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא לְעַז עַל בְּנִיָּה. וּמִתְיַרְאֵת לְהִתְיַחַד עִם הַבְּהֵמָה וְעִם הַזָּכָר, שֶׁלֹּא נִחְשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַזְּכוּר וְעַל הַבְּהֵמָה: **הַגְּדִילוֹ זֶה יִשְׁנָה בְּכִסּוּתָהּ וְכוּ'.** וְהוּא שֶׁתְּהִיָּה הַבֵּת מְשֻׁתָּם עֲשָׂרָה שָׁנָה וְיִוִּם אֶחָד, וְהֵבֵן מְשֻׁלָּשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה וְיִוִּם אֶחָד. וּבְזִמְן שֶׁהִיא בּוֹשָׂה לְעַמֵּד לְפָנָיו עֲרָמָה **[מו]**, אֲפֹלוּ בְּפָחוֹת מִכֵּן יִשְׁנִים הוּא בְּבִגְדוֹ וְהִיא בְּבִגְדָהּ: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט [מא] לא יתיחד. רָמְזוּ לְיַחֲוּד מִן הַתּוֹרָה מִנֵּין, שֶׁנֶּאֱמַר כִּי יִסִּיתֶךָ אַחִיד בֶּן אִמָּךְ [דְּבָרִים יג], וְכִי בֶן אִם מִסִּית בֶּן אָב אִינוּ מִסִּית, אֲלֵא לֹא לֹא לְדָ, בֶּן מִתְיַחַד עִם אָמוֹ (וּלְהַכִּי נִקְטָ בֶן אִמָּךְ, שֶׁהֵבֵן מִצִּוֵּי אֲצֵל הָאִם), וְאִסוּר לְהִתְיַחַד עִם כָּל עֲרִיּוֹת שֶׁבַתּוֹרָה. גְּמָרָא. וּלְפִי שֶׁלֹּא אָמְרוּ אֲלֵא רָמְזוּ, כְּתַב הַרְמְב"ם, וְאִסוּר יַחֲוּד הָעֲרִיּוֹת מִפִּי הַקְּבֵלָה. וְכַתֵּב עוֹד, דָּוִד וּבֵית דָּוִד גָּזְרוּ עַל יַחֲוּד הַפְּנוּיָה, שֶׁמֵּאִי וְהֵלֵל גָּזְרוּ עַל יַחֲוּד כּוֹתֵיט. עַד כָּאן. וּמִיָּהוּ כָּל זֶה בִּיּוֹתֵר מְשֻׁלָּשׁ שָׁנִים וְיִוִּם אֶחָד. יְרוּשְׁלָמִי. וְכֵן פְּסֵק הַרְמְב"ם. וְעִין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[מב]** וְרִשִׁי וְהַרְמְב"ם כְּתַבּוּ נִמִּי בֵּת חֻמוֹתָהּ: **[מג]** כְּלוּמַר, מֵה הִיא בִּיאָה, שֶׁתִּדַּע לְסַפֵּר דְּבָרִים בְּשׁוּק. וְאִינָה מוֹסְרַת כּוֹי מִתּוֹד קְטָנָה עֲדִין לֹא לְבִשָּׁה יָצָר, הַלְכָּד אִין כָּאן מְשׁוּם דְּעֵתָה קָלָה, שֶׁלֹּא תִהְיֶה נוֹחָה לְהִתְפַּתּוֹת. רִשִׁי: **[מד]** שְׁנִיָּהּם בְּכָלֵל. הַרְמְב"ם: **[מה] שְׂאִשְׁתּוֹ.** הַקְּשׁוּ בַּתּוֹסְפוֹת דְּבָרִישׁ פֶּרֶק ב' דְּעִבּוּדָה זָרָה מְשֻׁמַּע שְׂאִשָּׁה אַחַת מִתְיַחַד עִם אִישׁ שְׂאִשְׁתּוֹ עִמוֹ, וְהַכָּא מְשֻׁמַּע דְּדוּקָא שְׁתֵּי נָשִׁים, וּמִכָּל שְׂכָן לְרַבָּנָן, אִם כֹּן מִתְנִיתִין דְּהִתָּם דְּלֹא כְּמֵאן כּוֹי. לְכָד כְּתַבּוּ דְּהַכִּי גְרָסִין, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר אִף אִישׁ אֶחָד מִתְיַחַד עִם שְׁתֵּי נָשִׁים. וּבְזִמְן שְׂאִשְׁתּוֹ עִמוֹ יִשּׁוּן עִמָּהּ בְּפּוֹנְדָקִי, מִפְּנֵי שְׂאִשְׁתּוֹ מְשֻׁמַּרְתּוֹ. וְאַתָּאן אֲפֹלוּ לְרַבָּנָן. וְכֵן גְרָסַת הַרִי"ף: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם לא יתיחד אדם עם שתי נשים כו': (דף פ ע"ב) פסק ההלכה ואפילו אשה אחת לא תתייחד וכל שכן שתי נשים ואיש אחד אלא א"כ היו שתי הנשים שתי צרות או שתי יבמות או אשה וחמותה או אשה ובעלה ואשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לפי שאלו שונאות זו את זו ולא תבעל אחת מהן בפני האחרת כדי שלא תפרסם עניניה וכמו כן נערה שהיא קטנה מספרת הענין ולא תאסר אשת איש על בעלה משום ייחוד אלא אם קינא לה קודם לכן כמו שבארנו בתחילת סוטה ואין מלקין אשת איש על הייחוד ולא מי שנתייחד עמה גזירה שמא תוציא לעז על בניה ומלקין על ייחוד פנויה שניהם בכלל אמנם העיקר שהוא אצלינו במה שאמרו מלקין על לא טובה השמועה אין הפרש בזה בין פנויה בין אשת איש או זכור או שאר עריות עד שרבתה השמועה רעה על שניהם שזנו בזה הענין ואינו מותר לבן ישראל שיתיחד עם הערוה מן העריות אלא בבהמה והזכור לפי שהעיקר אצלינו לא נחשדו ישראל על משכר זכור ועל הבהמה והותיקון

מן החכמים היו מרחיקין כל ייחוד ואפילו ייחוד בהמה עם גודל פרישות עליהם השלום. ומה שאמר והגדילו הוא שתהיה הבת משנים עשר שנה ויום אחד והבן משלשה עשר שנה ויום אחד ועל מנת שלא תהיה בושה לעמוד לפניו ערומה אבל אם היתה בושה לעמוד לפניו ערומה הרי זו אסורה ואפילו בפתות מאלו השנים : (רמב"ם)

פרק ד - משנה יג

לא ילמד אדם רוק **{מז}** סופרים, ולא תלמד אשה **{מט}** סופרים. רבי אליעזר אומר, אף מי שאין לו אשה, לא ילמד סופרים:

ר"ע מברטנורה **רוק**. פנוי בלא אשה: לא ילמד סופרים. לא ירגיל עצמו להיות מן הסופרים, כלומר מלמד תינוקות **{מח}**, מפני אמותיהן של תינוקות שמצויות אצלו להביא את בניהן אל בית הספר: **אף מי שאין לו אשה**. אף על פי שאינו פנוי אלא יש לו אשה ואינה שרויה עמו **{נ}**, לא ילמד סופרים. ואין הלכה כרבי אליעזר: (ר"ע מברטנורה).

עיקר תוי"ט **{מו}** בגדוע שיש בה טעם ביאה. רש"י. כלומר, ויש לחוש שמוסרת עצמה לביאה. ואין זה כטעם ביאה דלעיל, דהתם אינה מוסרת. ומשום הכי לעיל אמרינן שיודעת, והכא שיש בה: **{מז}** **רוק**. תרגום של ובחורים כשול יכשלו **{משעיה מ}** הוא רוקים. תוספות והרמב"ם: **{מח}** דאלו תינוקות עצמן לא נחשדו על הזכור. גמרא: **{מט}** **אשה**. מפני אבותיהם שבאים להביא את בניהם. גמרא: **{נ}** אצלו בבית הספר. וטעמא דתנא קמא, דאף על פי שהיא בביתה מקרי פת בסלו. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תוי"ט).

רמב"ם לא ילמד אדם רווק סופרים כו': רווק מי שלא נשא אשה לעולם ובתרגום ובחורים ורווקים וזה אסור מפני אמות הנערים שמא יהיה בינו וביניהם שייכות כשהן מביאות בניהן לבית המדרש ומזה הטעם לא תלמוד אשה מפני שאביהן באין. ואין הלכה כר' אליעזר: (רמב"ם)

פרק ד - משנה יד

רבי יהודה אומר, לא ירעה רוק בהמה, ולא יישנו שני רוקים בטלית אחת. וחכמים מתירין. כל שעסקו עם הנשים, לא יתיחד עם הנשים. ולא ילמד אדם את בנו אמונות בין הנשים. רבי מאיר אומר, לעולם ילמד אדם את בנו אמונות נקיה נג וקלה, ויתפלל למי שהעשר נד והנכסים שלו נה, שאין אמונות שאין בה עניות ועשירות, שלא עניות מן האמונות ולא עשירות מן האמונות, אלא הכל לפי זכותו נו. רבי שמעון בן אלעזר אומר נז, ראית מימך חיה ועוף שיש להם אמונות, והן מתפרנסין שלא בצער. והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער. אלא שהרעותי נח מעשי וקפחתי את פרנסתי. אבא גרין איש צדן אומר משום אבא גריא, לא ילמד אדם את בנו, חמר, גמל, ספר נט, ספן, רועה, וחנוני, שאמונתו אמונות לסטים. רבי יהודה אומר משמו, החמרין, רבן רשעים, והגמליו, רבן כשרים. הספנין, רבן חסידים. טוב שברופאים, לגיהנם. והכפר שבתבחים,

שִׁתְּפוּ שֶׁל עַמְלֵק. רַבִּי נְהוֹרָאִי אוֹמֵר, מִנִּיחַ אֲנִי
 כָּל אֱמֻנֹת שְׁבַעוֹלָם וְאִינִי מְלַמֵּד אֶת בְּנֵי אֶלְא
 תּוֹרָה, שְׂאָדָם אוֹכֵל מִשְׁכָּרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וְהִקְרוּ קִימַת לְעוֹלָם הַבָּא. וּשְׂאָר כָּל אֱמֻנֹת
 אֵינָן כֵּן. כְּשֶׂאָדָם בָּא לִיְדֵי חֲלִי אוֹ לִיְדֵי זְקִנָה
 אוֹ לִיְדֵי יִסּוּרִין וְאֵינֵנו יָכוֹל לַעֲסֹק בְּמִלְאכְתּוֹ,
 הֵרִי הוּא מֵת בְּרָעַב. אֲבָל הַתּוֹרָה אֵינָה כֵּן **[ט]**,
 אֶלְא מִשְׁמֵרְתּוֹ מְכֹל רָע בְּנַעֲרוֹתָיו וְנוֹתַנָּת לוֹ
 אַחֲרֵית **[סא]** וְתִקְוָה בְּזִקְנוֹתָיו. בְּנַעֲרוֹתָיו, מֵה
 הוּא אוֹמֵר, **[ישעיה מ]** וְקוֹי ה' יַחֲלִיפוּ כַח. בְּזִקְנוֹתָיו,
 מֵהוּ אוֹמֵר, **[תהלים צב]** עוֹד יִנוּבוּן בְּשִׁיבָה **[סב]**. וְכֵן
 הוּא אוֹמֵר בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשָּׁלוֹם, **[בראשית**
כד] וְאַבְרָהָם זָקֵן, וְה' בִּרְדָּךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל.
 מְצִינֵנו שְׁעָשָׂה אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה
 כְּלָה עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה, שְׁנֵאמַר, **[שם כו]** יַעֲקֹב אֲשֶׁר
 שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֵרְתִּי מִצּוֹתַי
 חֻקוֹתַי וְתוֹרָתִי:

ר"ע מברטנורה וְחֻכְמִים מִתִּירִין. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים. שֶׁלֹּא נִחְשְׁדוּ יִשְׂרָאֵל
 עַל הַזְּכוּר **[נא]**: כָּל שְׂאֵמֻנֹתוֹ בֵּין הַנָּשִׁים. שְׁמִלְאכְתָּ אֱמֻנֹתוֹ נַעֲשִׂית
 לְנָשִׁים, וְהַנָּשִׁים צְרִיכוֹת לוֹ: לֹא יִתְיַחַד עִם הַנָּשִׁים. וְאֶפְלוּ עִם הַרְבֵּה
 נָשִׁים. לְפִי שֶׁלִּבּוֹן גָּס בּוֹ וּמְחַפּוֹת עָלָיו. וְאֵלּוֹ אֶנְשׁ אַחֲרִינָא עִם שְׁתֵּי נָשִׁים
 תִּגְנוּ דְלֵא, שְׁלֵשׁ וְאַרְבַּע שְׁפִיר דְמִי. וְרַמְבַּ"ם פִּרֵּשׁ דְלֵא שְׁרִינְן אֶפְלוּ מִשּׁוּם
 כְּדֵי חֵייו **[נב]** לְהִתְיַחַד עִם הַנָּשִׁים, הוּאִיל וּפְרִנְסָתוֹ מֵהֵן: חֲמֹר גַּמְל וְסָפֵן.
 כָּל אֵלּוֹ אֱמֻנֹת לְסִטּוֹת, כְּשֶׁלְּגִין בְּדַרְכִים נִכְנָסִים וְלוֹקְטִים עֵצִים וּפְרוֹת
 מִן הַכְּרָמִים. וְעוֹד שְׁנֵשְׁפָרִים לְבְנֵי אָדָם וּמַעֲבִירִין עַל תְּנָאָם: רֹעָה. **[בְּהֵמוֹת**
שְׁלו] שְׁמַעְבִּיר הַבְּהֵמוֹת לְרַעוֹת בְּשֵׂדָה אַחֲרֵים: חֲנוּנִי. מְלַמֵּד בְּאוֹנָאָה,
 לְהַטִּיל מִים בְּיִין, וְצָרוֹרוֹת בְּחֻטִּין. שְׁחֵיב אָדָם לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ אֱמֻנֹת
[נקה]: **[ר"ע מברטנורה]**.

עיקר תוי"ט **[נא]** וְעַל הַבְּהֵמָה. רַשִׁי וְר"ן: **[נב]** כְּלוֹמַר דְּהוּא אֱמִינָא דְלִשְׁרֵי
 לְהִתְיַחַד עִם שְׁתֵּי נָשִׁים מִשּׁוּם כְּדֵי חֵייו. וְכֹתֵב הַרְמַבַּ"ם וְכִיצַד יַעֲשֶׂה, יִתְעַסֵּק

עִמְהֶן וְאֶשְׁתּוֹ עִמּוֹ, אוֹ יִפְנֶה לְמִלְאכָה אַחֲרַת: **{נג}** נְקִיָּה כּוֹי'. בְּגִמְרָא, מִחֻטָּא דְתַלְמִיּוֹתָא, כְּלוּמַר תּוּפְרָ בְגָדִים קְרוּעִים. וְהִינוּ תַלְמִיּוֹתָא שֶׁהִתְפִּירוֹת עֲשׂוּיֹת שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת כְּתֻלָּמִים שֶׁל מִחְרָשָׁה. רִשְׁיִי. וְהֶעֱרוּךְ מְסִיִּים נְקִיָּה מְגֻזֵּל וְקָלָה דְאִין בְּהַ חֶסְרוֹן כִּיס: **{נד}** לְמִי כּוֹי'. לְשׁוֹן רִשְׁיִי, וְאֵל יֹאמֶר בְּלִבּוֹ אֲמֵנוֹת זֹו אֵינָה מְעַשְׂרֵת, אֶלָּא יִבְקֶשׁ רַחֲמִים לְמִי שֶׁהֶעֱשֶׂר שְׁלוֹ: **{נה}** שְׁלוֹ. שְׁנֵאמַר לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאוּם ה' צְבָאוֹת נְחִי ב. גְּמָרָא: **{נו}** לְפִי זְכוּתוֹ. וְקִשְׂיָא לִי דְאִם הִכֵּל לְפִי זְכוּתוֹ, אִם כֹּן תִּתְפַּלֵּה מֵאִי מִהֲנִיָּא לִיה. שְׂאֵם זְכוּתוֹ כְּדֹאִי אִין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכָרוֹ, וְאִם זְכוּתוֹ אֵינוֹ כְּדֹאִי הֵא אֲמָרוֹן הִכֵּל לְפִי זְכוּתוֹ. וּמְסִיק שְׁעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה זְכוּתוֹ יִגְרַם לְשֵׁנוֹת מְזֻלוֹ כְּמוֹ עַל יְדֵי זְכוּת גְּדוּל. וְעֵינָן תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **{נז}** רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר כּוֹי'. כְּלוּמַר רַבִּי מֵאִיר הִבִּיא רְאִיָּה מִן הַשְּׂכָר. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִבִּיא רְאִיָּה מִן הַעֲנָשׁ: **{נח}** שְׁהִרְעוֹתִי כּוֹי'. שְׁנֵאמַר עֲוֹנוֹתֵיכֶם הֵטוּ [וְרַמְיָה ה]. גְּמָרָא: **{נט}** סִפְרָ. בְּגִמְרָא וּבִירוּשָׁלַיִם גָּרַס קֶדֶר. וּפִרְשׁ רִשְׁיִי בְעֲלֵי קֶרְנוֹת: רִשְׁעִים. מִפְּנֵי לְסִטְיֹוֹת: כְּשָׂרִים. שְׁפוּרְשֵׁין לְמַדְבָּרוֹת לְמִקּוֹם גְּדוּדֵי חֵיוֹת וְלְסִטְיֹוֹת וִירָאִים לְנַפְשָׁם וּמְשַׁבְּרִים לְבֹן לְמִקּוֹם: חֲסִידִים. שְׁפוּרְשֵׁים לְמִקּוֹם הַסְּכָנָה וְתַמִּיד הֵם בְּרַעְדָּה יוֹתֵר מִן הַגְּמָלִים: **{ס}** אֵינָה כֹּן. שְׂאֵף הִבָּא לִידֵי זְקָנָה אוֹ יְסוּרִין וְאֵינוֹ יְכוּל לְעַסֵּק בְּהַ הוּא אוֹכֵל מִמֵּתָן שְׂכָרָה. דְּכִתִּיב עוֹד יִנּוּבוֹן בְּשִׁיבָה. רִשְׁיִי. וּמִמִּילָא דְהוּא הִדִּין יְסוּרִין, דְּכָל שְׂאֵינוֹ יְכוּל לְעַסֵּק בְּהַ, מַה לִּי זְקָנָה וּמַה לִּי יְסוּרִין: **{סא}** אַחֲרִית. וְהוּא מַעֲנִין אַחֲרִיּוֹת, שְׁפָרוּשׁוֹ מִיֵּטֵב. וְכֹן מְסִיִּים דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יְהִיוּ: **{סב}** בְּשִׁיבָה. לְשׁוֹן רִשְׁיִי, יִצְמָחוּ צָמַח וְיִתְיַחַד שְׂכָרָן לְעַת שְׁיִבְתָּן דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יְהִיוּ: (עִיקָר תּוּי"ט).

רמב"ם ר"י אומר לא ירעה רווק בהמה ולא ישנו שני רווקים כו': מה שאמר כל שאומנתו בין הנשים לא יתייחד עם הנשים רוצה לומר שאינו מותר זה בשביל פרנסתו בשום פנים וחייב אדם שילמד את בנו אומנות נקיה לכך אסור שיעשה ספר כו' וכבר בארנו שלא נחשדו ישראל על משכב זכור ועל הבהמה ולכך אין הלכה כרבי יהודה:

סליק פירוש המשניות להרמב"ם למסכת קדושין בס"ד (רמב"ם)

